

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 9. OKTOBRA 1980

ŠTEVILKA: 40 • LETO: XXIX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

JEKLARNA 2 - PREIZKUSNI KAMEN ZA STOPNJO RAZVITOSTI SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

V petek, 3. oktobra 1980 sta našo Železarno obiskala predsednik slovenskih sindikatov Vinko Hafner ter predsednik izvršnega sveta Slovenije Janez Zemljarič s podpredsednikom Martinom Mlinarjem in Vladom Klemenčičem ter sekretarjem komiteja za energetiko Markom Vrančičem.

Razgovor, ki naj bi pokazal trenutni gospodarski položaj Železarne ter njegove srednjeročne in dolgoročne usmeritve, smo že nekaj časa načrtovali. Toda zaradi velikih obveznosti obeh predsednikov je prišlo do njegove urenitve šele v petek.

V uvodu smo goste seznanili z najnovejšimi pogoji poslovanja in proizvodnje ter politično oceno v Železarni. Hkrati pa nakazali nujnost izgradnje jeklarne 2 (gosti so si pred razgovorom ogledali hladno valjarstvo na Beli ter jeklarno in plavž). Podatke je Igor Uršič dopolnil še za SOZ Slovenske železarne ter opozoril, da so se naše prvotne želje po novih investicijah že bistveno skrcile in se gibljejo v dokaj realnih mejah. Problem se kaže v tem, da je dobršen del naše akumulacije že angažiran za obveznostmi v samoupravnih interesnih skupnostih, nerazvitih in z anuitetami, zato bomo za

realizacijo naših najnujnejših potreb rabili precejšnja kreditna sredstva. Slovenske železarne trenutno sicer nimajo likvidnostnih problemov, (ker v zadnjem obdobju nismo veliko investirali), vendar pa ugotavljamo, da temeljne banke niso sposobne spremljati naših programi-

ranih projektov, zato, je poudaril Igor Uršič, bo potrebno znotraj teh sistemov najti možnosti za financiranje investicij.

Seveda je bila na petkovem razgovoru naša pozornost namenjena izgradnji jeklarne 2, zato smo se posebej spremljali mnenja, ki jih imajo naši gostje o tem velikem projektu in možnostih za njegovo dokončanje že v prihodnjem petletnem obdobju.

Predsednik izvršnega sveta je izrazil zadovoljstvo, da smo trenutne

(Nadaljevanje na 3. strani)

POTRJEN ZAZIDALNI NAČRT ZA JEKLARNO 2

Na ločenih sejah vseh treh zborov skupščine občine Jesenice 29. septembra, oziroma 1. oktobra so med drugim imeli na dnevnem redu tudi predlog odloka o potrditvi zazidalnega načrta za jeklarno 2 jeseniške železarne. Družbenopolitični zbor in zbor krajevnih skupnosti sta odlok potrdila enoglasno, zbor združenega dela pa z večino glasov, le nekaj delegatov je glasovalo proti.

Kot je znano je bilo v strokovnih timih železarne Jesenice obravnavanih več variant za lokacijo nove

elektrojeklarne 2, zelo natančno in podrobno pa pet. Po zelo obsežnih in vsestranskih razpravah pa je prevladala odločitev za lokacijo na Belškem polju, ki zagotavlja največjo racionalnost in ekonomičnost izgradnje in nemoteno obratovanje, oziroma kompleksno in dolgoročno rešitev načrtovane naložbe. Nobena od preostalih dveh variant, ki sta prišli v ožji izbor, to je na nasipu Železarne in na mestu sedanje jeklarne in plavža, tega ne omogočata. Pri tem moramo pripomniti, da je po veljavnem odloku o urbanističnem programu občine Jesenice območje Belško polje II namensko določeno za lokacijo industrijskih obratov železarne Jesenice.

Zazidalni načrt za novo jeklarno 2 na Belškem polju je bil letos pomla-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZNAČILNOSTI IN PROBLEMI, KI JIH JE POTREBNO REŠITI PRED PRIČETKOM IZGRADNJE JEKLARNE 2

Zastarel tehnološki postopek proizvodnje jekla v SM pečeh železarne Jesenice že več let ne omogoča izdelave zadostnih količin kvalitetnih in plemenitih jekel za potrebe metalurške predelave v železarni Jesenice. Ob tem so delovni pogoji tako slabi, da je za proizvodnjo jekla v tej jeklarni vse težje pridobiti nove delavce, ki bi bili pripravljeni dalj časa združevati delo za to proizvodnjo in si na ta način pridobiti strokovno usposobljenost, kar je tudi eden izmed pogojev za proizvodnjo kvalitetnih jekel.

Železarna Jesenice je zato že v tekočem srednjeročnem obdobju načrtovala zamenjavo SM postopka z El postopkom proizvodnje jekla. Ne realizirani družbeni dogovori in tekoče investicije v železarni Jesenice so potisnili pričetek izgradnje elektrojeklarne v naslednje srednjeročno obdobje.

Grupna strokovnjakov iz Železarne je ob sodelovanju drugih institucij s področja metalurgije, kovinske predelave in financ v letu 1979 izdelala investicijski program jeklarne 2, ki ga stalno dopolnjuje glede na zatečene spremembe v pogledu stroškov, novih tehnoloških dosežkov

(Nadaljevanje na 8. strani)

KAKO IZPOLNJUJEMO DOGOVORJENA STALIŠČA

V zvezi z uresničevanjem politike gospodarske stabilizacije v letu 1980, so bila na seji obeh zborov skupščine regionalne skupnosti zdravstvenega varstva sprejeta določena stališča, ki naj bi začela veljati z mesecem majem. Eno izmed teh stališč je tudi, da moramo koristiti zdravstvene usluge predvsem v zdravstvenih organizacijah v regiji, seveda pa s tem ni rečeno, da uporabniki ne morejo koristiti zdravstvenih storitev, kadar je to potrebno, izven regije.

Trenutno razpolagamo s podatki o obravnavanem korištenju zdravstvenih uslug izven regije od 1. januarja 1980 do 31. avgusta 1980. Ti podatki pa niso prav nič zadovoljivi, ker kažejo, da se sprejetih stališč držijo predvsem v jeseniški občinski zdravstveni skupnosti. V celoti pa je stanje naslednje:

V osmih mesecih letošnjega leta je bilo na Gorenjskem za zdravstveno varstvo porabljeno skupno 698 milijonov 238.142,00 din, od tega v zdravstvenih delovnih organizacijah regije 503.417.623,00 ali 72,10 %. V jeseniški občini odpade na zdrav-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Odločno moramo krepiti razredno usmerjenost kadrovske politike in se zavzemati za njeno dolgoročno načrtovanje. Enotnost ciljev in meril in demokratičnost pri uresničevanju kadrovske politike omogočata vsestransko usposabljanje in družbeno angažiranje delovnih ljudi kot svobodnih in odgovornih osebnosti. Zato so izjemno pomembne delovne, strokovne, idejnopolične in moralne vrline ljudi in njihova trdna opredeljenost za socialistično samoupravljanje. To se zlasti nanaša na tiste, ki jih volimo na odgovorna, vodilna mesta. Obenem moramo z javnimi in demokratičnimi družbenimi dogovori nosilcev kadrovske politike — pri tem ima posebno vlogo socialistična zveza — onemogočati težnje po monopolizaciji, privatizaciji in kopičenju družbenih funkcij.

Tovariš Tito na XI. kongresu ZKJ

Sodelavca pri ASEA električni peči (Foto I. Kučina)

VSAK NAJ NAREDI TISTO KAR MORA IN MORE

Ob gornjem naslovu moramo resnično na ljubo že takoj na začetku poudariti, da imamo v naših temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih velik del delavcev, ki odgovorno opravljajo zaupane naloge in opravila in ki v primerjavi s tistimi, ki tega ne opravljajo, nedvomno prejemajo premajhne osebne dohodke, ker smo pač še nedodelani v pogledu delitve osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela. Prav gotovo pa imamo tudi delavcev, ki ne naredijo tistega kar bi morali in ki nemalo kratki tudi neupravičeno prejemajo take ali drugačne osebne dohodke v primerjavi z dobrimi delavci in zelo pogosto imajo prav taki nevestni delavci največ pripomb na višino osebnih dohodkov.

Ne da bi navajali konkretne temeljne organizacije ali delovne skupnosti, kje je več ali manj primerov neodgovornega odnosa do dela in opravil in družbenih sredstev nasploh, moramo priznati, da so taki delavci bolj ali manj prisotni v vseh sredinah pa tudi na vseh nivojih. S tem bi se morali konkretno in odgovorno spoprijeti samoupravni organi, ker jim taki primeri ne bi smeli ostati nezapaženi. Poleg delavcev, ki neodgovorno in nevestno opravljajo zaupane naloge, se srečujemo tudi s pogostimi pojavi, ko delavci zapuščajo svoja delovna mesta in se potikajo po drugih obratih ali celo izven ograje Železarne. Srečujemo jih na cesti, v trgovinah, gostiščih, da, celo doma in drugje. Pa ne samo delavce iz delovnih skupnosti, kar radi poudarjamo, tudi delavce iz proizvodnih in drugih TOZD srečujemo zunaj in to nemalo kratki tiste, ki so odgovorni za organizacijo in potek proizvodnje.

Ob takih in podobnih negativnih pojavih pa se kaže neodgovornost tudi v pogledu toleriranja neodgovornega dela, izmikanja delu, slabega ravnanja z delovnimi napravami, surovinami, energijo in podobno. Dejstvo je, da število izrečenih disciplinskih ukrepov narašča, vendar pa bi to morala biti le skrajna pot za reševanje teh vprašanj. Kajti pri vseh takih in podobnih negativnih pojavih bi težko rekli, da gre za zavestno ravnanje, čeprav v nekaterih primerih tudi gre. Mnogo več je verjetno še primerov podzvestnega ravnanja zaradi ne dovolj razvite razredne in samoupravljalne zavesti, zaradi še močno prisotne mezdne miselnosti in podobno.

Najbrž je odveč poudarjati, da teh zadnjih vzrokov ni moč odpravljati s disciplinskimi sankcijami, temveč z živo besedo, s prepričevanjem in dokazovanjem, z boljšim idejnopoličnim in vzgojnim delovanjem in z lastnim zgledom. Še preveč radi se za odpravljanje raznih slabosti zatekamo k sprejemanju zelo formalnih sklepov: »potrebno je izboljšati delovno in tehnološko disciplino«, »potrebno je varčevati na vseh področjih« in podobno, ne da bi te stabilizacijske zahteve tudi utemljili kot neposredni interes vseh delavcev in predpogoj individualne in skupne socialne varnosti, kot pogoj za stabilizacijo celotnega našega gospodarstva in naših odnosov in s tem krepitve moči naše neuvrščene, socialistične samoupravne Jugoslavije.

Za takim negativnim pojavom botruje in v mnogih primerih celo pospešuje še neizdelan sistem delitve osebnega dohodka po delu in rezultatih dela. Danes med pridnim in lenim, vestnim in malomarnim ključavničarjem, instalaterjem, strugarjem, valjavcem, električarjem, livarjem ... strojepisko, ekonomistom, inženirjem ... v višini osebnega dohodka ni bistvenih razlik ali pa so zelo nepomembne, nestimulativne. Pa ne samo to, delavci še niso dejansko postali gospodarji pogojev in rezultatov svojega dela, še vedno o mnogih zelo bistvenih zadevah v njihovem imenu odločajo drugi. To pa so temeljni pogoji za spreminjanje miselnosti in odnosov.

V tem pogledu je v TOZD in delovnih skupnostih in v Železarni kot celoti odločno premalo naredila sindikalna organizacija, katere ustavna naloga je, da se bori za tak položaj delavskega razreda, kot ga določa ustava ... V tem pogledu se čuti prevelika neodgovornost vseh socialističnih in demokratičnih ustvarjalnih sil z zvezo komunistov na čelu v vseh sredinah naše železarne.

Ce bi vsakdo naredil tisto kar mora in more, potem bi nas stabilizacijski ukrepi mnogo manj prizadeli in mnogo hitreje bi uresničili postavljeni cilj: stabilizacijo našega celotnega gospodarstva.

KAKO RAVNAMO Z ODPADNIMI MATERIALI

(Nadaljevanje s 1. strani)

nih odlagališč. Tako je bil letos izdan pravilnik o ravnanju z odpadnimi olji, da bomo z organiziranim zbiranjem odpadnih olj in drugih naftnih derivatov bodisi za ponovno rafinacijo ali pa za kontroliran sežig preprečili neprimerno uporabo ali razlivanje, ki med drugim zlasti ogrožajo kvaliteto površinskih in talnih voda. Ob tem naj poudarimo, da je pri nas že lansko leto delavski svet Železarn potrdil interno navodilo za zbiranje in koriščenje odpadnih olj, vendar zbiranje odpadnih olj na mazutni postaji na Beli očitno še ni dobro organizirano, saj bi se moralo pri letni porabi okrog 800 ton olj v Železarni zbrati vsaj 250 ton izrabljenih (ostalo so nepovratna olja, ki se porabljajo kot zaščitni premazi ali v oljnih emulzijah). V letih 1978 in 1979 pa se je zbralo le od 45 ton do 130 ton odpadnih olj. Odpadna motorna olja se seveda zbirajo ločeno in vračajo Petrolu v rafinacijo. Posebej zbiramo tudi oljne gošče in odpadne masti v sodovih, ki bodo transportirani na sežig v sežigno napravo za odpadke, ki bo začela obratovati v Kranju.

Glede ostalih odpadnih materialov, ki se pojavljajo v posameznih fazah naše proizvodnje, je njihova nadaljnja obravnava ustrezno vpegljana le za tiste vrste, katerih uporaba oz. reciklaža je očitno ekonomsko utemeljena. Medtem, ko so v bolj razvitih deželah že dobro organizirali ponovno uporabo odpadnih materialov, smo pri nas odme-

tavali milijone ton odpadkov, tudi jeklenih, ki jih ob usmeritvi SOZD Slovenske železarn na proizvodnjo elektro-jekla, potrebujemo vedno več.

Da postopoma ukinjamo staro prakso, je zgleden primer v letu 1977 uvedena predelava talilniških odpadkov, ki v nasipu Železarn odkriva dobesedno dnevni kop naše osnovne surovine — železa.

Ker je še vrsta nerešenih vprašanj pri zbiranju in uporabi ali deponiranju običajnih odpadkov (kovinskih, lesenih, plastičnih, smeti ipd.) kot posebnih vrst odpadkov (odpadne oljne gošče, jedke tekočine in odplake, mulji, odpadni plini in posebni odpadki trdne konzistence — npr. zelena galica, železovi oksidi ipd.), smo začeli v Železarni bolj sistematsko akcijo za ureditev te problematike. S tem namenom je oddelek za varstvo pri delu in varstvo okolja že lani v pregledu izvorov in količin določenih vrst odpadnih materialov podal osnovne smernice in določila glede ponovne uporabe ali ustreznega neškodljivega odlaganja.

Za organizirano ravnanje z odpadki nam mora biti osnovno vodilo to, da je smotnejše zbiranje in sortiranje odpadnih materialov že na njihovem izvoru, kot pa kasnejše prebiranje in predelava s pomočjo drage opreme.

Zato smo se v Železarni osredotočili na to, da se po posameznih TOZD in delovnih skupnostih bolje opredelijo in uredijo zbirališča za določene odpadne materiale. S tem

namenom smo v Železarni letos navabili dodatno število kontejnerjev, tako da jih je v primerjavi z lanskim letom za 55 % več in sicer jih je razmeščenih 163 po celotnem območju Železarn. Ocenjujemo pa, da bi bilo pri sedanjih proizvodnji potrebno za selektivno zbiranje in sprotno odstranjevanje odpadnih materialov potrebnih okrog 180 kontejnerjev. Pri tem pa niso šteti namenski zbiralniki za posebne odpadke kot so npr.: odpadne oljne gošče ipd.

Ob kontrolnem pregledu zbirališč odpadnih materialov v Železarni v septembru smo ugotovili, da marsikje še nimajo postavljenih ustreznih zbiralnikov za odpadna olja, zlasti pa niso urejeni in redno vzdrževani kontejnerji, v katere pogosto nesortirano odlagajo še uporabne odpadke z neuporabnimi. Temu je deloma krivo tudi to, da je kljub pozivu TOZD Transport, ki skrbi za redno odvoz odpadnih materialov na določena mesta, da naj bodo kontejnerji ustrezno označeni o njihovi namembnosti, manj kot 10 % le-teh ustrezno urejenih.

Tako se še vedno dogaja, da se na nasip na Beli ali drugam odlaga koristne odpadne materiale, ki obenem tudi posredno ali neposredno onesnažujejo Savo.

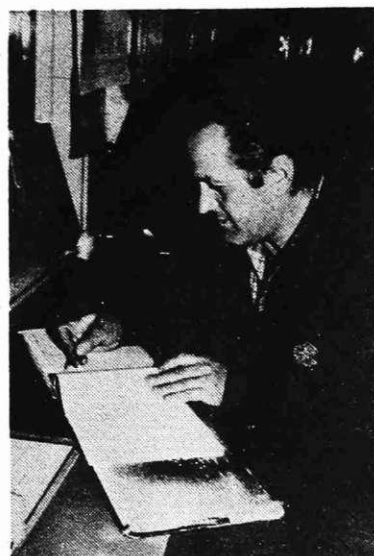
Dolžnost nas vseh je, da preprečimo nadaljnje negospodarno ravnanje z odpadnimi materiali in s tem tudi varujemo naše že močno ogroženo širše življenjsko okolje pred prikomernim onesnaženjem.

Vodja odseka za ekologijo
dela in varstvo okolja
Dragica Bezlej

PORTRET SODELAVCA

FRANC JUSTIN dela v TOZD Valjarna debele pločevine že 30 let. Delal je na vseh delovnih mestih na progi. Sprva je bil pripravnik rezervnih delov. Ko so leta 1952 začeli delati na dve izmeni je postal valjavec. Deset let je bil vodilni valjavec na progi, sedaj pa je tu že šesto leto delovodja.

»Ko sem bil sredi leta 1949 sprejet v Železarno, sem najprej delal na prometu. Takrat je vsak novospregjeti delavec nekaj časa delal na prometu, od tu pa so nas po potrebi pošiljali v druge obrate. Potem sem bil dve leti zidar v livni jami v martinari. Pol leta po otvoritvi valjarne debele pločevine sem pričel delati tu. Delo na progi me je vedno zanimalo, tako da sedaj po tridesetih letih lahko rečem, da res dobro poznam vse težave in zastoj do katerih pri obratovanju pride in potem lahko tudi poskrbim, da jih čimprej odpravimo,« tako sva začela pogovor.

Slabe, ki jih dobijo iz valjarne bluming-štel, tu najprej segrevajo. Zato imajo na voljo dve peči, potisno in krožno, pri kateri se dno med segrevanjem vrti. Razžarjen slab dajo potem na progo, kjer gre najprej skozi napravo za odbrizg okujine. Tu s pomočjo vodnega curka pod pritiskom 90 atmosfer odstranijo okujino. Tako očiščeno ploščo zvaljajo na zaželjeno dimenzijo po programu valjanja, ki je za vsak slab v naprej pripravljen. Slabi, ki jih tu uporabljajo kot vložek tehtajo okoli 500 do 4.000 kg. Zvaljajo pa jih na plošče širine 1000 do 2000 mm in debele 6–10 mm, v dolžino pa lahko merijo tudi do 14 metrov. Seveda pa si za določene dimenzije izberejo primerno težke slabe. Večino teh plošč potem termično obdelajo v žarilni peči. Nato jih še obrežejo in pošljejo na odpremo. Obdelava enega slaba, od segrevanja do peči, pa do končnega izdelka, traja okrog sedem ur. Lahko tudi nekaj več ali manj, kar je odvisno od teže slaba, dimenzije valjanja in termične obdelave.

»Včasih je bilo tu delo veliko težje kot je danes. Ko še ni bilo naprave za odbrizg okujine, smo razžarjene plošče čistili z brezovimi metlami, ki smo jih sami pripravili. Delali smo po dve uri, potem smo pol ure počivali. Delalo se je vse dneve, tudi ob nedeljah, ko smo menjavali valje ter skrbeli za razna popravila in čiščenje. Kljub temu je bila delovna disciplina veliko boljše kot danes. Ljudi ni bilo treba opozarjati, vsak je skrbel za svoje delo. Bili so tudi taki, ki niso radi delali, toda teh je bilo zelo malo. Takrat smo se zavedali, da gradimo novo domovino in je bil slab delavec že protidržavni element. Tudi danes je pri nas veliko vestnih delavcev, toda mislim, da bi se dalo še bolje delati. Veliko govorimo o stabilizaciji. Precej prihranimo pri materialu, zmanjšujemo stroške proizvodnje in porabo energije. Pobojšati pa bi morali delovno disciplino. Ko bi vsak med nami natančno in dosledno opravil svoje

delo, bi imeli veliko manj problemov, kot jih imamo sedaj. Manj bi bilo napak, zastojev, zavaljanih plošč... Sedaj, po letnem remontu, je mehanskih zastojev manj, bolj pa ko se bomo bližali novemu remontu, več jih bo. Tudi zaradi prehoda na dvoizmensko delo so se zastoji precej zmanjšali. Se vedno pa imamo težave zaradi naprave za odbrizg okujine. Ko bi ta bila boljša, bi tudi plošče bolj čiste in bi imeli manj izmetka. Tudi program valjanja bi lahko boljše priredili delovanju peči, tako da bi postopoma prehajali iz debelejših pločevine na tanjšo ali obratno, ker je za različno debele plošče potrebna različna temperatura za segrevanje. Prenizka temperatura pa je že vzrok za zastoj. Toda tu je težava predvsem v pomanjkanju vložka in razdrobljenosti naročil.

Franc Justin je doma iz Breznice. Včasih so imeli veliko kmetijo, kjer je bilo treba, poleg dela v Železarni, tudi veliko delati. Dolga leta se je tako kot mnogi drugi, s kolesom vozil na Jesenice, dokler niso uvedli avtobusa. Več kot 15 let je bil član dramske sekcije DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica, sedaj ko se je preselil na Javornik pa je to dejavnost opustil. Tu si je sezidal hišo in tu tudi živi z družino. Z ženo imata sina, ki študira in hčerki, ki še hodita v šolo.

Pet let je bil predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata v svoji temeljni organizaciji, sedaj pa njegov podpredsednik. Meni, da odbor dobro dela, saj se aktivno vključuje v vsa dogajanja v obratu. Veliko pa je ljudi, ki so premalo zavzeti za delo v samoupravnih organih. »Tisti, ki prevzame kakšno zadolžitev, bi jo moral tudi vestno izpolnjevati, to velja zlasti za posamezne delegate, ki se sej sploh ne udeležujejo. Nekatere delegacije dokaj dobro delajo, druge pa so popolnoma nedelavne. Velik problem je spraviti delegacijo skupaj, tako da bi bila sklepna. Vzrok za to je delno tudi v tem, ker posamezni delegati delajo na različnih izmenah. V veliki meri je delo tu odvisno od predsednika in morda še nekaj aktivnih delavcev, ki so za tako delo pripravljeni žrtvovati nekaj prostega časa. Zelo pereč je tudi problem mladinske organizacije, ki kljub pobudam s strani nikakor ne more zaživeti.

KONTI LIV SPET OBRATUJE S POLNO ZMOGLJIVOSTJO

Akcija za usposobitev »pete žile« na konti livu se je 6. oktobra uspešno končala. Konti liv je namreč od 25. julija obratoval le s štirimi žilami, ker sta bila v okvari dva hidravlična pritiskača na škarjah WKS 320. Dne 15. avgusta pa so bile močno poškodovane naprave na četrty žili. Z veliko prizadevnostjo in iznajdljivostjo ključavničarjev vzdrževanja jeklarne in delavcev Metalne je uspelo usposobiti vse naprave, da so spet sposobne za vliivanje.

Večji problem je bil z izdelavo hidravličnih cilindrov, ker ni bilo rezervnih — na voljo pa ni bilo tudi tehnične dokumentacije. Zaradi težke devizne situacije je bil tudi onemogočen uvoz iz Avstrije. Z združenimi močmi smo tudi to težavo premagali. Načrte za nove pritiskače je izdelal Tehnični biro Jesenice, priprava dela v strojni delavnici je pospešila akcijo za izdelavo delov in določila tehnologijo tako, da so lahko dele izdelali v TOZD Strojne delavnice. Komplektiranje in montažo je opravil oddelek HIP Javornik.

Zaključek akcije je bil planiran za 6. oktober, ker je zaradi remonta valjarne bluming-štel potrebno čim več sarž oditi na konti livu. Na dopoldanski dnini 6. oktobra so bile vse žile spet pripravljene za vliivanje — za kar gre priznanje vsem, ki so sodelovali pri popravilih.

POTRZEN ZAZIDALNI NAČRT ZA JEKLARNO 2

(Nadaljevanje s 1. strani)

di mesec dni javno razgrnjen v krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela, v prostorih skupščine občine in v Delavskem domu na Jesenicah. V obdobju skoraj pol leta je bilo v krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela več javnih razprav, samoupravnih organov krajevne skupnosti pa so v razpravah postavili tudi več vprašanj in pogojev, na kar so jim dali odgovore ustrezni organi oziroma pristojne službe (o vsem tem smo v našem glasilu zelo obsežno poročali). Nedvomno so vse te razprave in zelo obsežne informacije ugodno vplivale, da je zazidalni načrt za jeklarne 2 na Belškem polju potrdila tudi skupščina krajevne skupnosti Javornik-Koroška Bela. S tem je krajevna skupnost tudi dokazala, da je njen pogled uprt v daljnoročnejši razvoj jeseniške občine, katere temeljna eksistenca je odvisna ravno od jeseniške železarn. Tako odločitev skupščine krajevne skupnosti pa je prav gotovo imela tudi zelo pozitiven vpliv na tako enotno odločitev vseh treh zborov skupščine občine Jesenice.

Tako kot v krajevni skupnosti, so tudi delegati na sejah vseh treh zborov skupščine občine poudarjali, da bo potrebno z vso odgovornostjo kmetijsko zemljišče na Belškem polju, uporabljeno za gradnjo jeklarne 2, nadomestiti z usposobitvijo in izboljšanjem ostalih zemljišč, oziroma površin, kot tudi z drugimi agrotehničnimi ukrepi. V razpravi je bilo tudi poudarjeno, da Železarna mora zagotoviti kar se da najboljše ekološke rešitve z gradnjo nove elektrojeklarne.

V družbenopolitičnem zboru, v katerem so delegati enoglasno potrdili zazidalni načrt jeklarne 2 na Belškem polju, pa so ob tem sprejeli še sklep, da je potrebno z vso politično odgovornostjo sprejeti in obravnavati tudi vsa vprašanja in dileme, ki so se pojavljale v dosedanjih razpravah in nanje dati argumentirane odgovore in maksimalno poskrbeti, da se vse sprejete obveze tudi odgovorno uresničijo. Pri tem so predvsem izhajali iz ustavne opredelitve funkcije občine, ki mora skrbeti za usklajevanje gospodarskega in družbenega razvoja ter za neposredno in učinkovito zadovoljevanje skupnih potreb.

Omenimo naj še, da so poleg zelo obsežne, kritične pa tudi odgovorne javne razprave, ki je potekala skoraj pol leta, soglasje k zazidalnemu načrtu morala dati: Elektrogorenjska, TOZD Elektro Žirovnica, Vodovod Jesenice, Kovinar Jesenice, vojna pošta 2050 Ljubljana, oddelek za ljudsko obrambo skupščine občine Jesenice, republiška skupnost za ceste in železniško gospodarstvo Ljubljana, poleg mnenj sanitarne inšpekcije in požarnovarnostne inšpekcije skupščine občine in vodnogospodarskih smernic Zveze vodnih skupnosti Slovenije.

Zazidalni načrt na Belškem polju obsega naslednje objekte: halo skladišča legur in dodatkov, halo vložka, halo elektropeči, halo silosov, livno halo, dve hali za konti liv, halo termične obdelave in halo adjustaže.

Poleg proizvodnih hal pa program vključuje še gradnjo razdelilne transformatorske postaje, kemičnega laboratorija, vzdrževalnih delavnic, objekta za procesni računalnik, čistilnih naprav za vodo in zrak, gradnjo energetskih medijev, gradnjo cestnih povezav s parkirnim prostorom, vratarski objekt, objekt garderob s sanitarijami, prostore za prvo pomoč, družbeno prehrano in upravne prostore ter gradnjo zaklonišč. Zazidalni načrt, vključuje tudi ustrezne površine za skladišča ter rezervat za razširitev elektrojeklarne. Potrjeno zazidalno območje obsega 27,50 ha, k temu pa je za potrebe industrije možno priključiti še rezervat na vzhodni strani v izmeri 17,50 ha.

V interesu popolne informacije moramo omeniti, da soglasja k zazidalnemu načrtu za elektrojeklarne 2 na Belškem polju ni dala občinska

kmetijsko zemljiška skupnost, ki hoče radikalno očuvati vse kmetijske površine. Temu ni moč kaj oporekati, vendar so pri potrditvi lokacije upoštevali prostorske danosti, predvsem v ozki jeseniški dolini, ob istočasni obvezi investitorja in vseh ostalih dejavnikov, da se zaradi gradnje izpadla kmetijska proizvodnja nadomesti z usposobitvijo in izboljšanjem preostalih površin in z drugimi agrotehničnimi ukrepi. Razen tega pa so bili pri odločitvi za gradnjo jeklarne 2 na Belškem polju upoštevani posebni, skupni in splošni interesi tako glede nadaljnega razvoja Železarn, kot maksimalnega ohranjanja kmetijskih površin, pri čemer pa so bile poudarjene tudi prednosti, ki zagotavljajo večjo produktivnost, rast narodnega dohodka in celovito socialno varstvo delovnih ljudi in občanov v jeseniški občini.

Sodelavca v kovačnici (Foto I. Kučina)

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

Pet največjih japonskih železarskih družb — Nippon Steel, Nippon Kokan, Sumitomo Metal Industries, Kawasaki Steel in Kobe Steel — je sprejelo predlog predstavnštva Sovjetske zveze o petletni pogodbi za dobavo cevi in pločevine. Na osnovi te pogodbe bo Sovjetska zveza kupila v obdobju od leta 1981 do 1985 vsako leto milijon ton cevi in 360.000 ton ladijske pločevine. Med cevmi bo okoli 75 % takšnih z velikim premerom za naftovode in plinovode. Za cene in finančne pogoje se bodo dogovarjali vsako leto sproti. Cevi spadajo med glavne izvozne izdelke japonskih železarn, saj izvažajo, na primer, okoli 80 % proizvodnje brezšivnih cevi.

JAPONSKA

Japonska železarska družba Kawasaki Steel CO. je pričela graditi poskusno napravo, ki bo omogočila predelavo navadnega premoga v primerne za koksiranje. Naprava bo pričela obratovati v začetku prihodnjega leta, dnevno bo predelala

osem ton in je rezultat raziskav, ki so trajale šest let. Pri tem postopku premog najprej osušijo, zmeljejo v prah in zmešajo s posebnim topilom. Nato dodajajo v mešanico vodik, ki omogoča izločanje pepela in še nekaterih drugih primesi. Na ta način predelani premog omogoča izdelavo normalnega metalurškega koksa.

Predsednika izvršnega sveta skupščine SRS in Zveze sindikatov Slovenije s sodelavci na razgovorih v Železarni (Foto: I. Kučina)

KAKO IZPOLNUJEMO DOGOVORJENA STALIŠČA

(Nadaljevanje s 1. strani)

stvene organizacije 78,52 %. Najbolj v tem razmerju pa odstopata občina Skofja Loka, kjer je ta % le 67,36 in Kranj z 68,55 %.

Po posameznih skupah zdravstvenega varstva pa je stanje še veliko slabše. V osmih mesecih iz gleda takole:

Za specialistično zdravljenje smo v teh osmih mesecih porabili skupno 56.390.966,00 din od tega na območju

Gorenjske le 27.378.227,00 din ali le 48,55 %. Po posameznih občinah pa je poraba znašala: Jesenice 64,25 %, Kranj 48,83 %, Radovljica 53,78 %, Skofja Loka 38,18 % in Trzin 39,81 %.

Za bolnišnično zdravljenje je bilo porabljenih skupno 237.426.648,00 dinarjev od tega na območju Gorenjske 123.678.442,00 din ali 52,09 %. Po posameznih občinah pa je poraba znašala:

Občina	Skupna sredstva din	V regiji din	% skupno število koristnikov	% korišćani v regiji
Jesenice	48.522.787,00	31.663.517,00	66,62	3,817
Kranj	87.345.271,00	39.611.283,00	45,35	6,491
Radovljica	42.518.871,00	26.107.868,00	56,69	2,872
Skofja L.	42.489.268,00	16.134.746,00	37,97	3,099
Trzin	16.550.452,00	10.161.028,00	61,39	1,472

Iz razpredelnice je razvidno, da se je v teh osmih mesecih zdravilo v bolnicah skupno 17.751 ljudi od tega 12.048 na območju regije, 3.962 pa v drugih bolnicah v Sloveniji, izven republike Slovenije pa 871 uporabnikov.

Iz podatkov s katerim razpolagamo pa ni razvidno, koliko uporabnikov je zahtevalo zdravljenje v bolnišnicah izven Gorenjske.

Vsekakor pa ti podatki kažejo, da se vedno spodbujel gorenjske regije koristi bolnice v Ljubljani, čeprav bi po značaju boleznih lahko dobili iste zdravstvene usluge v bolnišnicah Gorenjske, kajti težko bi trdili, da je bilo od 17.751 koristnikov kar 3.962 takih, ki so bili potrebni zdravljenja v bolj specialnih bolnišnicah.

JEKLARNA 2 – PREIZKUSNI KAMEN ZA STOPNJO RAZVITOSTI SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

najaktualnejše probleme nekako uspeli razrešiti, da nas niso zmedli in da so naša razmišljanja usmerjena v razvoj Železarn. Najprej se je zanimal za finančno konstrukcijo jeklarne 2, za usklajenost investicijskih interesov znotraj Železarn in Slovenskih železarn ter da je prioriteta opredelitev za jeklarne jasna in nedvoumna, kar je po njegovem mnenju primarnega pomena. Hkrati pa je poudaril nujnost, da se samoupravno sporazumeva o dohodkovni povezanosti s tistimi organizacijami združenega dela, ki nam bodo zagotavljale surovine in repromaterial ter tistimi, ki bodo naše jeklo predelovali. Sporazumi morajo biti pripravljeni vsaj za dobo 15 let, uporabniki pa naj bi z njimi dobili garancijo za oskrbo z jeklom.

Posebna grupa pri izvršnem svetu, ki jo vodi tov. Klemenčič, pripravlja

To vprašanje je toliko bolj aktualno, ker predvsem odstopajo tiste občine, ki imajo svoje prihodke programirane na račun regijske solidarnosti, istočasno pa uporabniki, morda brez potrebe koristijo dražje zdravstvene usluge izven regije in tako v splošnem poslabšujejo finančno poslovanje. Po drugi strani pa siromaši domače zdravstvene delovne organizacije. Za ilustracijo pa morda še to. Gorenjska regija je bila v letu 1979 na drugem mestu v pogledu trošenja finančnih sredstev za bolnišnično zdravljenje, porabili smo kar 48,0 % sredstev namenjenih za zdravstveno varstvo, povprečje v SR Sloveniji pa je bilo 43,6 %, seveda gre del tega denarja po nepotrebnem iz regije.

Stane Torkar

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 13. DO VKLJUČNO 19. OKTOBRA

13. oktobra, TONE VARL, član PO, Jesenice, Titova 82, štev. telefona 82-576.
14. oktobra, JERNEJ HOČEVAR, vodja prodajnega sektorja, Jesenice, Kejžarjeva 38, štev. telefona 82-118.
15. oktobra, FRANC BRELIH, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Kurirska 3, štev. telefona 81-612.
16. oktobra, FRANC RAVNIHAR, vodja TOZD Valjarna žice in profilov, Lipce, št. 7 a.
17. oktobra, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21 a, štev. telefona 88-771, (pri Butinar).
18. oktobra, STANKO ČOP, Žirovnica 90 a, štev. telefona 89-438.
19. oktobra, JANEZ TUŠAR, vodja kadrovskega sektorja, Blejska Dobrava 16/B.
V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. tel. 601, soba št. 19.
Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa je v Železarni. V prostih sobotah, nedeljah in praznikih pa od 7. do 19. ure doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni Jesenice.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 13. 10.	BOŽIDAR PRISTAVEC	DUŠAN BAK
TOREK – 14. 10.	FRANC NEČIMER	VINKO ROTAR
SREDA – 15. 10.	EDO KAVČIČ	BOGOMIR SVETINA
ČETRTEK – 16. 10.	IGOR MEŽEK	MATIJA URH
PETEK – 17. 10.	JOŽE RAVNIK	KAREL POGAČAR
SOBOTA – 18. 10.	FRANC ARNEŽ	JOŽE PEZDIRNIK
NEDELJA – 19. 10.	ALOJZ ZUPAN	MARJAN TRONTELJ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni
nočni pa od 14.00 do 18.00 ure
od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 13. do 18. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.
popoldne: I. obratna ambulanta – dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Kovačič-Može.
V soboto, 18. oktobra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta – dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Kovačič-Može.
ZOBNE AMBULANTE:
dopoldne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar.
Za Železarno v torek, 14. oktobra in v četrtek, 16. oktobra, I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar – od 13. do 19. ure.
Popoldne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.
Za Železarno v torek, 14. oktobra, II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej – od 7. do 13. ure.
Za borce v četrtek, 16. oktobra, II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej – od 7. do 13. ure.
V soboto, 18. oktobra, samo dopoldne I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar.

PERSONALNE VESTI – SEPTEMBER

V mesecu septembru je sklenilo delovno razmerje 60 delavcev, 73 delavcem pa je delovno razmerje prenehalo.
STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: JANEZ BOGATAJ, 1929, vzdrževanje – 31 let v ŽJ, IVANKA ENIKO, 1924, valjarna bluming-štel – 19 let v ŽJ, JOŽE KRALJ, 1922, žičarna – 38 let v ŽJ, OSMAN LOVIČ, 1920, plavž – 20 let in pol v ŽJ, FRIDERIK MERTELJ, 1921, strojne delavnice – 33 let v ŽJ, VINKO PETERNEL, 1920, valjarna debele pločevine – 33 let in pol v ŽJ, MIRKO PIKON, 1920, remontne delavnice – 33 let v ŽJ, LJUDMILA PREŽELJ, 1924 žičarna, – 24 let in pol v ŽJ, ALOJZ RUDOLF, 1920, transport – 35 let v ŽJ, in KATI VOGRIC, 1912, OTK – 29 let in pol v ŽJ.
INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI: ANA SMOLEJ, 1946, strojne delavnice – 16 let in pol v ŽJ, SAVO ILIČ, 1925, valjarna žice – 30 let in pol v ŽJ, FRANC LIČEF, 1928, žičarna – 26 let in pol v ŽJ in IVANA LUKEK, družbena prehrana, 1921 – 7 let in pol v ŽJ.
Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!
UMRLI SO: SPASO ARSOV, 1956, elektrode – 5 let v ŽJ, JOŽE KOŠIR, 1947, vzdrževanje – 4 leta in pol v ŽJ, ANTON SLIVNIK, 1933, hladna valjarna Jesenice – 25 let v ŽJ in HINKO ZUPAN, 1920, valjarna bluming-štel – 38 let v ŽJ.
Svojem našo iskreno sožalje!
DISCIPLINSKO SO BILI ODPUŠČENI: Dragomir Basta, 1957, vzdrževanje, Zuhdija Begič, 1959, valjarna žice, Hašim Bužimkič, 1956, žičarna, Kiro Eftimov, 1958, valjarna bluming-štel, Oto Gregori, 1959, transport, Fikret Handanović, 1955, jeklarne, Adem Kadič, 1961, žičarna, Asim Kličič, 1959, valjarna žice, Seido Kličič, 1957, valjarna bluming-štel, Sakib Lovič, 1953, valjarna bluming-štel, Petar Mijatović, 1957, hladna valjarna Jesenice, Ejup Muslica, 1957, jeklarne, Nedžad Puškar, 1959, jeklarne, Rade Rodić, 1956, jeklarne, Slavčo Trajanov, 1956, valjarna bluming-štel, Hase Vukalič, 1958, žičarna, Midho Vukalič, 1959, jeklarne in Nazif Zvekič, 1960, energetika.

Na osnovi sklepa delavskega sveta TOZD Strojne delavnice z dne 30. 9. 1980 in določil statuta ter sklepa razpisne komisije ponovno

RAZPISUJEMO

delovne naloge

»vodja TOZD Strojne delavnice«

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:
– da ima visokošolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji,
– da ima družbenopolitične in moralno etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravljanja.
Mandat izbranega kandidata bo trajal 4 leta.
Kandidati naj pošljejo prijavo z dokazilom o izpolnjevanju pogojev v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo TOZD Strojne delavnice« v roku 15 dni po objavi na naslov: Železarna Jesenice – kadrovskega sektorja, c. Železarnje 8, 64270 Jesenice.
O izidu izbire bodo kandidati obveščeni v roku 30 dni od dneva izbire.

SKLEP 13. SEJE ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

V Beogradu je bila 29. septembra 13. seja centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, na kateri so obravnavali aktualna idejnopolična vprašanja tekočih gospodarskih gibanj in uresničevanje politike gospodarske stabilizacije, o čemer je imel referat predsednik predsedstva CK ZKJ Stevan DORONJSKI. Na osnovi referata in obsežne razprave so sprejeli sklep, ki ga v celoti objavljamo:

Centralni komitej ZKJ je na podlagi referata in razprave sklenil, da se je potrebno v nadaljnji neposredni idejno-politični aktivnosti ter delovanju članov, organizacij in vodstev ZK in drugih socialističnih sil v zvezi z reševanjem najbolj aktualnih ekonomskih problemov pri uresničevanju smotrov in nalog ekonomske stabilizacije ravnanj po opredelitvah 11. kongresa ZKJ, po sklepih predsedstva CK ZKJ v novembru lanskega ter centralnega komiteja ZKJ v juniju letošnjega leta, kot tudi v skladu s stališči in ocenami, izraženimi v referatu na tej seji. Člani CK ZKJ so izrazili odločno pripravljenost, da vztrajamo pri doslednem uresničevanju idejno-političnih opredelitev v razvoju socialističnih samoupravnih proizvodnih odnosov ter na tej podlagi rešujemo pereče družbeno-ekonomske probleme.

Centralni komitej je sklenil, da se morajo komunisti skupaj z delovnimi ljudmi boj odgovorno angažirati pri reševanju sedanjih težav na področju gospodarjenja. Uresničevanje politike stabilizacije ter razvoj socialističnih samoupravnih odnosov terjata vso odločnost, doslednost in odgovornost delovnih ljudi v združenem delu, organizacij ZK in družbenih dejavnikov v vseh organizacijah združenega dela ter celotnega samoupravnega mehanizma in političnega sistema v samoupravnih in državnih organih in v družbenopolitičnih skupnostih. Vse to terja dvig ravni in zaostre- no učinkovitost delovanja organov in posameznikov v vseh samoupravnih organizacijah ter družbenopolitičnih skupnostih in organizacijah. Naglo je treba izpeljati revizijo investicijske, splošne in skupne porabe, preveriti vse oblike ustvarjanja dohodka mimo rednega delovnega časa v družbenem in zasebnem sektorju ter sprejeti glede tega konkretne ukrepe. Konkretni ukrepi v zvezi z varčevanjem je treba uveljaviti v vseh organizacijah združenega dela. Naglo je potrebno ukrepati tudi na področju izboljšanja preskrbe zlasti kar zadeva najosnovnejše proizvode široke porabe in reprodukcijski material. V zvezi s tem je potrebno krepiti odgovornost za učinkovito funkcioniranje vseh institucij političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Delovanje komunistov je potrebno kar najbolj neposredno povezati s široko fronto delovnih ljudi in občanov. Komunisti morajo biti v prvih vrstah boja za stabilizacijo in krepitve odgovornosti do dela in gospodarjenja z družbenimi sredstvi, kar morajo dokazovati tudi s svojim osebnim zgledom in obnašanjem.

Centralni komitej ZKJ obvezuje vse člane, organizacije in vodstva zveze komunistov, naj, upoštevaje referat Stevana Doronjskega, pretehtajo lastno prakso in ravnanje pri izpolnjevanju nalog tekoče ekonomske in razvojne politike ter odločno in konkretno intenzivirajo svojo aktivnost v vseh samoupravnih organizacijah in skupnostih, s čimer bodo prispevali svoj delež k hitrejšemu usklajevanju blagovno-denarnih odnosov, k bolj normalnemu funkcioniranju trga, k rastoči produktivnosti dela in k bolj racionalnemu poslovanju.

Centralni komitej sodi, da je treba v družbenih načrtih in razvojnih programih za naslednje srednjeročno obdobje (o čemer bo CK ZKJ razpravljala na eni izmed svojih prihodnjih sej ter podal idejno-politične usmeritve) uvrstiti in uveljaviti programe stabilizacijske politike ter zagotoviti preseganje ekonomskih težav z nadaljnjim razvojem socialističnih samoupravnih odnosov z uporabo sistemskih rešitev.

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA
SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Delavski svet SOZD Slovenske železarn je na svoji 3. seji, dne 17. septembra, obravnaval več zanimivih vprašanj iz katerih so razvidne nekatere poslovne in razvojne usmeritve tako v SOZD kot v nekaterih delovnih organizacijah. Analiziral je namreč poslovanje v 1. polletju, dopolnil svoje aprilске sklepe o ukrepih za izpolnjevanje plana v letošnjem letu, dal je soglasje k nekaterim razvojnim projektom (k naši jeklarni 2, k sanacijskemu programu TOZD Livarna strojne litine v železarni Store in k obratu zvarjenec v našem TOZD Monter Dravograd). Poleg tega pa se je seznanil tudi z informacijo o prekoračitvi investicij ter pogojno sprejel samoupravni sporazum o poslovnem sodelovanju z Inženiringom Bled.

Na začetku seje je sprejel poročilo o izvrševanju sklepov delavskega sveta v preteklem mandatsnem obdobju ter informacijo o uresničevanju dohodkovnih odnosov in poenotenju sistema nagajevanja v SOZD SŽ (iz zapisnika žal o slednjem ni mogoče razbrati nobene ocene), sklenil pa je tudi, da se odpro nova dela in naloge s področja organiziranja in vodenja aktivnosti za konstituiranje delovne organizacije blagovnega prometa SOZD SŽ in pri oblikovanju organizacije za zunanjetrgovinsko dejavnost.

V okviru razprave o poslovanju Slovenskih železarn v prvem polletju so izstopala zlasti vprašanja izvoza in uvoza, medsebojne dobave, upadanja proizvodnje in akumulativnosti, neizpolnjevanja planov ter informiranja. Pod to točko je bilo govora tudi o izvajanju sporazuma črne in harvaste metalurgije SR Slovenije o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka in delitvi sredstev za osebno in skupno porabo ter o združevanju deviznih sredstev. Sklenjeno je bilo, da imajo prednost pri dobavi iz SOZD Slovenske železarn kupci, ki z nami združujejo devizne pravice in devize – in to zlasti za količine, za katere smo se z njimi naknadno dogovorili. Sprejet pa je bil tudi predlog poslovnega sveta, da v vseh delovnih organizacijah v okviru

med železarnami in predelovalci. Pri teh ukrepih pa je treba upoštevati ne le razliko med prodajno in polno lastno ceno, temveč tudi prispevek k pokritju tržnih in proizvodnih zmogljivosti. TOZD v okviru SOZD morajo v svojih programih posvetiti največjo pozornost tudi izvajanju ukrepov s področja nabave in prodaje surovin, polizdelkov in energije kot tudi doseganju količinske in asortimanske proizvodnje. Nekaj sklepov v okviru te točke pa se je nanašalo tudi na vprašanje rasti osebnih dohodkov.

In kako je z razvojnimi projekti s katerimi je soglašal ter s prekoračitvami investicij?

Finančno konstrukcijo investicije v jeklarno 2 ZJ bo obravnavala, ko bo le-ta izdelana in obravnavana v vseh organih, kot to predvideva sporazum o združitvi v SOZD SŽ ter sporazum o združitvi v Interno banko SŽ. Dokončna finančna konstrukcija investicije (sanacijski program) v štoksko livarno strojne litine bo sprejeta v Interni banki SŽ preko katere bo SOZD sodeloval pri investiciji z združenimi sredstvi. Za investicijo v »Obrat zvarjenec« TOZD Monter Dravograd, v vrednosti nekaj manj kot 226 milijonov dinarjev (TOZD Monter bo prispeval 40,1 % lastnih sredstev, združena sredstva SŽ bodo znašala 6,64 %) pa je ugotovilo, da je bil izveden ustrezen usklajevan postopek. V zvezi s to investicijo je bil sprejet tudi sklep, da razliko okrog 17 milijonov din, ki je nastala zaradi povišanja potrebnih sredstev za investicijo, v celoti pokriva železarna Jesenice.

Za prekoračitve, ki so nastale pri nekaterih investicijah v SOZD SŽ pa je ugotovilo, da so nastale v glavnem zaradi spremembe cen in spremembe deviznih tečajev ter zaradi dodatnih del in sprememb tehnološke oziroma investicijskega programa. V zvezi s prekoračitvami je predlagal vsem delavskim svetom temeljnih in delovnih organizacij v SOZD, da pregledajo rentabilnost in upravičenost svojih investicij. BL

16. SEJA ODBORA
ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Hladna valjarna Bela Branko Suvak je 24. septembra sklical 16. redno sejo, na kateri so najprej pregledali izvrševanje sklepov zadnje seje in pri tem ugotovili, da so vsi sklepi izvršeni, razen sklep o potrebah po delavcih, ki je zaradi splošnega pomanjkanja kadrov neizvedljiv.

V nadaljevanju je kadrovnik Oton Pestotnik član odbora seznanil s kadrovsko problematiko v mesecu avgustu. Novosprednja sta bila dva delavca, obračunanih pa je bilo pet delavcev in sicer trije so končali počitniško delo, dva pa sta bila obračunana v rednem odpovednem roku.

Odbor je obravnaval in potrdil predlog razporeditev novosprednjih delavcev in premetitve v oddelku valjarne, lužilnice in adjustaže, s katerimi so trenutno rešili pomanjkanje delavcev.

Pri obravnavanju prošnji so člani odbora zavrnili prošnji dveh delavcev za prestop v TOZD Hladna valjarna Bela, ker ne izpolnjujeta pogojev. Prošnji Tihomirja Božiča za prekinitve delovnega razmerja so ugodili, prekinitve se izvede sporazumno, ker bo obiskoval šolo ob delu. Ugodili so prošnji HK Jesenice za odsotnost z dela Edvarda Hafnerja s tem, da bo HK Jesenice refundiral osebni dohodek.

Pri obravnavanju prošnji za odobritev študijskih ugodnosti so zavrnili prošnji Srečka Sudžukoviča za delovodsko šolo in Renata Drole za srednjo tehnično šolo – strojna smer z utemeljitvijo, da prošnji nista v skladu s potrebami in planom štipendistov in zaradi zasedenosti delovnih mest s tako izobrazbo.

Odbor je v zvezi s poročilom o gibanju zaposlenih v mesecu avgustu ugotovilo, da je bil izredno visok odstotek neplačane odsotnosti, s čemer so reševali kritično pomanj-

kanje polproizvodov in v zvezi s tem sprejeli sklep, da se neplačana odsotnost za nazaj ne bo obravnavala oziroma odobravala in da naj se v bodoče zaradi kritičnega pomanjkanja delavcev omeji na minimum. Člani odbora za delovna razmerja so sprejeli sklep, da se v glasilo Železar objavi razpis za dela in naloge »programerja valjanja«.

Na seji so ugotovili, da poprečni stavež še vedno pada in je za štirin delavce nižji kot v mesecu juliju. Odsotnost zaradi bolezni in nezgod je še vedno nižja od poprečja Železarn. Prav tako je nižja odsotnost zaradi rednih dopustov.

Neplačana odsotnost pa je v primerjavi s poprečno neplačano odsotnostjo v Železarni za 1,86 % višja. Nekoliko višji so tudi izostanki z dela. Skupna odsotnost pa je bila v primerjavi z julijem za 1,97 % višja in je še vedno pod poprečjem DO Železarn.

Odbor je ponovno zahteval da se realizira predlog potreb po delavcih in sicer:

- drugi adjuster – šest oseb (moški) D-2, 5 ktg.;
- snemalec kolobarjev – ena oseba (moški) D-2, 5 ktg.;
- uvajalec kolobarjev – dve osebi (moški) D-2, 6 ktg.

Odbor je v zvezi s predlogom občinske konference zveze komuniztov za ugoditev študijskih ugodnosti Mujaji Haskiču za študij iz dela na srednji politični šoli sprejel sklep, da se prošnji ugodi s tem, da mu pripada tudi dodatek za ločeno življenje. NK

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden so iz šestih TOZD in ene delovne skupnosti prejeli 41 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Skupine so obravnavale predvsem osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog, precej razprav pa se je nanašalo še na sporazume o temeljnih planov SIS, SOZD SŽ, Železarn in TOZD za obdobje 1981–1985. V nekaterih temeljnih organizacijah so skupine ocenjevale tudi avgustovske proizvodne rezultate.

SDS ponovno gospodarstvo v TOZD JEKLARNA se je seznanila z rezultati, ki jih je ta temeljna organizacija dosegla v avgustu. V zvezi z njimi omenja, da so imeli zastoje pri zidavi ponovno zaradi žerjava, težave pri delu pa jim je povzročala tudi okvara na bagerju. Razen tega jim po spisku manjka tudi 15 delavcev (zidarji, pomočniki zidarjev, želebarji). Kljub temu jim je – z nadurnim delom in s prizadevanjem zidarjev – uspevalo da so bile ponovne pravočasno pripravljene. V zvezi z dogovorom o oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke skupina meni, da naj bi 56. in 58. člen ostala po sedaj veljavni sindikalni listi, medtem ko na temelje plana SOZD SŽ ni imela pripomb.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaža hladne valjarne, skladišče vložnega materiala, žarilnica 1, 2, 3, in 4, lužilnica in karisti. Razpravljale so o proizvodnji v avgustu, temeljih plana SIS in SOZD SŽ za obdobje 1981–1985 ter o osnutkih obeh družbenih dogovorov, ki jih omenjamo uvodoma. SDS vodstvo TOZD proizvodne rezultate v avgustu ocenjuje, kljub temu, da planskih obveznosti niso izpolnili (97,81 % družbenega plana), kot »dokaj v redu«, saj so se soočali s stalnimi kadrovskimi težavami in težavami pri oskrbi v vložku. V zvezi s temelji plana SIS podpirajo pripombe občinskega izvršnega sveta ter tiste, ki jih je posredoval CPSI, osnutek družbenega dogovora pa je skupina zavrnila kot nepopoln (dopolniti ga je treba s pripombami SEO). V plan SOZD je treba vključiti zahtevo po čimprejšnji izgradnji jeklarn 2. SDS hladna valjarna 1 in adjustaža hladne valjarne imata pomisleke glede vprašanja kadrov in vložka za jeklarno 2. Tudi SDS hladna valjarna 3 in žarilnica 4 se zani-mata, »kdo garantira za vložek in energijo za jeklarno 2«. Pod razno pa so bile na sestanku teh dveh SDS izrečene pripombe na razmerje med rastjo življenjskih stroškov in osebnih dohodkov. Prvega valjavca na Müller stroju je zanimalo, kdaj se jim bo dvignila kategorija, posameznika pa, zakaj se palete ne dostavljajo v obrat s kamionom skozi skladišče, če pa so bila vrata povečana prav s tem namenom. Pritožbe pa so bile izrečene tudi v zvezi z malico na proste sobote (kantina v martinarni je preveč oddaljena, tako da zaradi tega trpi proizvodnja). SDS lužilnica se pritožuje zaradi neurejenih sanitarij, zaradi zastaralih žerjavovodskih kabin ter zaradi slabega odsesavanja kislinških hlapirov. Skupine so do obravnavanih zadev zavzele večinoma (SDS žarilnica 1 ni imela pripomb k temeljem plana SOZD ter k zgoraj omenjenima osnutkoma dogovorov, žarilnica 2 in 3 pa prav tako ne k tema dvema osnutkoma) takšna stališča, kot smo jih navedli že pri doslej omenjenih skupinah.

Iz TOZD ŽICARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna I-1, I-2, II-1, II-2 in II-3, patentirnica 1, 2 in 3, pocinkovalnica 1, 2 in 3, votličarna ter adjustaža. Razpravljale so o proizvodnji v avgustu ter o temeljih plana SIS. Tudi tu so si bile skupine enotne v tem, da bi se morali programi SIS prilagoditi realnim možnostim, prispevne stopnje pa predvideni rasti osebnih dohodkov (2,5 %), oziroma se pridružujejo stališčem občinskega izvršnega sveta ter podpirajo pripombe, ki jih je posredoval CPSI. Analizirale so tudi vzroke za nedoseganje plana v avgustu. SDS žičarna I-1 se je seznanila tudi s spremembami in dopolnitvami zakona o varstvu pri delu (članek je bil objavljen v Železaru), pod razno pa vprašuje, kdaj bo narejena naprava za čiščenje filtrov. SDS žičarna I-2 omenja, da je bila seznanjena z osnutkoma obeh dogovorov, ki ju omenjamo uvodoma, da pa v zvezi z njima ni sprejela zaključkov, ker je bila informacija pomanjkljiva. SDS žičarna II-1 je bilo na sestanku pojasnjeno vprašanje glede ogrevanja prostorov ter glede gibanja osebnih dohodkov (rast lahko temelji samo na večji produktivnosti!). Govora je bilo tudi o slabostih pri ured-

ničenju stabilizacijskega programa, ki ga je sprejela tudi SDS (predaja dela ne poteka povsod kot bi morala, zapaza se slab odnos do materiala in strojev, zapuščena se delovna mesta ipd). SDS patentirnica 1 so bila pojasnjena vprašanja, ki jih je postavila na prejšnjih sestankih. Na sestanku SDS patentirnica 2 je bilo slišati določene pripombe na osebne dohodke v zvezi z višanjem življenjskih stroškov. SDS patentirnica 3 v zvezi s proizvodnimi rezultati v avgustu priporoča, da bi v bodoče še resneje planirali dopuste (rezultati so bili glede na veliko odsotnost delavcev in spreminjanje asortimana še kar ugodni). SDS pocinkovalnica 1 v zvezi z osnutkoma dogovora podpira pripombe SEO. SDS pocinkovalnica 3 v zvezi z avgustovsko proizvodnjo omenja, da so kazali porabe v pocinkovalnici zelo ugodni (razen pri cinku). SDS votličarna je pod razno razpravljala o prisotnosti na delovnem mestu ter sklenila, da se bo še naprej strogo držala evidence z markicami, pa četudi drugi oddelki to opuščajo.

V TOZD ELEKTRODE sta SDS rezalnica 1 in oplaščevalnica 1 z določenimi pripombami potrdili osnutek dogovora o oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, medtem ko na analizo razvojnih možnosti in temelje plana Ljubljanske banke – Temeljne banke Gorenjska nista imeli pripomb.

SDS RTA-2 (TOZD REMONTNE DELAVNICE) se je na sestanku seznanila z odgovorom obratovodje na zahteve v zvezi s predlogom sprememb normativ v RTA, ki so bile postavljene na seji sindikalne grupe RTA. Skupina je ogorčena, ker na predlogu za spremembo normativ ne dela nihče. Poudarja tudi, da so dela in naloge instrumentalca-specialista z ozirom na povečano zahtevnost in obseg dela premalo vrednotena, prav tako pa tudi v primerjavi s sorodnimi poklici. Zato zahteva od odgovornih služb, da začnejo delati na omenjenem predlogu, pa tudi, da se skliče sestanek SDS, ki naj bi se ga udeležila tudi obratovodja in predstavnik SEO.

V TOZD TRANSPORT so SDS vodstvo TOZD, avtomobilski prevozi, tehtalci, tovar, lokomotivna delavnica, delavnica motornih vozil, vozovna delavnica in vzdrževanje proge na skupnem sestanku obravnavale zadeve, ki jih omenjamo v uvodu. V zvezi z obema osnutkoma dogovorov omenjajo, »da nekatera področja (minulost delo) niso predlagana v smislu želja in tradicije delavcev TOZD Transport in da je mnoga določila nemogoče obravnavati, ker so od predlagateljev obljubljene še dopolnitve«. Vendar pa so načelno potrdili pravilnost predlaganih dogovorov in sklenili, da bodo o konkretnih dopolnitvah še razpravljali. Potrdili so tudi temelje srednjeročnih planov TOZD, Železarn in SOZD SŽ kot tudi osnutek dogovora o družbenem planu občine Jesenice, medtem ko za interesne skupnosti ugotavljajo, da so planirale previsoko porabo sredstev, »ki ni v skladu z možnostmi družbenega dela«, ter, »da SIS prav nič niso upoštevale stanja, ki ga narekuje stabilizacija glede dovoljene rasti skupne porabe«. Programi SIS so torej po mnenju delavcev nerealni in jih zato ne morejo sprejeti.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE pa smo prejeli zapisnike SDS kadrovski sektor, CPSI ter oddelke za splošne zadeve. SDS kadrovski sektor se z osnutkoma obeh dogovorov v globalu strinja, »saj prinašata poenotenje v formiranju in delitvi ter enoten prikaz, kar omogoča spremljanje in medsebojno primerjanje«. Ugotavlja, da to doslej ni bilo možno, ker so bili kriteriji in merila za zajemanje podatkov in prikaz v delovnih organizacijah zelo različni. Nadalje meni, da bi morala služba, ki opravlja v Železarni naloge s tega področja, izdelati prikaz, kaj bo potrebno po sprejetju dogovora v samoupravnih aktih spremeniti, vpašuje pa se tudi, če bomo v stanju to tudi izvajati. Poleg tega pa SDS omenja, da so nekatera določila še preveč splošna, da se o pravilnosti predloga še ne more odločiti, ker še niso priložene vse priloge, da so pri posebnih pogojih dela nekateri dodatki, ki jih imamo v Železarni že vpeljane, izpuščeni, ipd. SDS CPSI v zapisniku omenja, da v temeljih plana Železarn ni opredeljen razvoj samoupravnih odnosov, imela pa je tudi nekaj pripomb na posamezne člene. V temeljih plana SOZD pogreša, da niso bile v osnutke vključene istočasno vse pripombe iz predhodne razprave (zakaj?). V zvezi z osnutkom dogovora o temeljih družbenega plana občine pa meni, da je treba okvirno bilanco pridobivanja in razporejanja dohodka materialne proizvodnje občine uskladiti z rastjo postavk bilance v Železarni. Rast sredstev za dejavnosti SIS po mnenju SDS ne bi smela biti večja od 2,5 %. Nadalje opozarja, da je za leto 1981 planiran za vse SIS, v primerjavi z letošnjim letom, prevelike porast sredstev ter da imajo SIS (skupnost) otroškega varstva, izobraževalna skupnost, kulturna skupnost, telesno-

kulturna skupnost, zdravstvena skupnost) na področju investicij takšne zahteve, ki jih ne bomo mogli uresničiti že v naslednjem srednjeročnem obdobju (navedene SIS načrtujejo skupno kar 306 milijonov dinarjev investicij). Zato tudi predlaga, da ne bi povečavali deleža otrok v celodnevni šoli (»že sedaj smo daleč med najboljšimi v Sloveniji«), tako, da bi bilo na račun prostorov v šolah, ki bi bili potrebni sicer za širjenje celodnevnih šol, potrebnih manj investicij za otroško varstvo. SDS oddelka splošne administracije podpira stališča v obeh osnutkih družbenih dogovorov, pri čemer pa nekatere ugotovitve iz razprave še posebej podpruje. Prednost vidi v enakih sistemskih izhodiščih za vse organizacije združenega dela ter v preglednosti, razumljivosti in primerljivosti doseganih rezultatov po panogah in grupah, pri čemer pa meni, da bi kazalo pregledati uporabnost kazalcev, ki jih uporabljajo gospodarske organizacije v SRS. Mnenja je, da je treba vztrajati pri tem, da se bodo sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev v TOZD in OZD oblikovala v sorazmerju z ustvarjenim dohodkom ob upoštevanju eventualnega povečanja življenjskih stroškov. Ob slabih poslovnih rezultatih bi se morali osebni dohodki povečati praviloma do stopnje povečanih življenjskih stroškov samo v tistih TOZD in OZD, ki imajo najnižje osebne dohodke v njihovi stroki (in hkrati nižje kot so na ravni gospodarstva v republiki), vendar pod pogojem, da se ne okrnejo sredstva minimalne akumulacije. Praksa uveljavljanja socialistične solidarnosti na področju pridobivanja sredstev za osebne dohodke mora potekati v mejah dogovorjenih meril in kriterijev ter na podlagi ustreznega samoupravnega sporazuma. Tudi v primeru, ko se bodo zaradi motenj v poslovanju izplačevali zamajčev osebni dohodki, meni skupina, bo treba ugotavljati količino, kakovost in gospodarnost dela vsakega posameznega delavca, osebni dohodek pa izplačevati v odvisnosti od prispevka – kar pomeni, da se zamajčeni osebni dohodek ne zagotavlja za nedelo in malomaren odnos do dela. S tem naj bi tudi ob motnjah v poslovanju spodbujali delovne in ustvarjalne napore. Nadalje meni, da ni mogoče sprejeti prakse, da bi se za določitev osebnega dohodka upoštevala samo konkretna dela in naloge, ki jih je delavec opravljal v določenem mesecu (potrebno bo določiti, kako bomo ugotavljali razloge zaradi katerega je prišlo do bistvenega odstopanja od opravljanja predvidenih nalog za katere je delavec sklenil sporazum o združevanju dela). Poleg tega skupina ugotavlja, da se bo pri delih, ki so merljiva samo posredno (skupne službe raziskave itd.) treba odločiti za ustrežna merila, opozarja pa tudi na šibke točke metod osebnega ocenjevanja delavcev ter da pri določanju osebnega dohodka za posameznega delavca ne bi smeli uporabljati istih meril za minulo in za tekoče delo. V dogovoru pogreša tudi stališča o kolektivnem zavarovanju delavcev. Čistilke pa je med drugim zanimalo tudi to, kako se bo obravnavalo trgovce in manjše uslužnostne organizacije.

Na koncu pa objavljamo tudi del pregleda sestankov SDS, ki zaradi pomanjkanja prostora ni bil objavljen že v prejšnji številki Železarn.

SDS računovodstvo prihodkov in dohodka (DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIJALNE IN FINANČNE ZADEVE) se z določeno pripombo strinja z uvedbo premakljivega delovnega časa, ugotavlja pa, da bo zamisel zaradi različnih lokacij na katerih delajo delavci njihovega oddelka, možna žele, ko bodo nameščene ure v celotni Železarni.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE pa smo prejeli zapisnike SDS oddelka za študij dela, časa in nagajevanje ter OID. Prva v zvezi z družbenim dogovorom omenja, da bi ga bilo potrebno verificirati, ko bodo izdelane metodologije delitve osebnega dohodka, nakazane v osnutku ter da bi bilo potrebno pospešiti predvsem oblikovanje osebnih dohodkov v negospodarstvu in odvisnosti od gospodarstva in od realizacije njihovih programov. Več pripomb je imela tudi k navodilu o koriščenju premakljivega delovnega časa. Manjša dopolnila k temu navodilu predlaga tudi SDS OID, ki je razen tega razpravljala tudi o skupnih pripombah na osnutke nekaterih planskih dokumentov. Pripombe pa je imela tudi na članek »Od ugotavljanja besed k dejanjem« objavljene v 37. številki Železarn, kjer je govora o delavcih delovnih skupnosti, ki so zaradi še vedno proračunskega financiranja (namesto svobodne menjave dela) »nemalokrat v boljsem položaju kot delavci v proizvodnih in vzdrževalnih TOZD«. Meni namreč, da so prav prizadevanja »proračunski delavci« oskudovali, ker niso nagrajeni po delu in rezultatih dela, kajti v kuverti »dobijo od 1000 do 3000 din manj kot delavci na sorodnih delovnih nalogah v TOZD«. Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

MLADI V TOZD HVB O SVOJEM DELU

V petek, 19. septembra, se je sestalo predsedstvo osnovne organizacije ZSMS TOZD HVB. Predsedniki posameznih komisij so predložili akcijske programe za meseca september in oktober. Ta čas pripravljamo mladi piknik za člane kolektiva TOZD HVB, na katerem bodo tudi športna tekmovanja. Komisija za SLO in družbeno samozastito pripravlja strelsko tekmovanje; komisija za informiranje pa je že zbrala vse potrebno gradivo za bilten. Naš cilj v tem obdobju je še srečanje z mladimi iz Gorenjskih občin na VESELIH IGRAH.

Od komisije, ki v naši TOZD izbira najboljšega mladince, delavca, samoupravljalca smo prejeli predloge, izmed katerih bo komisija izbrala najboljšega mladince za devetmesečno obdobje.

Predsedstvo je predlagalo za občinsko politično šolo naslednje kandidate: Silvo Dokl, Tadeja Hudeček, Borisa Renka, Mitja Marklja in Draga Filipaja.

Obravnavali smo tudi osnutek samoupravnega sporazuma o temeljnih plana SOZD Slovenske železarne in delovne organizacije železarne. Podpiramo sklep o izgradnji jeklarne 2 in apeliramo na odgovorne, da v celoti izvedejo realizacijo plana izgradnje jeklarne 2. Glede na kapacitete elektroindustrije pa ima predsedstvo pesimistične poglede glede porabe električne energije.

Srednjeročni plan TOZD se glede na planirano oskrbo s polproizvodi iz jeklarne 2 kvantiteto ne spremeni, spremeni pa se kvaliteta izdelanega jekla, poveča se izdelava dinamov jekla in nerjavnih jekel, s tem, da se finančno manj ugodno oglično jeklo zmanjša. Člani predsedstva OO ZSMS smo imeli pripombo na realizacijo plana nove jeklarne, kajti vsiljuje se vprašanje, ali bo nova jeklarne lahko tako hitro osvojila

tehnologijo izdelave planiranih jekel. Prav tako je vprašljiva nadaljna predelava tega jekla v valjarni bluming-štel. V zvezi s tem, smo menili, bi morali natančno opredeliti tudi v plan investicij za TOZD Valjarna bluming-štel. Vzporedno s tem bo potrebnih tudi v naši TOZD nekaj manjših sprememb za doseg takega srednjeročnega plana, kot je predviden.

Pri obravnavi osnutka samoupravnega sporazuma o temeljnih planov samoupravnih interesnih

skupnosti smo sprejeli pripombo, da stopnja povečanja rasti sredstev za SIS ni v skladu s stopnjo dviga OD, to je 2,5 % bruto.

Na seji je tekla tudi razprava o stanju polproizvodov v TOZD. Če nam valjarna štel ne bo zagotavljala vložka — sedaj bo šla v remont — ne bomo dosegli plana, kljub temu, da dobimo iz Švedske 5000 ton vložka, vsak teden po 500 ton. Predsedstvo OO je zastavilo vprašanje, zakaj stara hladna valjarna dobiva vložek iz ČSSR, naša pa ne?

Komisija za informiranje
OO ZSMS TOZD HV BELA

NOVICE IZ OO ZSMS TOZD STROJNE DELAVNICE

V četrtek, 25. septembra, je osnovna organizacija ZSMS Strojne delavnice imela volilno programsko sejo. Dosedanji predsednik osnovne organizacije A. Horvat je najprej pozdravil sekretarko občinske konference ZSMS Jesenice tov. Juvanova in člana predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne tov. Mlakarja ter podal podroben pregled aktivnosti mladih v preteklem obdobju. Ugotovili smo, da je bilo delo pestro in prežeto z mladinskimi akcijami. Pokazala pa se je slabost v informiranju. O tem kaj in koliko je osnovna organizacija naredila niso bili kaj dosti informirani na občinski konferenci ZSMS Jesenice in KS ZSMS Železarne.

Mladi iz TOZD Strojne delavnice se v vedno večjem številu udeležujejo raznih akcij npr. tekmovanje mladih kovinarjev, kjer s svojo udeležbo dokazujejo sposobnosti in znanje.

Ugotovljena je bila minimalna prisotnost mladih komunistov, čeprav bi prav ti mladi morali biti idejno jedro osnovne organizacije in skrbeti za njihovo idejno politično delo.

V nadaljevanju za novega predsednika so izvolili Leopolda Bizalja, delavca v orodjarni, za sekretarja pa Asmira Grudiča, delavca v strugarni. Pri izbiri ostalih članov predsedstva smo nekaj kandidatov tudi zamenjali.

V nadaljevanju je J. Mulej, predsednik delovnega predsedstva opozoril na evidentiranje kandidatov za mladinsko politično šolo in prebral prispeli dopis koordinacijskega sveta ZSMS Železarne.

Ob koncu seje smo se razpravljali o neresenih kadroviskih vprašanjih, o čemer pa bomo govorili na eni prihodnjih sej.

A. D.

V SPOMIN PADLEMU BATALJONU NA POKLJUKI

V petek, 26. septembra, smo se za prvi športni dan učenci ŽIC odpravili na pohod na Pokljuko. Iz Nomenja smo odšli peš proti Koprivniku. Pot je bila precej strma, toda med živahnim pogovorom je hitro minila. Izogibali smo se avtomobilske ceste in šli kar po stezicah čez pašnike. Naš cilj je bil spomenik tretjemu bataljonu Prešernove brigade na Pokljuki. Položili smo venec v spomin padlim borcem in jih počastili s kratko proslavo. Franc Jernej Milčec, komandant drugega bataljona nam je pripovedoval o pohodu padlega bataljona, njihovi hrabrosti in poslednjem boju z Nemci. Raje so izdihili v plamenih, kot pa da bi se predali sovražniku. Pretreseni ob doživljem pripovedovanju smo padle junake počastili z enominutnim molkom.

Ob koncu proslave se je predsednik mladinske organizacije ŽIC zahvalil tov. Milčetu za sodelovanje in mu v spomin na ta dan poklonil knjigo.

Prav je, da se večkrat spomnimo na to, da svoboda ni nekaj samoumevnega. Mnogi so jo plačali s svojim življenjem, zato moramo biti vedno pripravljeni braniti jo kot največjo dragocenost.

Jasna Ličen, kult. sekcija ŽIC

IZBOR NAJBOLJŠEGA MLADINCA ZA PRVIH DEVET MESECEV

V sredo, 1. oktobra, se je sestala komisija za ocenjevanje najboljšega mladega delavca in samoupravljalca v TOZD HVB. V komisiji so bili: Vinko Skumavec, Branko Banko, Branko Pačnik, Tone Romih, Aleksander Jezeršek, Janez Rozman in Vojko Bernard. Iz posameznih oddelkov so bili izbrani:

- lužilnica — Radomir Petoš,
- valjarna — Boštjan Burnik,
- žarilnica — Andija Smajič,
- adjušta — Tadej Hudeček,
- odprema — Silva Dokl.

Po določenih kriterijih je komisija izbrala TADEJA HUDEČKA iz oddelka adjušta, ki je bil ocenjen s 110 točkami. Ocenjevalni kriteriji so zajemali kvaliteto in kvantiteto dela, odnos do sodelavcev in do delovnih sredstev, delovno disciplino, aktivnost v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih, izobraževanje iz dela in ob delu in mentorstvo.

To so rezultati devetmesečnega obdobja in vsi mladi v naši TOZD se bomo še naprej trudili in sodelovali v tej akciji.

Silva Dokl

V adjuštaži bluming-štel (Foto I. Kučina)

SEJA PREDSEDSTVA OK ZSMS

V četrtek, 2. oktobra, je bila sklicana seja predsedstva OK ZSMS Jesenice. Osrednja točka dnevnega reda je bila priprava na volilno programsko sejo OK ZSMS Jesenice. Člani predsedstva so obravnavali tudi osnutek poročila o delu OK ZSMS v preteklih dveh letih in sprejeli nekatere pripombe na osnutek poročila.

Predsedstvo je spregovorilo tudi o nekaterih čilih dosedanjega predsedstva in predlagalo možne zamenjave ter spregovorili še o drugih kadroviskih zadevah.

Sprejeli so tudi sklep, da se za dokončno pripravo na volilno programsko konferenco skliče še ena seja predsedstva.

MJ

DELOVNA AKCIJA MLADIH V TOZD TRANSPORT

Osnovna organizacija ZSMS TOZD Transport je v ponedeljek, 29. septembra, organizirala prostovoljno akcijo čiščenja obrata. Akcija, ki je bila organizirana v popoldanskem, to je prostem času, se je udeležila večina mladih iz temeljne organizacije. Očistili smo vso okolico in s tem prispevali k lepšemu izgledu celega obrata.

Dogovorili smo se tudi, da bodo take in podobne akcije v bodoče sestavni del našega programa.

H. Čučuk

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

IZGLEDI JEDRSKE ENERGIJE SO VEDNO VEČJI

Mednarodna organizacija za jedrsko energijo (IEAD) ugotavlja, da kažejo nekatera znamenja na določeno izboljšanje javnega mnenja v zvezi z uporabo te energije v nevojne namene. V svojem, pred kratkim objavljenem poročilu o dejavnosti v letu 1979, ta organizacija med drugim tudi poudarja, da ekonomska nuja, zahteve za zaščito okolja in tehnični činitelji v stanju premagati nasprotne jedrske energije. Kot primer za to navaja IEAD soglasje večine švedskih volilcev na referendumu 23. marca letos, za nadaljevanje jedrskega programa. Razen tega so dobila britanska in zahodnonemška podjetja prvič po nekaj letih spet naročila za jedrske elektrarne. Končno tudi hitro napreduje program jedrske energije v Franciji ter na Japonskem.

NASPROTUJOČE SI SITUACIJE NAROČIL

Po mnenju IEAD je tako imenovana druga naftna kriza s povečanjem cen — tudi za premog — pokazala industrijsko razvitem in tudi nekaterim nerazvitim državam, da, če ne bodo pravočasno in odločno pričele graditi jedrske elektrarne, bodo v devetdesetih letih postale neizogibno odvisne od nafte. Kljub temu je bilo po poročilu IEAD število naročil za jedrske elek-

trarne v letu 1979 za 8000 MW moči skrčeno, ker je bilo naročenih samo osem objektov z 8000 MW, medtem ko je bilo 14 prejšnjih naročil z močjo 16.000 MW storniranih. Vzrok za takšno čudno situacijo je bila verjetno okvara na otoku Treh milj v ZDA, ki je nasprotne jedrske energije vsaj za kratek čas še bolj opogumila.

Na osnovi dejstva, da je po tej okvari že minilo nekaj časa, ocenjuje poročilo IEAD, da sta bila psihološki učinek na prebivalstvo v okolici in škoda na napravi sicer precejšnji, vendar — drugače kot pri podobnih industrijskih okvarah — ni bilo pri tem niti ranjenih, niti mrtvih. Ocene se nagibljejo k temu, da je ta primer pokazal zanesljivost in neobčutljivost jedrskih elektrarn celo na mehanske okvare, nezadostno vzdrževanje in več napadnih odločitev zaposlenih. Jedrska industrija je pri tem reagirala z ukrepi za izboljšanje varnosti, dunajska organizacija za jedrsko energijo pa s sklicem mednarodne konference ob koncu oktobra v Stockholmu. Na njej bodo obravnavali dosežke izkušnje z varnostjo reaktorjev in vzporedno s tem bodo predelali tudi ustrezne norme.

NEPRESTANA RAST

Kljub dogodku na otoku Treh milj, navaja poročilo IEAD, neprestano narašča delež jedrskih elektrarn pri pridobivanju električne energije. Ob koncu leta 1979 je bilo po svetu 233 (1978 — 227) jedrskih elektrarn v obratovanju in te so imele skupno moč 119.000 MW. Njihov delež v svetovni proizvodnji

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI OB KEMIČNEM NAPADU

Podobno temu odnaša veter z napadenega ozemlja tudi kratkotrajne vojne strupe v obliki hlapov ali dima, ker pa hitro izhlapijo, njihov učinek ne seže daleč.

Kemični napad odkrijemo po sledi, ki jo pušča za seboj letalo — ob napadu leti navadno v nizkem letu, po oblaku, ki nastane tam, kjer so eksplodirale kemične granate, mine in bombe, kakor tudi po mastnih kapljicah na travi, zemlji, pločnikih ali vodi.

Za odkrivanje in ugotavljanje vrste vojnih strupov imamo tudi posebne pripomočke. Eden izmed njih je kemični detektor. Z njim so opremljene enote za radiološko, kemično in biološko zaščito. Lahko pa vrsto vojnega strupa ugotovimo tudi v kemičnem laboratoriju — bodisi poljskem ali stacionarnem.

Vrsto vojnega strupa lahko ugotovimo tudi po prvih zastrupitvah, po barvi kapljic na tleh ali predmetih ali tudi po značilnem vonju.

DELOVANJE VOJNIH STRUPOV NA ŽIVALI

Delovanje vojnih strupov na živalski organizem je lahko lokalno ali splošno. O lokalnem delovanju govorimo tedaj, če je vojni strup prišel v stik le s posameznimi deli živalskega telesa in poškodoval samo te. Splošni učinek pa nastopi tedaj, če je vojni strup prodrl v kri, ki ga je raznesla po vsem telesu, tako da je deloval na celoten organizem.

Vojni strupi prodrejo v organizem živali bodisi skozi organe za dihanje, kožo ali sluznico oči, prebavne organe ali skozi odprte rane.

Zastrupitev skozi organe za dihanje nastane tedaj, če žival vdihava zastrupljeni zrak, to je zrak, v katerem so hlapci vojnega strupa. Stopnja zastrupitve je odvisna od koncentracije strupenih hlapov v zraku in od tega, koliko časa ga žival vdihava.

Zastrupitev skozi kožo nastane tedaj, ko vojni strupi, ki so se kot kapljice usedli na telo živali, prodrejo skozi njeno kožo v organizem. Skozi kožo pa lahko prodrejo tudi hlapci vojnih strupov iz ozračja, če je njihova koncentracija zelo velika.

Skozi sluznico oči delujejo vojni strupi tedaj, če so v ozračju bodisi v obliki hlapov ali dima in če so oči nezavarovane. Tedaj lahko nastopi lokalna ali splošna zastrupitev.

Skozi prebavne organe se žival zastrupi, če uživa zastrupljeno hrano ali vodo.

Na odprtih ranah pridejo vojni strupi v stik s tkivnimi tekočinami in tako v kri ter povzročijo lažjo ali hujšo splošno zastrupitev.

ŽIVČNI VOJNI STRUPI

K živčnim vojnim strupom prištevamo tabun, soman, sarin, armin in strup VX in F. Učinkujejo skozi dihanje, kožo, oči in prebavila ter že v manjših količinah povzročijo pogin. Ti vojni strupi neposredno učinkujejo na centralni živčni sistem in po njem na delo drugih organov.

So v tekočem stanju ali brez barve, le tabun je rumenorjav. Za napad jih uporabljajo kot tekočine ali hlapce. Najhitreje in najhujše učinkujejo kot hlapci, ker pridejo pri vdihavanju v hipu v kri.

Na zemljišču se zadržujejo različno dolgo, nekateri le nekaj ur, drugi pa tudi nekaj dni, zlasti pozimi.

Znaki zastrupitve z živčnimi vojnimi strupi se pri živalih, ki vdihavajo zastrupljeni zrak, pokažejo zelo hitro. Najprej postanejo nemirne, stržejo z ušesi, preplašeno gledajo, konji pa tudi kopljejo s prednjimi nogami. Hitro zatem začnejo pospešeno dihati in prhati. Po nekaj minutah se začnejo močno sliniti, iz nosa jim teče bister izcedek, na vratu, hrbtu, prsnem košu in trebuhu pa jim podrtjeva mišice. Postopno dihanje vse težje, drhtenje mišic se prenese na celo telo, začne se znojiti, najprej po glavi in vratu, nato pa po celem telesu. Slinjenje postaja vse močnejše in penasto. Pri hoji je žival negotova in se opoteka.

Če je žival še naprej v zastrupljenem ozračju, ji jezik ohromi in visi iz gobca, žival poskuša teči, vendar se pri tem opoteka in končno pade na bok ali s prevrne čez glavo. Pojavijo se močni krči z enakomernim brčanjem s sprednjimi in zadnjimi nogami. Tudi znojenje se stopnjuje, tako da vse telo oblije znoj. Pri tej stopnji zastrupitve žival navadno pogine.

Pri veliki koncentraciji živčnih bojnih strupov v ozračju je razvoj zastrupitve tako hiter, da je navedene znake zastrupitve težko spremljati. Pri tako hudi zastrupitvi žival navadno pogine že po nekaj minutah.

Pri lažji zastrupitvi se poleg pospešenega dihanja pojavi še močnejše izločanje sline, drhtenje posameznih mišic in pospešeno iztrebljanje, pri čemer je blato v začetku fomirano, pozneje pa košato. Pojavijo se tudi znaki kolike (kopanje s sprednjimi nogami, pretegovanje, poskusi leganja).

Pri zastrupitvi skozi kožo so znaki enaki kot pri zastrupitvi skozi organe za dihanje, le da se pokažejo precej pozneje. Poleg tega kontaminirani del lahko zateče, dlaka na njem se naježi, mišičevje na tem delu pa podrtjeva.

Zastrupitev skozi prebavne organe je zelo huda in je odvisna ne le od količine, temveč tudi od vrste zaužitega vojnega strupa.

električne energije je bil okoli 8 %. V gradnji je bilo 225 elektrarn s skupno močjo 204.000 MW. Z njihovo izgotovitvijo se bo leta 1985 povečala svetovna zmogljivost jedrskih elektrarn na 290.000 do 350.000 MW in delež v proizvodnji električne energije na 12 %. To ustreza količini več kot 400 milij. ton nafte ali polovici načrtane nafte v Saudski Arabiji v letu 1978.

Ob koncu leta 1979 je bila na svetu v deležu jedrskih elektrarn pri pridobivanju električne energije prva Svica s 26 %, sledijo Švedska s 23 %, Belgija 22 %, Francija 18 %, ZDA 12 % in Zvezna republika Nemčija 11 %. Prva jedrska sila na svetu so bile leta 1979 ZDA z 69 elektrarnami v obratovanju in 89 v gradnji. Sledijo Sovjetska zveza 30 oziroma 16, Japonska 23 oziroma 10 in Francija 16 oziroma 21.

Povečanje cen nafte v letu 1979/80 je po podatkih IEAD znatno povečalo konkurenčno sposobnost jedrskih elektrarn v primerjavi s konvencionalnimi. Predvidevajo, da bo ostalo to tako dolgo, dokler bodo cene urana in njegove obogatitve stabilne in investicijski stroški za jedrske elektrarne ne bodo hitreje naraščali kot tisti za konvencionalne elektrarne. Doselej so zaradi vedno večjih zahtev za zaščito okolja ti stroški za obe vrsti elektrarn naraščali skoraj enako.

25. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

V torek, 30. septembra je bila 25. seja odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne, katero je vodil namestnik predsednika Henrik ZUPAN. Na seji so poleg pregleda sklepov 23. in 24. seje, obravnavali še analizo finančnega rezultata za mesec avgust in kumulativno za prvih osem mesecev letošnjega leta, oceno izvrševanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec september 1980 in kumulativno za devet mesecev letošnjega leta, predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec oktober 1980 ter oceno delovnega prispevka vodij temeljnih organizacij in sektorjev.

Poročilo o pregledu sklepov 23. in 24. seje odbora za gospodarstvo je podal član poslovnega odbora Božidar BARTELJ. Iz poročila je razvidno, da so sklepi v glavnem izvršeni, nekateri, ki so dolgoročne narave, pa še izvajajo. Glede neizvršene sklepe, ki se nanašajo na analizo o zbiranju odpadnih surovin v temeljnih organizacijah, pa so na seji sklenili, da naj odbori za gospodarstvo v posameznih temeljnih organizacijah čimprej obravnavajo predloženo analizo o zbiranju odpadnih surovin, sklepe glede tega, pa posredujejo centru za proučevanje samoupravljanja in informiranje. Analizo finančnega rezultata za mesec avgust in kumulativno za prvih osem mesecev letošnjega leta je podal vodja finančno računovodskega sektorja Boris Pesjak. Na

podlagi podane analize so na seji sprejeli ustrezne sklepe.

O oceni izvrševanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec september 1980 in kumulativno za devet mesecev letošnjega leta pa je spregovoril vodja oddelka za operativno planiranje proizvodnje Avgust KARBA. Navzoče je seznanil tudi o izvršitvi operativnega programa izvoza v mesecu avgustu. Iz poročila o izvozu pa je razvidno, da smo v tem mesecu izpolnili le 73,4% planiranega izvoza.

Tov. Karba je podal tudi predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec oktober. Med razpravo so člani ugotovili, da bo operativni program proizvodnje jekla v jeklarni zaradi zastarelih agregatov in pomanjkanja delavcev težko izpolniti, kar pa bo negativno vplivalo na vse ostale temeljne organizacije, ki ji sledijo v tehnološki verigi. V zvezi s tem so sklenili, da je treba z vsemi možnimi ukrepi delov v temeljni organizaciji Jeklarna organizirati tako, da bo čimprej normalno obratovala, predvsem pa je treba zagotoviti manjkajoče delavce.

Z nastalo situacijo v temeljni organizaciji Jeklarna pa je treba obvestiti družbenopolitične organizacije v Železarni s tem, da skušajo po svojih močeh ukreniti vse potrebno, da se stanje v Jeklarni normalizira.

Na seji so obravnavali tudi informacijo člana poslovnega odbora glede ocene delovnega prispevka za vodje temeljnih organizacij in sektorjev ter zavzeli sklep, da je treba čimbolj pospešiti z izdelavo kataloga del in nalog.

Ob koncu seje so na predlog finančno računovodskega sektorja obravnavali predlog o vezavi sredstev in v zvezi s tem sprejeli ustrezen sklep.

DM

TOZD Remontne delavnice

10. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Remontne delavnice, Zdenko Cund, je 17. septembra sklical 10. redno sejo, na kateri so člani odbora in vodje obratov obravnavali naslednja vprašanja:

Pri pregledu izvajanja sklepov 9. seje je odbor ugotovil, da so v glavnem izvršeni. Za sklep št. 3 ni natančnih podatkov, če so izvajanje programa varčevalnih ukrepov obravnavale vse delovne skupine.

Odbor je vzel na znanje odgovor na zastavljeno vprašanje o planiranem gibanju števila zaposlenih v delovnih skupnostih. Odbor smatra, da mora tudi v TOZD RD število zaposlenih v prihodnjem obdobju ostati tako, kot v letu 1980 s tem, da se znotraj TOZD poveča število zaposlenih v RTA na račun zmanjšanja v GRD. Takšno prestrukturiranje je potrebno zaradi povečanja obsega dela na področju RTA v prihodnjem obdobju.

Odbor je sprejel poročilo o delu TOZD RD v avgustu 1980. Pri tem je ugotovil velik porast nedovršene proizvodnje. Zato odbor zadolžuje pripravo dela TOZD RD in delovodje, da takoj opravijo obračun gotovih delovnih nalogov in zmanjšajo nedovršeno proizvodnjo.

Odbor je proučil predlog za stimulacijo za zbiranje odpadnih surovin in oblikoval naslednja stališča:

— Pristop službe, da se stimulacija vrednoti na osnovi vloženega dela je pravilen, vendar bi morali v nekaterih primerih poiskati kombinacijo participacije, odvisne od vloženega dela in od vrednosti surovin.

— Odbor predlaga, da se ponovno preveri višina stimulacije za zbiranje platine in odpadnega olja.

— V pravilniku o delitvi osebnih dohodkov TOZD RD je stimulacija za zbiranje odpadnih surovin predpisana v členu 65. Novi predlog posega v ta pravilnik, zato odbor opozarja, da so spremembe pravilnika mogoče le na način, kot je to samoupravno dogovorjeno.

— Izplačilo stimulacije naj se obravnava po sedaj veljavnem pravilniku, dokler ne bodo izvršene eventuelne spremembe.

V zvezi s planiranim remontom valjarne bluming-štelke odbor naroča vsem vodilnim v TOZD RD, ki imajo na remontu posebne zadolžitve, in vsem sodelujočim delovnim skupinam, da so dolžni delati po odločbah in navodilih vodstva TOZD RD.

Vsi delavci naj usmerijo vse sile, da bodo pripravljali dela in remont valjarne bluming-štelke izvedena čim bolj kvalitetno in v predvidenem roku, saj bo to veliko pripomoglo k izboljšanju stanja v TOZD Valjarna bluming-štelke in v železarni kot celoti.

Na predlog vodstva RTA je odbor odobril iz nerazporejenih AZ sredstev za amortizacijske zamenjave nakup enega pony kolesa za potrebe RTA.

Na predlog vodstva SRD je odbor odobril nakup skladiščnega regala iz sredstev na kontu 015-0/821-01.

TOZD Vratni podboji

12. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V petek, 3. oktobra je bila 12. seja odbora za gospodarstvo pri DS Vratni podboji. Dnevni red je obsegal sedem točk in sicer:

Pri pregledu sklepov 11. seje so ugotovili, da so bili izvršeni.

Vodja TOZD je v nadaljevanju prisotne seznanil s porastom proizvodnje in odpreme za 31%. V letu 1980 pa bodo družbeni plan, odprema in proizvodnja presežena za okrog 20%. Težave pa so z izplenom, ki je 2-3% pod planiranim. Nadurno delo se je povečalo zaradi večje količine razdrobljenih in izven standardnih dimenzij podbojev, vendar pa v devetmesečnem obdobju ni nad planiranim. Povišanje cen izdelkov je še v dogovoru.

Predlagali so, da predlog reorganizacije lakirnice in adjustaže v TOZD izdelajo SEO.

Na sklepe 21., 22., 23. in 24. seje odbora za gospodarstvo pri DS Železarne niso imeli pripomb.

Pregledali so, gibanje OD za mesec julij in avgust in niso imeli pripomb.

Člani odbora so potrdili program koriščenja sredstev investicijskih zamenjav za leto 1980.

Potrdili so nagrado za tov. Zupana in tov. Kalamarja.

Obveščeni so bili o izvršitvi inventuri skladišča 34 in soglašali, da se sodovi od barve prodajajo na mali prodaji po 40 din.

MEJ

TOZD Elektrode

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Elektrode je imel 1. septembra 14. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Janez Kosmač. Najprej so sprejeli poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje z ugotovitvijo, da so izvršeni ali pa so v delu, ker je za izvršitev potreben daljši čas. Pozitivno so ocenili akcijo za razrešitev problemov, ki so jih na zadnji seji postavili delavci.

Delavski svet je ugotovil, da so delavci na samoupravnih delovnih skupinah obravnavali:

— Osnutek samoupravnega spoznaja o temeljnih plana TOZD, DO Železarne, SOZD SZ in Interne banke za obdobje 1981-1985. Imeli so naslednje pripombe: novo jeklaro je treba opremiti tako, da bo TOZD Elektrode zagotovljena kvaliteta EO žica. Vzporedno z naložbo v jeklaro je treba realizirati tudi

manjše naložbe, ki so nujno potrebne v ostalih TOZD. Za TOZD Elektrode je nujna nabava dveh rezalnih strojev in izdelava garderobnih prostorov.

Proizvodni načrt oplasnjenih elektrod za leto 1981 v količini 19.000 ton je previsok, ker težišče iz leta v leto zahteva več drobnih dimenzij kvadratnejše proizvode, katerih pa ne moremo izdelati v istih količinah kot debele dimenzije. Zahtevajo, da se plan postavi na realnih osnovah ali v obračunskih kilogramih. Razen tega je ozko grlo pri razrezu EO žice in brez nabave dveh novih rezalnih strojev, ki so v programu že dve leti, ne bo mogoče realizirati niti povečanega plana VP žice.

— Osnutek samoupravnih spoznaja o temeljnih plana SIS obdobje Jesenje za obdobje 1981-1985. Odločno so bili proti predlagani višini prispevnih stopenj. Soglašali so s predlogom CPSI, da se prispevne stopnje povečajo le za 2,5% in naj se programi SIS temu primerno korigirajo.

— Osnutek dogovora o temeljnih družbenega plana obdobje Jesenje za obdobje 1981-1985. Menili so, da je planirana stopnja rasti zaposlovanja v gospodarstvu za 0,8% prenizka in vprašljiva, ker je predvidena visoka rast zaposlovanja v negospodarstvu za 2,5%. Vsekakor je potrebno najprej upoštevati potrebe gospodarstva.

— Družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo in družbeni dogovor o skupnih osnovah za povračilo stroškov. Poudarili so, da je družbeni dogovor iz tega področja nujno potreben. Na osnutek pa so imeli naslednje pripombe: osnutek je preveč splošen, osebni dohodek je potrebno prilagoditi rezultatom dela, poglobiti se morajo odnosi med TOZD, potrebna je večja vezava osebnega dohodka na poslovni uspeh gospodarstva, ki ustvarja sredstva tudi za negospodarstvo, v osnuteku ni videti enotnega modela o predlogu delitve osebnega dohodka, samoupravne delovne skupine se v celoti strinjajo s pripombami sektorja za ekonomiko.

K razvojnim možnostim Ljubljanske banke — Temeljne banke Gorenjske in k osnutku samoupravnega spoznaja o temeljnih plana LB-TBG za obdobje 1981-1985 niso imeli pripomb.

Potrdili so načrt koriščenja sredstev za amortizacijske zamenjave in investicijsko vzdrževanje za leto 1980.

Delegati so zahtevali odgovor:

— Kdaj bo montirana naprava za potiskanje mase v cilindri. Samoupravna delovna skupina oddelka za izdelavo elektrodnih mas pa je zahtevala rezultate ekoloških meritev, ki so bile opravljene v letu 1979.

Ob sklepu seje je delavski svet obravnaval problematiko nagradjevanja delavcev na oplasčevalni liniji I in zahteval, da se strokovno analizira fizična obremenjenost in zaposlenost izelovalcev briket na tej liniji.

Na izredni seji, dne 6. septembra, pa je delavski svet potrdil povečanje osnove osebnega dohodka za 5% od 1. septembra dalje.

S. M.

Dopisujte v Železarno

TOZD Strojne delavnice

4. SEJA ODBORA ZA URESNIČEVANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Odbor za uresničevanje zakona o združenem delu v TOZD Strojne delavnice je na svoji 4. seji, dne 29. septembra, obravnaval oba družbena dogovora s področja osebnih dohodkov in skupne porabe ter povračila stroškov delavcev pri opravljanju nekaterih del in nalog o katerih v tem času potekajo tudi razprave po sindikalnih skupinah, seznanil pa se je tudi s potekom izdelave kataloga delovnih nalog in opravil. Ker je seja potekala skupaj s člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, se je na seji pod razno obravnavala tudi različna sindikalna problematika.

V razpravi o obeh družbenih dogovorih je bilo poudarjeno, da je njuna prednost v tem, da enotno za celotno republiko rešujeta tovrstno problematiko, da pa vsebujeta še nekatere nejasnosti (niso še dokončno izdelane posamezne variante za vrednotenje meril pri nekaterih kazalcih za oblikovanje dohodka in v končni fazi tudi delitve osebnega dohodka), zaradi česar jih še ni mogoče sprejeti. V primeru, da bi ga sprejeli bi bilo treba spremeniti tudi naš sporazum o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe. Rečeno je bilo tudi, da je iz gradiva družbenih dogovorov razvidno, da sta grajena na predpostavki, da so dohodkovni odnosi med temeljnimi organizacijami urejeni, da pa to v večini primerov ne drži in da družbena dogovora vse preveč gradita oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke, skupno porabo in povračilo stroškov na osnovi dohodka, ki pa (dohodek TOZD) velikokrat ni odvisen samo od TOZD, kar bi bilo prav tako treba upoštevati. Nadalje je bilo v razpravi omenjeno, da je družbeni dogovor izdelan samo za gospodarstvo (kako se bo ta problematika urejala v negospodarstvu?), da je vprašljiva umestnost dodatka za popoldansko delo, pa tudi jubilejne nagrade (če TOZD ne formira sklada skupne porabe po osnutku dogovora, izplačilo jubilejnih nagrad odpade). Pojasnjeno je bilo tudi, da je na ravni Železarne

formirana posebna strokovna grupa, ki bo analizirala zaključke izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata, poslovnega kolegija ter odbora za uresničevanje zakona o združenem delu SZ in da bo posredovala predlog sprememb o obravnavo.

Glede kataloga delovnih nalog in opravil pa je bilo na seji pojasnjeno, da ima TOZD Strojne delavnice katalog izdelan do razčlenitve delovnih nalog in da bodo po izjavi predstavnika oddelka za študij dela in časa potrebni le manjši popravki. Grupa v TOZD čaka na nadaljnja navodila. Po izjavi predstavnika oddelka za študij dela in časa se po dokončni uvedbi kataloga delovnih nalog in opravil v Železarni, tako je bilo rečeno na seji, postavlja tudi vprašanje, kaj bo delalo 159 inženirjev in 400 tehnikov.

Pod razno pa je bilo omenjeno, da naj bi bila v bližnji prihodnosti osebna ocena na predlog poslovnega kolegija zamenjana z dodatkom za strokovnost, da imamo po nekaterih podatkih v Železarni 30 delavcev, ki zaslužijo manj kot 4000 din in da v elektrogospodarstvu, ki je vseskozi v izgubi, namenjajo za osebne dohodke znatno večja sredstva kot v metalurški dejavnosti (problem nagradjevanja). Govora je bilo tudi o jesenskem izletu, stimulaciji za zbiranje odpadnih kovin, ozimnici in o podpori sodelavki, ki odhaja v pokoj.

BL

17. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja TOZD Strojne delavnice je na 17. seji, dne 19. septembra, razrešil nekatera vprašanja s prejšnje seje, na delovne naloge je razporedil sedem novosprejetih delavcev, tri je premeštil na višje ocenjene naloge, obravnaval pa je tudi več prošelj in še nekatere druge zadeve.

Kot je razvidno iz zapisnika je bilo po upokojitvi enega izmed delavcev nekaj zapletov okrog nadomestovanja na risalni plošči, kajti delavec, ki naj bi za njim opravljal ta opravila, ni kazal za to pravega interesa. Zadeva se je uredila z internim razpisom. Precej razprave je bilo tudi o razporeditvi oziroma napredovanju dveh mlajših sodelavcev v konstrukcijski delavnici na naloge strojnih tehnikov za katere se namreč, kot je bilo poudarjeno v razpravi, po sistematski zahteva poleg srednjetehtnične šole tudi pet let delovnih izkušenj. Delavca naj bi delala v normi, zadolžena pa bi bila tudi za nadomestovanje skupinovodje in delovodje. Odločitev okrog tega vprašanja so otežkočale nekatere dileme, na primer, da se po sistematski mora upoštevati ustrezna praksa, da je ta praksa previsoko določena in da zato iz strojnih delavnic odhaja vse več mladega kadra, da je izučene in dobre ter pridne delavce potrebno zadržati, pa tudi, da starejši delavci ne morejo napredovati niti za eno grupo. Odločili so se, da na naloge strojnega tehnika v konstrukcijski delavnici napreduje kandidat, ki je imel že štiri leta delovnih izkušenj.

Med novosprejetimi delavci sta bila dva sprejeta na delovne naloge IV. ključavničarja, dva za III. ključavničarja, eden pa za II. phleca.

Sprejet je bil tudi en pripravnik ter en skladiščni delavec. Dva II. ključavničarja sta bila premeščena na delovne naloge I. ključavničarja, en III. strugar pa na naloge II. strugarja.

V zvezi s prošnjami, naslovljenimi na odbor, se je le-ta pri enem delavcu odločil da lahko prekine delovno razmerje le v okviru rednega odpovednega roka, za enega je odločil, da bo po upokojitvi lahko nadaljeval delo po pogodbi, za žerjavovodkinjo, ki je prošla za prestop iz druge TOZD, je odločil, da se je ne sprejme, z žerjavovodjem (prav tako iz druge TOZD), ki bi zaradi vpisa na poklicno šolo za strugarja rad prišel v strojne delavnice, pa naj bi se pogovoril kadrovnik. Eno vlogo za sprejem v delovno razmerje je zavrnil. Enemu sodelavcu je sklenil kriti stroške nadaljevalnega tečaja namščine. Glede sodelavca, ki navaja, da njegovo trenutno zdravstveno stanje ne kaže, da bi lahko kot strugar delal polni delovni čas in je zato prošil za dodelitev študijskih ugodnosti in za plačevanje šolnine na TSS — strojni oddelke, pa je zadolžil vodjo TOZD in kadrovika, da z zdravstveno službo preverita možnost poklicne rehabilitacije in solanja.

Odbor se je strinjal tudi z odločitvijo vodje TOZD, ki je nekemu sodelavcu zaradi boleznij v družini odobril dva dni neplačanega dopusta, kakor tudi s premeštvijo delovodje, ki je odklonil zdraviljenje zaradi pijace, v drug obrat.

BL

ZNAČILNOSTI IN PROBLEMI, KI JIH JE POTREBNO REŠITI PRED PRIČETKOM IZGRADNJE JEKLARNE 2

(Nadaljevanje s 1. strani)

itd. Po daljših razpravah v Železarni, SOZD Slovenske železarnice, združeni Ljubljanski banki in združenih Gospodarske zbornice Slovenije, je investicija dobila dokončno obliko in vrednost. Na vseh dosedanjih razpravah in po mnenju vseh strokovnih komisij, ki so pregledovale investicijski program, je zamenjava SM postopka z El postopkom proizvodnje jekla nujna in potrebna. Za oskrbovanje vročih valjarn in drugih metalurških predelovalnih kapacitet Železarn je potrebno izdelati najmanj 550.000 ton kvalitativnih in plemenitih jekel in lastnih jekelnah s tem, da se proizvodnja obstoječe elektro jeklarne z dodatnimi izboljšavami poveča na 200.000 ton letno in zgradi nova elektro jeklarne s kapaciteto 350.000 ton jekla, odličnega kvaliteta.

Proizvodi železarnice Jesenice bodo z izgradnjo elektro jeklarne 2 dosegli višji kvalitativni nivo, ki bo zadovoljeval potrebe kovinske predelave v Sloveniji in Jugoslaviji ter omogočal stalno povečevanje direktnega izvoza ali skupnega izvoza z uporabniki in predelovalci jekla.

Projekt elektro jekla 2 zagotavlja nadaljno kontinuirano proizvodnjo jekla in metalurške predelave na Jesenicah, omogoča preskok v višji kvalitativni razred, zmanjšuje proizvodne stroške, povečuje dohodek in akumulativnost delovne organizacije. Ob tem se več kot za polovico zmanjša specifična uporaba energije in leta iz uvoznih virov preide pretežno na domače vire. Skupna poraba energije se od 15,5 mio Gcal zmanjša na 8 mio Gcal. Prihranek 7,5 mio Gcal pomeni zmanjšanje uvoza mazuta za 75 tisoč ton letno, kar pomeni približno isto višino deviznih sredstev, ki so potrebna za odplačilo anuitet za uvozno opremo.

Uvoz surovin se zmanjša, bistveno pa se povečuje izvoz. Investicija rešuje ekološko problematiko Železarnice, oziroma okolice. Produktivnost se povečuje za 45 %, ob znatnem dvigu kvalifikacijske strukture zaposlenih. Sredstva za financiranje projekta bodo v veliki meri združevali porabniki jekla, tako da lahko govorimo o financiranju na osnovi skupnega dohodka in drugih skupnih interesov med proizvajalci in porabniki jekla.

S to informacijo želimo, da bi o predmetni investiciji prišli do odločitve o vključevanju investicije v srednjeročne plane razvoja SR Slovenije in s tem k pričetku realizacije v letu 1981.

Med investitorjem in Ljubljansko banko — združeno banko je dogovorjen način dela, po katerem bomo pristopili k izvajanju aktivnosti iz mrežnega plana (zlasti: pridobivanje ustreznih soglasij, izdelava investicijskega programa, izdelava razpisne dokumentacije, dogovarjanje s sovlagatelji, ...). Končno oceno o upravičenosti same investicije bomo dali na osnovi obvezujočih ponudb in samoupravnih sporazumov. Po dokončni odločitvi o pristopu k realizaciji investicije bomo začeli s podpisovanjem pogodb in samoupravnih sporazumov.

Za celovitejšo predstavlo podajamo v nadaljevanju nekaj osnovnih podatkov in problemov, ki so vezani na realizacijo same investicije:

— predračunska vrednost znaša po cenah december 1980 7.007.414 tisoč dinarjev, pri čemer predstavljajo v strukturi vrednostno:

osnovna sredstva 5.321.086 tisoč dinarjev
obratna sredstva 120.000 tisoč dinarjev
druga potrebna sredstva 1.566.328 tisoč dinarjev

— investicijska vrednost temelji na osnovi informativnih ponudb in ocen strokovnih služb investitorja in Ljubljanske banke — združene banke, pri čemer pa niso upoštevane eskalacije zaradi podražitev in nepredvidenih del v času izgradnje

— predvideni viri financiranja:

1. Združena sredstva DO in SOZD za osnovna sredstva in energetiko 25,8 %

2. Bančni krediti — domači in združena sredstva sovlagateljev 49,9 %

3. Komercialni krediti domačih dobaviteljev in drugi krediti 5,7 %

4. Komercialni krediti — tuji 18,6 %

— približno 25 % predračunske vrednosti naj bi zagotovili sovlagatelji na področju Jugoslavije. Zato bi morali čim hitreje pristopiti k samoupravnemu sporazumevanju, zlasti še, ker smo v fazi sklepanja letnih in srednjeročnih pogodb z dobavitelji repromaterialov in kupci proizvodov;

— potrebno bo doseči dogovor v okviru jugoslovanskih železarn o preskrbi slovenske kovinske predelovalne industrije z manj kvalitativnimi jekli iz železarn v drugih republikah in reciprocno, dogovor o preskrbi drugih republik s kvalitativnimi in plemenitimi jekli Slovenskih železarn;

— predvideni uvoz tehnološke opreme je 47.656.000 amer. dolarjev ali 1.301 mio din, kar predstavlja 18,6 % celotne predračunske vrednosti investicije;

— uvoz surovin po investiciji bo 42,6 mio amer. dolarjev, oziroma 1.163 mio din v letu 1986 (pred investicijo je znašal uvoz 44,2 mio US \$);

— devizna sredstva za uvoz re-produkcijskega materiala bo zagotovila železarna Jesenice, sredstva za odplačilo kreditov pa bodo zbrana iz drugih virov;

— za odplačevanje kreditov, ki so predvideni za financiranje investicijske vrednosti, bo letno potrebno zagotoviti približno 500 mio dinarjev, od tega približno 250 mio dinarjev v devizah. Sredstva za odplačevanje dinarskih kreditov bodo zagotovljena iz amortizacije jeklarne 2 in v manjši meri (40 mio din) iz novofinanciranega poslovnega sklada;

— izvoz predstavlja vrednostno v letu 1985 približno 45 mio US \$, pri polnem obratovanju pa preko 50 mio US \$;

— povečana produktivnost omogoča zmanjšanje števila delavcev ob večji proizvodnji. Z ukinitvijo plavžev se število zaposlenih zmanjša še za 285 delavcev. Delavci, ki ne bodo več delali na plavžih in v jeklini, se bodo zaposlili v drugih temeljnih organizacijah združenega dela Železarnice;

— elektroenergetsko soglasje še ni pridobljeno. ISE usklajuje potrebe posebnih odjemalcev električne energije z razpoložljivimi močmi

V primeru, da bodo omenjeni problemi rešeni pravočasno bi lahko pristopili k realizaciji investicije v prihodnjem letu s tem, da se ustrezno organizirajo sovlagatelji in njihove temeljne banke. Pričetek poizkusnega obratovanja je predviden po terminskem planu 1.5.1984, redno obratovanje pa 1.1.1986.

CILJI INVESTICIJE IN POVZETEK

Proizvodnja jekla, ki ima na Gorenjskem skoraj tisočletno zgodovino, temelji na Jesenicah na jeklini, zgrajeni pred drugo svetovno vojno. Več kot štiri desetletja stari talilniški agregat, od plavžev do Siemens Martinovih peči, so bili po osvoboditvi samo dopolnjeni, da se je Železarna vključila med srednje velike potencialne črne metalurgije. Medtem, ko je leta 1939 izdelala 124.458 ton jekla, je v osvobodjeni domovini proizvodnjo tega najpomembnejšega reprodukcijskega materiala stalno povečevala in leta 1975 z rezultatom 512.862 ton dosegla kulminacijo plodnega minulega obdobja. Zaradi amortiziranosti in iztrošenosti naprav so moči jeseniške jeklarne pričele hitro pešati.

Že ob integraciji slovenskega železarstva je bilo jasno, da jeseniška martinarna ne bo preživela časa osemdesetih let, zato je dolgoročni koncept razvoja predvidel postopno zamenjavo SM z elektro jeklom. Železarni Ravne in Store naj bi sledila tudi Železarna Jesenice in prešla na elektro jeklarstvo. Svetovna energetska kriza je pospešila ta proces in zahteva hitro odločitev za zdravljenje gorenjskega železarstva.

Jeseniški železarji so naši domovini od leta 1945 do sredine leta 1980, to je v 35 letih, dali 11.647.303 ton surovega jekla. Ta delež je v prihodnosti neposredno odvisen od gradnje nove jeklarne, ki bo pomenila preporod gorenjskega železarstva.

Projekt proizvodnje surovega jekla v železarni Jesenice v prihodnje predvideva ukinitve in modernizacijo obstoječe elektro jeklarne. Nova elektro jeklarne z dvema talilnima agregatoma zmogljivosti 80 ton na šaržo, opremljena z vsemi napravami za izdelovanje jekel visokih vrednosti, bo v odvisnosti od kakovostnega programa omogočala proizvodnjo do 350.000 ton jekla letno. Z modernizacijo bo obstoječa elektro jeklarne dosegla 200.000 ton, kar bo skupno z novo elektro jeklarne dalo 550.000 ton

Osrednja investicija za kontinuirano proizvodnjo jekla na Jesenicah bo jeklarne 2, zgrajena v podaljšku kompleksa valjarne na Beli. Vrednost osnovnih sredstev za ta objekt bo znašala okrog 5,3 milijarde din, s prispevki za energetiko, interkalarnimi obrestmi in obratnimi sredstvi pa v odvisnosti od stopnje prispevka za energetiko in podražitev od 6,3 — 7 milijard.

Prednosti izgradnje nove elektro jeklarne Železarnice na Beli z zmogljivostjo okrog 350.000 ton jekla letno so naslednje:

1. Preprečuje nevarnost ugašanja gorenjskega železarstva z najstarejšo jugoslovansko zgodovino in tradicijo.

2. Za daljše obdobje rešuje kontinuirano proizvodnjo surovega jekla v Železarni in zagotavlja vložni material valjarnam, ki bi ob drugačni rešitvi bile oskrbovane le s 40 % lastnega jekla.

3. Omogoča strukturni preskok v višje kakovostna jekla. Po izgradnji nove jeklarne se bo izdelava plemenitih vrst surovega jekla v Železarni povišala od sedanjih 45 na 70 %.

4. Omogoča povečanje proizvodnje vrednejših jekel in s tem povečanje povprečne cene prodanih valjanih in vlečenih izdelkov Železarnice. Računamo vrednostno povečanje na proizvod jeklarne za 19 %.

5. Znižuje proizvodne stroške slabov (polproizvodov jekla), preračunano na isto strukturo za 10,5 % in temu primerno povečuje dohodek.

6. S prehodom na višji asortiment dodatno povečuje dohodek TOZD in akumulativnost delovne organizacije. Dohodek TOZD Jeklarne na delavca je v letu 1979 znašal 301.047 dinarjev, z investicijo pa se bo povečal na preko 500.000 din na delavca.

7. Pomeni znatno racionalizacijo v porabi energije. Z zamenjavo sedanjega SM postopka z elektro metalurgijo se bo količina potrebne primarne energije znižala na polovico, to je od 30 GJ/t na 14,7 GJ/t. Prihranek pri sedanjem uvozu rude, premoaga za koks in mazuta v vrednosti 22,6 milijonov dolarjev bo v celoti pokrival povečani uvoz surovin, predvsem starega železa.

8. Gorenjska železniška proga bo znatno razbremenjena. Dovoz materiala se bo znižal za okrog 270.000 ton letno, kar bo omogočilo optimiziranje tovornih železniških in cestnega prometa.

9. Izboljšala se bo zunanjetrgovinska bilanca delovne organizacije in naše republike. Uvoz surovin za proizvodnjo surovega jekla se bo znižal za 3,6 % in bo znašal 42,6 milijonov dolarjev, neposredni izvoz pa se bo v primerjavi z letom 1980 povečal od 18 na 45 milijonov dolarjev ali za 2,2 krat.

10. Sodobna tehnologija izdelovanja jekla bo omogočila konkurenčno proizvodnjo visoko vrednih večstopenjsko predelanih jekel, morebitni dodatni izvoz pa bo odvisen od domačega povpraševanja plemenitih jekel.

11. V celoti urejuje ekološko problematiko Železarnice, ki v sedanjih martinarni ni rešljiva. Z novim tehnološkim postopkom bo urejeno odpravljanje, čiščenje plinov in odpadnih voda, urejena zvočna izolacija in dani dobri delovni pogoji.

12. Nova lokacija na Beli odmika za varstvo okolja najbolj eksponirani obrat, jeklarne, stran od goste naseljenega prebivalstva in omogoča načrtno urbanizacijo.

13. Izgradnja nove jeklarne v neposredni bližini največjih porabnikov surovega jekla valjarn na Beli, bo olajšala problematiko notranjega transporta in predvsem omogočila nemoteno transformiranje SM postopka v elektro postopek ter sistematsko osvajanje nove tehnologije izdelovanja jekla.

14. Produktivnost dela v jeklini 2 se bo povečala za 45 %. Sodobna tehnologija z upoštevanjem najnovejših dosežkov v proizvodnji jekla bo zahtevala višjo kvalifikacijsko strukturo zaposlenih in omogočala manj fizičnega dela ob boljših delovnih pogojih.

15. Usmerjanje proizvodnje na jekla višjih kvalitet in večstopenske predelave ter orientacija na višji izvoz sta v medsebojni zavisnosti, gradnja jeklarne 2 je zato neposreden interes SR Slovenije.

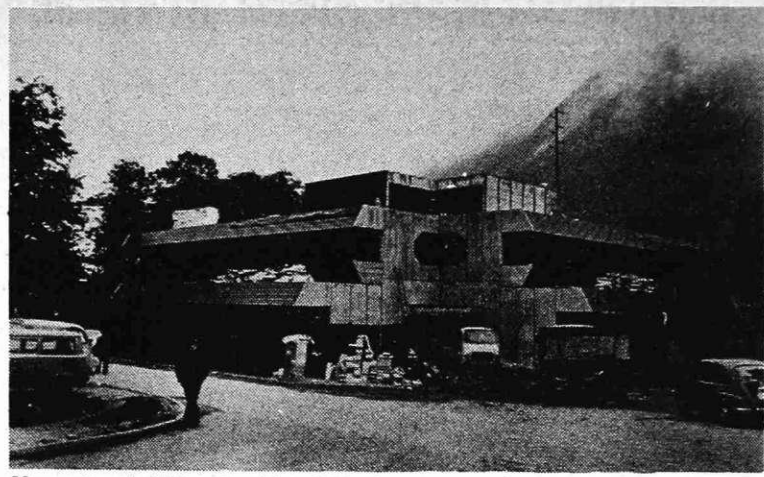
Izgradnja nove elektro jeklarne na Beli torej pomeni preporod jeklarstva na Gorenjskem, kontinuirano proizvodnjo jekla in kakovostni preskok v višje kvalitete, ureditev sedaj neresljive ekološke problematike, izboljšanje zunanjetrgovinske bilance in kar je posebej pomembno, dosežena bo znatno povečana vrednost proizvodnje ob velikem prihranku energije.

PREDSTAVITEV DO ŽELEZARNA JESENICE

Železarna Jesenice je v letu 1979 izdelala 465.463 ton surovega jekla v TOZD Jeklarne ter je s tem obdržala drugo mesto med jugoslovanskimi železarnami. Iz jekla lastne proizvodnje ter z nakupom 129.814 ton polproizvodov iz domačih in tujih virov so valjarne dale na tržišče 443.603 ton valjanih in vlečenih proizvodov v vrednosti 6.144.902.852 din, v prvem polletju letos pa 3.521.082.262 din. Dohodek na delavca je v letu 1979 znašal 271.755 din. Osnovna sredstva Železarnice s stanjem 1.1.1980 znašajo v nabavni vrednosti 10.297.547.244 din in 3.812.874.692 din v sedanjih vrednostih.

V delovni organizaciji Železarnice je vključenih 22 TOZD in tri delovne skupnosti. Železarna Jesenice je vključena v SOZD Slovenske železarnice.

S stanjem 30.6.1980 ima Železarna 6.489 zaposlenih, od teh je v TOZD Jeklarne 703.

Nov računalniški center (Foto I. Kučina)

Železarna Jesenice izdeluje surovo jeklo po dveh postopkih in to:

— v SM pečeh z zmogljivostjo od 300.000 do 341.000 ton letno
— v elektro pečeh z zmogljivostjo 180.000 ton letno, ki bodo z dopolnitvami dale 200.000 ton letno.

SM peči po uvedbi kisikovih konvertorjev v svetu postopoma opuščajo. Tako je bil v letu 1979 delež SM jekla v SFRJ 42 %, v svetu pa le 14 %, na Jesenicah pa znaša še 65 %. V SOZD Slovenske železarnice sta železarni Ravne in Store že opustili SM postopek.

Zamenjavo SM postopka načrtujemo že vrsto let, vendar smo imeli v teku velike investicije v valjarno bluming, ki je začela obratovati v letu 1966 in v hladno valjarno Bela z začetkom obratovanja leta 1976.

Kapacitete valjarn znašajo 470.000 ton valjanih in vlečenih proizvodov. Za to proizvodnjo je potrebno okrog 620.000 ton surovega jekla v sedanjem asortimentu.

PREDSTAVITEV INVESTICIJE

1. NAPRAVE v jeklini

Z opustitvijo proizvodnje v martinarni bosta od sedanjih kapacitet na razpolago dve elektro peči po 60 ton (jeklarne 1).

Za zamenjavo SM peči bomo zgradili:

— dve 80 tonski elektro peči
— napravo za kontinuirano vli-vanje slabov
— naprave za čiščenje slabov
— pomožne naprave

Jeklarne bo v največji meri mehanizirana in vodena s procesnim računalnikom. V končni fazi bo obratovala jeklarne 1 z 200.000 ton letne proizvodnje in jeklarne 2 s 350.000 ton v odvisnosti od kvaliteta asortimenta proizvodnje.

	din	%
1. Osnovna sredstva	5.321.086.000	76
2. Obratna sredstva	120.000.000	2
3. Druga potreb. sr.	1.566.328.000	22
Skupaj 1, 2, 3	7.007.414.000	100

4. Predvideni viri financiranja

	din	%
1. Združena sredstva DO in SOZD za osnovna sredstva in energetiko	1.807.414.000	25,8
2. Bančni krediti — domači in združena sredstva sovlagateljev	3.500.000.000	49,9
3. Komercialni krediti domačih dobaviteljev in drugi krediti	400.000.000	5,7
4. Komercialni krediti — tuji — tuji	1.300.000.000	18,6
Skupaj	7.007.414.000	100

Za odplačevanje kreditov, ki so predvideni za financiranje investicijske vrednosti jeklarne 2 bomo letno porabili približno 500 mio din (v letu 1992, ko bomo odplačali zadnje anuitete, le še 200). Vsa ta sredstva bomo lahko pokrili iz amortizacije osnovnih sredstev jeklarne 2, le v letih 1988, 1989 in 1990 jih bomo deloma (40 mio) krili tudi iz novofinanciranega poslovnega sklada.

Devizna sredstva za odplačevanje tujega komercialnega kredita (glavnice in obresti):

leto	v mio din	v mio \$
1984	146	5,3
1985	281	10,3
1986	266	9,7
1987	252	9,2
1988	236	8,6
1989	221	8,1
1990	206	7,5
1991	97	3,6
1992	—	—

5. Preskrba s surovinami

Ob prenehanju proizvodnje v martinarni bomo leto kasneje ustavili proizvodnjo v plavžih. Za polno proizvodnjo po letu 1986 so potrebne sledeče surovine (v tonah)

Vplive na okolje bomo z ustreznimi ukrepi obdržali v mejah predpisov.

Z opustitvijo martinarne bomo odpravili največji izvor onesnaževanja zraka, zaradi katerega spada mesto Jesenice v III. skupino onesnaženosti. SM peči praktično ni možno v pogledu emisije prahu sanirati. Nova tehnologija in gradnja jeklarne na lokaciji izven strnjenege naselja bo omogočila doseganje standardov emisije.

2. Mesto investicije v planih

V razvojnem programu Železarnice in SOZD Slovenske železarnice za leto 1976 do 1980 je bilo predvideno, da začne v letu 1980 obratovati nova elektro obločna peč s čimer bi dosegli proizvodnjo 600.000 ton. Zaradi poznega družbenega dogovora in drugih investicij, ki so bile v teku, smo gradnjo preložili na začetek naslednjega srednjeročnega obdobja.

Družbeni plan SR Slovenije za leto 1976 do 1980 je imel cilj, da z zamenjavo SM postopka proizvodnje jekla moderniziramo zastarele zmogljivosti.

Z dogovorom o kontinuiteti razvoja črne metalurgije za razvoj po letu 1980 je bilo določeno, da se stare in dotrajane SM peči lahko nadomestijo z novimi napravami (konvertorji in elektro pečmi).

Gospodarski načrt Železarnice za leto 1980 predvideva zagotovitev sredstev za začetek gradnje.

Delavski svet Železarnice je na seji dne 20. 8. 1980 sprejel investicijski program jeklarne in prav tako DS SOZD Slovenske železarnice na seji, dne 17. 9. 1980. Obravnavan predlog je upošteval nižjo stopnjo podražitev in nepredvidenih del. Zato je bila vrednost investicije 6.276.428 din.

3. Ocenjena vrednost investicije z upoštevanjem stopnje podražitev in prispevkov znaša:

	din	%
1. Osnovna sredstva	5.321.086.000	76
2. Obratna sredstva	120.000.000	2
3. Druga potreb. sr.	1.566.328.000	22
Skupaj 1, 2, 3	7.007.414.000	100

4. Predvideni viri financiranja

	din	%
1. Združena sredstva DO in SOZD za osnovna sredstva in energetiko	1.807.414.000	25,8
2. Bančni krediti — domači in združena sredstva sovlagateljev	3.500.000.000	49,9
3. Komercialni krediti domačih dobaviteljev in drugi krediti	400.000.000	5,7
4. Komercialni krediti — tuji — tuji	1.300.000.000	18,6
Skupaj	7.007.414.000	100

staro železo 526.900
— odpadki iz valjarn 136.600
— železo iz separacije 8.800
— odpadki zbrani v državi 130.000
— dobave Brodospas-a 70.000
345.400
— uvoz 181.500
— grodelj 87.200
Skupaj 614.100

Za nabavo grodlja imamo pogodbo z MK Smederevo, veljavno do leta 1985. Dobave po letu 1986 moramo zagotoviti s podaljšanjem pogodbe ali pa z novimi viri.

Uvoz starega železa bo v končni fazi znašal 181.500 ton.

Masovne legure dobivamo od domačih proizvajalcev (Ruše, Jajce, Šibenik in Jegunovci), legure redkih elementov pa so že sedaj iz uvoza. Grafitne elektrode so uvozne, dokler domači proizvajalec TEF Šibenik ne bo zgradil dodatnih naprav za proizvodnjo elektrod, kar načrtuje v naslednjem obdobju.

Nadaljevanje na 3. strani

ZNACILNOSTI IN PROBLEMI, KI JIH JE POTREBNO REŠITI PRED PRIČETKOM IZGRADNJE JEKLARNE 2

(Nadaljevanje s 7. strani)

6. Uvoz surovin za proizvodnjo jekla

Železarna Jesenice je v letu 1979 uvažala za proizvodnjo groblja in jekla naslednje surovine: rudo, staro železo, legure in polproizvode. Primerjava vrednosti uvoza pred in po gradnji jeklarne kaže, da se vrednost uvoza zmanjša, čeprav se bo količina izdelanega jekla povečala za 85.000 ton letno.

letu 1979 44.200.000 \$ ali 91,13 \$/t
letu 1986 42.600.000 \$ ali 77,45 \$/t

7. Energija

Končna poraba elektro energije za jeklarne 2 bo 221 GWh z močjo 50 MW. Z ustavitvijo SM peči in plavžev se bo zmanjšala poraba goriva in to: koksa za 130.000 ton in mazuta za 49.000 ton. S sodobno tehnologijo bo poraba primarne energije na tono proizvoda bistveno manjša.

Za pridobitev elektro energetskega soglasja smo 13. 2. 1979. dali vlogo na Zdržena elektrogospodarska podjetja Slovenije. Oskrbovanje posebnih odjemalcev zaradi prijavljenih moči usklajuje ISE.

Oskrbovanje z drugimi viri energije in energetskimi mediji (para, zrak, argon, kisik in voda) bo iz obstoječih naprav.

8. Lokacija

V območju Železarne, ki obsega sedaj 156 ha ni možno zgraditi objekta z načrtovano tehnologijo, z možnostjo zaščite okolja in delovnih mest ter z možnostjo eventualnega nadaljnjega razvoja. Zato smo predvideli gradnjo jeklarne v podaljšku valjarn na Beli na zemljišču velikosti 24 ha, od katerih je del last Železarne, 15 ha površin pa je treba pridobiti z odkupom, ker je last zasebnih lastnikov.

Zazidalni načrt jeklarne 2 je bil v javni razpravi v aprilu letos, zbori skupščine občine Jesenice pa so ga potrdili 30. septembra in 1. oktobra.

9. Tržna analiza

Lastna proizvodnja jekla je v Jugoslaviji pokrivala v letu 1979 le 61 % potreb pri porabi surovega jekla 261 kg na prebivalca. Zato bo jeklo še naprej deficitarno.

V jeklarni 2 bo od vseh jekel 80 % plemenitih vrst. Ta usmeritev izhaja iz samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega načrta proizvodnje ter razvoja Slovenskih železarn za obdobje 1976-1980 in družbenega plana SRS za isto obdobje, iz katerega sledi, da bo razvoj črne metalurgije Slovenija slonel na večanju deleža kvalitetnih vrst jekel in višje stopnje predelave ob tesnejšem sodelovanju s predelovalno industrijo.

Kovinsko predelovalna industrija SR Slovenije se oskrbuje iz naslednjih virov:

- SOZD Slovenske železarne 42%
- iz drugih republik 42%
- iz uvoza 16%

Z delitvijo programa med jugoslovanskimi železarnami in z dol-

goročnimi dogovori o dobavah je možno optimalno oskrbeti predelovalno industrijo.

Jeklo iz proizvodnje jeklarne 2 bomo predelali v dinamo in nerjavne trakove, mikrolegirana, nizkolegirana in konstrukcijska jekla pa v pločevino in trakove. Po anketi SOZD SŽ septembra 1980 in po anketi iz leta 1978 so porabe jekla večje od proizvodnje.

10. Izvoz

V letu 1980 bo znašal izvoz proizvodov Železarne 25.000 ton v vrednosti 18.000.000 dolarjev. V letu 1985, ko jeklarne 2 ne bo polno obratovala, planiramo izvoz v količini 70.000 ton in vrednosti 45 milijonov dolarjev. Pozneje bo izvoz znašal več kot 50.000.000 dolarjev. Zaradi deficitarnosti jekla bi bila bolj primerna orientacija na skupni izvoz z našimi kupci, ker bi tako izvažali proizvode višje finalizacije.

11. Kadri

TOZD Jeklarne ima danes 703 proizvodnih in 76 vzdrževalnih delavcev. Od teh je v martinarni 452 proizvodnih delavcev. V jeklarni 2 bo zaposlenih skupno 364 proizvodnih in 93 vzdrževalnih delavcev. Proizvodnost (to je letna proizvodnja na število proizvodnih delavcev) znaša v martinarni 663 ton v jeklarni 2 bo proizvodnost 961 ton na zaposlenega, kar je 45 % več.

Z obratovanjem jeklarne 2 bomo ustavili proizvodnjo groblja v plavžih, kjer je sedaj zaposlenih v proizvodnji 225 in v vzdrževanju 74 delavcev. Z obratovanjem jeklarne 2 in ustavitvijo martinarne in plavžev se bo število delavcev zmanjšalo za 285 pri 85.000 ton večji proizvodnji jekla.

12. Vrednost investicije

Ocenjena predračunska vrednost investicije je izračunana na podlagi današnjih cen ter sledečih virov podatkov:

- gradbeni objekti - informativni podatki ponudnikov,
- domača oprema z montažo - informativne ponudbe možnih do-

baviteljev, (elektroenergetska oprema, žerjavi, montaža opreme) ter ocena instituta za ekonomiko investicij (IEI) Ljubljanske banke - Združene banke in investitorja (delež domače izdelave tehnološke opreme).

- uvozna oprema - ponudbe ponudnikov v ožjem izboru,

- ostala sredstva - ocena investitorja in IEI.

- prispevek za energetiko - osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana ISE za 1981-1985

Predvidena vrednost investicije z višjo stopnjo podražitve in več predvidenih del:

	v 000 din	%
1. Osnovna sredstva	5.321.086	100
- gradbeni objekti	1.374.000	25,8
- domača oprema z mon.	1.854.426	34,8
- uvozna oprema	1.301.000	24,5
- carina in drugi dinarski stroški uvoza	325.250	6,1
- ostalo v din	456.250	8,6
- ostalo v devizah	10.160	0,2
2. Obratna sredstva	120.000	
3. Druga potrebna sred.	1.566.328	
- prispevek za energetiko	1.022.328	
- interkalarni obresti	536.000	
- stroški za kredite	8.000	
Skupaj 1, 2, 3	7.007.414	

13. Terminski plan

Terminski plan je izdelan na predpostavki, da bodo osnovne pogodbe veljavne 1. 3. 1981.

Najvažnejše aktivnosti:

- pričetek projektiranja 1. 3. 1981
- pričetek gradnje 1. 5. 1981

- zaklj. mont. teh. opr. 31. 12. 1983
- pričetek poizkusnega obratovanja nove elektro peči in naprave za kontinuirno vlivanje 1. 5. 1984
- pričetek poizkusnega obratovanja druge elektro peči 1. 8. 1984
- redno obratovanje 1. 1. 1986

PRIPOMBE DELEGATOV ŽELEZARNE ZA SKUPŠČINO KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV

V torek, 30. septembra, je bila peta seja skupščine kluba samoupravljalcev. Dan pred tem pa so se sestali tudi delegati TOZD in delovnih skupnosti iz Železarne na konferenci za delegiranje delegatov v skupščino kluba samoupravljalcev. V navzočnosti le sedmih delegatov (moralo bi jih biti 23) je konferenca delegatov sprejela naslednja stališča, predloge in pripombe.

V zvezi s poročilom izvršnega odbora o delovanju kluba samoupravljalcev v prvi polovici leta

1980 so delegati pripomnili, da iz poročila ni razvidno, kakšna je starostna struktura udeležencev družbenopolitičnega usposabljanja. Navedeno je le, da je bilo 20 izobraževalnih oblik, v katere se je vključilo 724 udeležencev, od tega 178 žensk ali skoraj 25 %. Delegati pa domnevajo, da so udeleženci predvsem starejši ljudje, ki so bili že kdaj prej vključeni v različne oblike usposabljanja. Treba je težiti k temu, da bi usposabljali predvsem mlajše. Pri delovanju kluba bi bilo treba bolj aktivirati temeljne sredine za izmenjavo samoupravljalških izkušenj. Rezultat družbenopolitičnega usposabljanja bi bil večji, če bi predavatelj razložil določeno tematiko v povezavi s praktičnimi primeri. Predlogi o možnostih delovanja kluba v celoti ni so ustrezale konferenci delegatov. Delegati se namreč ne strinjajo z uvedbo prostih debatnih večerov brez vnaprejšnjih dogovorjenih tem, ker ne bodo dosegli željenih rezultatov, poleg tega pa je vprašljivo, če je tako obliko delovanja kluba mogoče izvesti.

Trajanje projekta od veljavnosti pogodbe poizkusnega obratovanja 38 mesecev

Investicijski program z dokončnimi stroški bo izdelan v februarju pod pogojem, da bo Železarna pridobila zemljišče za gradnjo po normalnem postopku in da bodo izpolnjeni pogoji za podpis pogodb z dobavitelji.

14. Proizvodni stroški

Moderna tehnologija in produktivne naprave v jeklarni 2 bodo prispevale k nižjim proizvodnim stroškom. Za enak asortiment bodo stroški nižji za 10,5 %. Ker projektiramo sodobnejšo tehnologijo, bo možno izdelovati zahtevnejše vrste jekel. Ta premik se odraža v 19 % višji vrednosti proizvodnje.

15. Uspešnost investicije

Po orientacijskih izračunih bo jeklarne 2 v prvih letih obratovanja (1984 in 1985) imela še negativen efekt. Od leta 1986 dalje ko bo polno obratovala, pa bo že formirala tudi sredstva za poslovni sklad. Investicijska sredstva se bodo predvidoma vrnila v 15 letih.

Objavljeni povzetek glavnih značilnosti in problemov, ki jih je potrebno rešiti pred odločitvijo o pričetku gradnje jeklarne 2, sta skupaj opredelila Ljubljanska banka - združena banka in poslovni odbor naše železarne.

Konferenca delegatov se s predlogom o programski usmerjenosti kluba v drugem polletju strinja, prav tako tudi s predlogi za nadaljnje delovanje kluba. Zaradi slabih izkušenj z udeležbo na seminarjih bodo namreč v prihodnje izobraževalne oblike predhodno razpisali in jih organizirali le, če bo zadostno število prijaviteljev. Pri oblikovanju programa so bile upoštevane tudi pripombe tistih, ki so izpolnili ustrezen vprašalnik. Za predlagane oblike izobraževanja so delegati menili, da je treba nekatere teme na posameznih seminarjih združiti.

V zvezi s oblikovanjem konference delegatov, delegatskih mestih in delegiranju delegatov v skupščino kluba, pa so opozorili, da je v konferenco delegatov Železarne vključen še Kovinoservis, ki pa ni več v sestavi Železarne. Zato delegati menijo, da je treba DO Kovinoservis povezati v konferenco delegacij kovinskopredelovalne industrije.

S predlagano komisijo, ki naj bi pripravila predlog o tem, na kakšen način naj bi ustrezno financirali delovanje kluba, se konferenca delegatov v celoti ne strinja. Ne strinjajo se s tem, da v predlagani komisiji delovni skupini ni nobenega člana Železarne, niti ne iz drugih delovni

Plavž št. 1 zopet obratuje (Foto I. Kučina)

30 LET SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

KRONIKA ZA MESEC OKTOBER

1963

Delavski svet je na seji 12. oktobra sklenil, da Železarna kot gospodarska organizacija vpiše 10.000.000.- dinarjev posojila za obnovo in izgradnjo Skopja, s tem da se ta znesek vplača po zaključnem računu za leto 1963, ker v skladu splošne porabe takrat ni bilo sredstev.

1969

Na seji 29. oktobra 1969 je delavski svet obravnaval informacijo direktorja Železarne o pritisku naših dobaviteljev, predvsem združenega transportnega podjetja Ljubljana in je v zvezi s tem sprejel te sklepe:

1. V danem položaju glede na obratna sredstva in na obstoječe stanje kupcev Železarne ne more plačati združenemu transportnemu podjetju več, kot je predloženo s konstrukcijsko plačila temu podjetju.

2. Delavski svet Železarne je mnenja, da pri sedanjih vrednostih kapitala Železarna ne more plačevati 12 % zamudnih obresti za tekoče prevoze.

3. Glede na pogodbeno obveznost z nekaterimi kupci pa lahko Železarna nekaj prevozov naših izdelkov preusmeri na železnico, ne more pa tega v celoti.

Delavski svet je na tej seji tudi sklenil, da prebivalstvu pri potresu porušene Banja Luke pošlje kot prvo pomoč proizvode Železarne, ki se rabijo pri obnovi v vrednosti 50.000.- dinarjev.

1971

Poslovno poročilo za prvih 9 mesecev je delavski svet obravnaval na seji 30. oktobra 1971. Sploh je zadnje desetletje

značilno po tem, da je delavski svet v oktobru redno obravnaval devetmesečno poslovno poročilo. Leta 1971 je v obravnavi ugotovil, da so ekonomski in finančni kazalci za to obdobje zelo ugodni. Proizvodni rezultati so bili boljši od enakega obdobja preteklega leta, vendar pa niso dosegli planiranih nalog in bi jih morali v zadnjem četrtletju zboljšati. Iz poslovnega poročila je bilo tudi razvidno, da so se finančni rezultati glede na prvo polletje v tretjem četrtletju poslabšali, ker so se cene surovin povečale, prodajne cene pa so ostale na isti ravni. Zato bi se morali za izpolnjevanje plana v bodoče bolj potruditi in dosledneje izvajati akcijski program. Predvsem bi morali boljše izkoristiti koledarski čas in se temu prilagajati s potrebnimi ukrepi in pri tem upoštevati:

1. Dober finančni rezultat, ki bi v naslednjih mesecih omogočil celotno pokritje izgub iz preteklih let, bo dosežen poleg lastnih prizadevanj tudi z odobrenimi višjimi prodajnimi cenami za jeklo glede na devalvacijo.

2. Tedanje cene surovin, pri skoraj fiksnih cenah jekla, v stanju likvidnosti v kakršnem smo in pri predvidenih ukrepih, ki jih pripravlja zvezni izvršni svet, zahtevajo, da se pri delu do konca leta boljše izkoristijo predvsem notranje rezerve v Železarni.

3. Za dosežene ugodne rezultate v prvih devetih mesecih tistega leta je delavski svet izrekel priznanje delovni skupnosti Železarne.

KVALITETNA PROBLEMATIKA JEKEL 1962

Delavski svet Železarne je že na začetku svoje poti ugotovil, da bo Železarna gospodarsko lahko napredovala le pod pogojem, če bomo v Železarni izdelovali kvalitetna jekla in je zato zahteval od strokovnih služb, da pripravi poročilo o problematiki kvalitete jekel v podjetju, ki ga je obravnaval na seji 1. oktobra 1962.

Poročilo je baziralo na ugotovitvi, da je naše jeklo po kvaliteti ustrezalo dokler Železarna ni imela konkurence in dokler naši kupci niso bili do kvalitete tako zahtevni. Kakor hitro pa je konkurenca narasla in so postali tudi kupci zahtevnejši, je sicer kvaliteta naših izdelkov ostala povprečno na isti ravni, navidezno je celo upadla, vsekakor pa je upadla relativno glede na vse večje kvalitete zahteve kupcev. Zlasti stroge kvalitete zahteve so zahtevali kupci pločevine, kar pa je bilo tudi razumljivo, ker je bila v sodobni strojegradnji in gradnji nosilnih konstrukcij pločevina najprimernejši in ekonomsko najugodnejši jekleni profil. V Jugoslaviji smo začeli iz pločevine graditi sodobne mostove, žerjave, ladje, vagone, cisterne, parne kotle in

tlačne cevovode za naše hidrocentrale in plinske naprave prvih letih obnove naše domovine je Železarna izdelovala večino pločevine za te objekte (preko 50 %) pa je bilo razumljivo, da smo pri zahtevnejših gradnjah, strožje kvalitete zahteve tudi najbolj občutili.

Pregled reklamacij v letih od 1950 do 1952 potrjuje to domnevo. Leta 1950 smo imeli 69 reklamacij, vse kvalitete značaja je bilo od teh kar 53 reklamacij opravičenih. Na pločevino se je nanašalo 43,5 % reklamacij, na ostale valjane profile in žico pa 45 %. Ostalih 11,5 % pa se je nanašalo na surove ingote, grodelj in elektrode.

Od 53 upravičenih reklamacij, jih je bilo kar 47 % zaradi površinskih napak, 19 % zaradi neustreznih mehanskih lastnosti, 13 % na lunker in dvoplastnost, 5,5 % zaradi toleranc v dimenzijah, 5,5 % zaradi napak v strukturi, 4 % zaradi slabe varivosti, a lo pa na kemično analizo in specialne lastnosti.

Leta 1951 smo imeli že 81 reklamacij in od teh 67 upravičenih. Za pločevinske izdelke je bilo 65 % reklamacij, za ostale valjane profile 20,5 % in za grodelj 14,5 %. Na pločevino je bilo 44 upravičenih reklamacij in sicer zaradi površinskih napak 8 %, zaradi neustreznih lastnosti 10,5 %, zaradi dvoplastnosti 71 % in zaradi toleranc v dimenzijah 10,5 %. Poleg teh reklamacij pa je bilo leta 1951 vrsto prizanesljivih sporočil, da je naša pločevina nečista, da se lomi pri pregibu, da se težko vari, da se ne da globiti in podobno. Tistega leta torej večina reklamacij na pločevino, pri tem pa na slojavnost in dvoplastnost.

V osmih mesecih leta 1952 smo prejeli že 65 reklamacij, od teh pa 55 upravičenih. Na pločevino je bilo 40 % reklamacij, od teh pa kar 77 % zaradi dvoplastnosti in nečistoče.

Te številke povedo, da je kvaliteta naših pločevinskih izdelkov, med katere moramo šteti vse vrste pločevin in vroče ter hladno valjane trakove, nevarno padla. Po mnenju strokovnih služb bi se lahko vse kvalitete zahteve, ki so največkrat vzrok reklamacij, izrazile v osmih točkah, iz katerih bi lahko vsak obrat ali oddelek, morebiti tudi posamezna služba, ugotovila svoje odgovornosti in prizadevanja. Poglejmo teh osem točk:

1. Jeklo mora imeti pravilno mero po obliki, debelini, širini in dolžini, seveda v dopustnih tolerancah.

organizacij s področja materialne proizvodnje. Po mnenju delegatov bi moral biti vsaj en član iz Železarne (iz sektorja za ekonomiko in organizacijo) ali iz finančno-računskega sektorja. Konferenca delegatov pa konkretno ni predlagala nobenega člana.

Informacija o polletnem finančnem poslovanju kluba je med delegati na seji dvignila največ prahu. Stroške, ki jih je klub porabil za izdajo biltena, bi lahko koristneje uporabili, z vsebino biltena pa bi javnost lahko seznanili na cenejši način. Informacije bi bile lahko objavljene v Železarni kot posamezni

članki ali pa kot priloga. Treba je namreč upoštevati, da smo v letu stabilizacije. V zvezi s poslovnim poročilom je bilo izpostavljeno vprašanje, ali bo in koliko bo po oceni letos presežka glede na to, da so bila že v polletju zbrana skoraj vsa sredstva (87,6 %) predvidena z letnim planom.

Konferenca delegatov je delegirala le dva delegata na peto sejo skupščine kluba samoupravljalcev namesto sedmih, kolikor ima Železarna delegatskih mest.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje Diana Deumič

KONFERENCA DELEGATOV ŽELEZARNE ZA SKUPŠČINO SKUPNOSTI OTROŠKEGA VARSTVA

V sredo, 1. oktobra, je bila 8. seja skupščine skupnosti otroškega varstva Jesenice. Istega dne zjutraj pa je bila konferenca delegacij za to skupnost v Železarni, ki je k posameznim točkam predlaganega dnevnega reda sprejela pripombe, mnenja in stališča in sicer:

Konferenca delegacij se je strinjala s poročilom o polletnem poslovanju skupnosti otroškega varstva (SOV).

Razprava o osnutku samoupravnega sporazuma o temeljnih plana SOV za obdobje 1981-1985 je v Železarni potekala preko samoupravnih delovnih skupin, vendar še ni povsod zaključena. Prevladujejo pripombe, da se moramo na področju skupne porabe obnašati stabilizacijsko, in da povprečna letna stopnja rasti sredstev za samoupravne interesne skupnosti ne sme biti večja od 2,5 %. Konkretne pripombe pa so bile naslednje: 71 milijonov dinarjev so prevelika sredstva za izgradnjo vrtcev. Potrebno je vpeljati cenejšo

izgradnjo prostorov in tudi njihovo bolj racionalno uporabo. Zgradba za vrtce na Plavžu v sklopu šolskega centra je sicer lepa, je pa predraga za sedanjo stopnjo družbenega dohodka, oziroma stanje gospodarstva. Sredstva za potrebne naložbe naj se združujejo s samopriskevkom na nivoju občine. Prispevna stopnja mora ostati nespremenjena in temu naj se prilagodijo planski dokumenti.

Pri 13. členu pa je treba določiti pravičnejše kriterije za pridobitve pravice do denarne pomoči. Nujno je treba prenehati z načinom, ki kaznuje vestno delo in daje prednost »nedelu«. Dokončno je treba rešiti problem nadurnega dela, kajti po sedanjem sistemu delitve otroškega dodatka je vsak delavec, ki misli in dokazuje z delom pripadnost naši družbeni skupnosti, kaznovan z izgubo pravice do otroških dodatkov. Stabilizacijski napori bodo uspešni le s prehodom od besed k dejanjem.

Konferenca delegacij še dodaja, da je treba sredstva za izgradnjo vrtcev čimbolj učinkovito uporabiti in si prizadevati, da vrtce hitreje gradimo, ker je taka gradnja cenejša.

Konferenca delegacij ni imela pripomb k predlogu samoupravnega sporazuma o solidarnostnih sredstvih za izvajanje zagotovljenega vzgojnega programa za predšolske otroke in pospeševanje razvoja otroškega varstva.

Osnutek samoupravnega sporazuma o ustanovitvi SOV Slovenije ter osnutek statuta SOV Slovenije je konferenca delegacij obravnavala skupaj. Z vsebino teh pravnih aktov se konferenca strinja. Zanimajo jo, ali in kakšne so razlike glede na sedanjo zvezo skupnosti otroškega varstva (glede na to, da v gradivu ni bilo obrazložitve sporazuma in statuta). Konferenca predlaga, naj bo v odboru za samoupravni nadzor skupnosti otroškega varstva Slovenije več članov kot sedem, saj je to odbor za vso Slovenijo in vprašuje ali bodo v odboru zastopane vse slovenske regije.

Konferenca delegacije predlaga, da je treba delegacijam posredovati tudi gradivo ali vsaj zapisnike skupščin občinske skupnosti socialnega varstva. Če to ni možno, pa je treba gradivo posredovati vsaj centru za proučevanje samoupravljanja in informiranja.

Na koncu se je konferenca delegirala šest delegatov, (od skupno 10 možnih) na osmo sejo skupščine škega varstva Jesenice.

Navedene pripombe so delegati povedali tudi na seji skupščine, ki je bila isti dan popoldan. Po ustni informaciji so bila v zvezi s tem sprejeta stališča:

Pripombe v zvezi z osnutkom samoupravnega sporazuma o temeljnih plana skupnosti otroškega varstva za obdobje 1981-1985 bodo upoštevane pri oblikovanju predloga tega sporazuma. Pri programu investicij pa bo treba potrebe in možnosti uskladiti z izobraževalno skupnostjo. Del sredstev za investicije bo namreč treba nameniti za nadomestilo zmogljivosti vseh oddelkov, ki so sedaj v prostorih osnovnih šol, v prihodnjem srednjeročnem obdobju pa jih bo treba izseliti zaradi prehoda na celodnevno osnovno šolo.

Osnovna dejavnost je letos že povečana - zaradi dograditve vrtca v šolskem centru na Plavžu.

Sporazum o ustanovitvi skupnosti otroškega varstva Slovenije ter statut te skupnosti pa predstavljata le uskladištev teh samoupravnih aktov z ustreznimi zakoni, ki so bili sprejeti pred približno letom dni. Sistemska sprememba je v tem, da smo doslej združevali sredstva za otroški dodatek na republiški ravni, po novem pa v občini.

V zvezi s prejetjem gradiva se skupščini občinske skupnosti socialnega varstva pa je že dogovorjeno s sekretarko te skupnosti.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje Diana Deumič

Odpreda hladno valjanih trakov (Foto I. Kučina)

OGLED RAZSTAVE »RAST YU« NA REKI

Vse člane DIATI Jesenice obveščamo, da upravni odbor organizira ogled razstave RAST - YU '80 na Reki, ki bo od 24. do 31. oktobra.

OKVIRNI PROGRAM:

- 25. oktobra: ob 6. uri odhod z Jesenic; ob 11. uri prihod na Reko, kosilo, popoldne ogled razstave. Ob 20. uri odhod na Krk, prenočišče.
- 26. oktobra: odhod prek Delnice v Metliko, kjer bo kosilo in tovariško popoldne, ob 18. uri odhod iz Metlike.
- Podrobnejši program ali eventualne spremembe bodo objavljene naknadno. Prijave s plačilom kavičje 200 din sprejemata do 20. oktobra Jazna Faletić - žerjavni oddelek SRD, telefonska številka 596 in tov. Petričeva OZIL - SEOP, telefonska številka 508.

IZ REDNE SEJE DRUŠTVA UPOKOJENCEV JESENICE

V soboto, 4. oktobra, je bila v domu Društva upokojencev Jesenice razširjena seja. Udeležba je bila številna in vsi so z zanimanjem sledili obravnavanim zadevam.

Najprej je podpredsednik Franc Tepina podal finančno poročilo in med drugim povedal, da se je društvo sedaj znašlo v zelo kritičnem finančnem položaju. Na številne prošnje za denarna sredstva in dotacije na organizacije, od katerih je društvo doslej prejelo pomoč vsako leto, sedaj dobivajo negativne odgovore. Nekaj več razumevanja je letos pokazala skupščina občine Jesenice, ki je pripravljena zmanjšati nekatere datujave od prometa v bi-feju. Še tako skrbno in smotno gospodarjenje ne more zmanjšati stroškov za redno dejavnost in režijo. Zato bo zelo škoda, če bo zaradi gmožnega položaja društva prizadet obsežen program dela, predvsem na kulturnem področju. Društvo je vsako leto počastilo državne in druge praznike ter spominske dneve s kulturnimi prireditvami in svečanimi proslavami. V zimski sezoni pa so bili člani deležni številnih predavanj, nekatera so bila dopolnjena celo s filmi in diapozitivi. Moški pevski zbor društva šteje 22 pevcev. Kje povsod so že nastopali. V domu ni bilo proslave brez njihovega sodelovanja, za naprej obstoja bojazen, če bo njihova dejavnost lahko ostala na tej ravni. Dosedaj nam je največ pomagala železarna Jesenice, ki ima nad društvom tudi patronat. Danes se je sama znašla v težkem položaju in bojim se, da bi posledice tega stanja občutili tudi naše društvo, je zaključil svoje poročilo tov. Tepina.

Seje se je udeležil tudi Zdravko Pogačnik, delegat republiške skupnosti pokojninskega zavarovanja. Zbranim je prinesel razveseljujoč novico o povišanju pokojnin s 1. septembrom letos za 6 % in od 1. januarja 1981 še za 12 %. Istočasno pa je odgovarjal na številna vprašanja upokojencev, ki so se zanimali za pravice iz področja pokojninskega zavarovanja.

Referent za rekreacijsko dejavnost Jurij Dolenc je povedal, da v

soboto, 11. oktobra, društvo pripravlja tradicionalno srečanje in svečan sprejem tistih upokojencev, ki so že dopolnili 80 let. V naši občini je kar 98 osemdesetletnikov. Čeprav se zaradi onemoglosti nekateri ne bodo mogli udeležiti prireditve, kljub temu pričakujejo številno udeležbo. V ponedeljek, 13. oktobra pa občinska konferenca SZDL v sodelovanju z ZZB NOV, društvom upokojencev in invalidov organizira zanimiv izlet v Beograd. V programu je obisk hiše cvetja, ogled muzejev, Kalimegdana in spomenika neznanega junaka na Avali. Pozval je člane, da bi se v čimvečjem številu udeležili izleta na katerega bodo udeleženci potovali s posebnim vlakom po zelo ugodni ceni 850,00 din na osebo.

Kako bo s tradicionalno vinsko trgtvijo in veselim martinovanjem ni mogel povedati, kajti tudi take prireditve, ki so že dolga leta razveseljevale upokojence, bodo počasi zamrle, če ne bo boljših pogojev. Pripravljajo pa pester program proslave ob dnevu republike, s počastitvijo spomina na tovariša Tita, ki ga žal letos ni več med nami. V zimski sezoni je predviden tudi veseli večer s sodelovanjem Francija Koširja. Ostale prireditve pa že spadajo v program prihodnjega leta.

Član športnega društva Jesenice Robert Gorše je nato objavil rezultate športnih tekmovanj, ki so bila izvedena v počastitev občinskega praznika. Tekmovanja se je udeležilo 48 članov, ki so se pomerili v kegljanju, balinanju, streljanju in šahu. Trije najboljši iz vsake discipline so bili nagradjeni, prejeli so pokale in praktična darila. Predsednik društva se je udeležencem zahvalil za udeležbo z željo, da bi se še številneje udeleževali na športnem področju.

Po končani seji so se nekateri upokojenci razvedrili ob igranju kart in šaha ali so nadaljevali sproščen pogovor s svojimi tovariši, drugi so se napotili domov in spetoma premlevali tisto kar so izvedeli na seji.

Iv. Torkar

ČESTITAMO

V mesecu septembru so s študijem ob delu diplomirali naslednji naši sodelavci:

ANTON ALBREHT iz TOZD Jeklarna, je diplomiral na prvi stopnji visoke šole za organizacijo dela - organizacijsko proizvodne smeri in si pridobil višjo strokovno izobrazbo.

IVAN MOLAN iz TOZD Vzdrževanje je opravil zagovor diplomske naloge na visoki tehnični šoli v Mariboru in si s tem pridobil naziv inženir elektrotehnike.

VEHID DŽAMASTAGIĆ iz delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in novogradnje (OTEK) je diplomiral na višji upravni šoli v Ljubljani in si s tem pridobil višjo strokovno izobrazbo.

Sodelavcem iskreno čestitamo k doseženemu uspehu in njihovi vztrajnosti ter jim želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

2. Površina jekla mora biti čista in brezhibna, kar pomeni brez razpok, prask, okujine in uvaljanih šamotnih odkruškov.

3. Jeklo mora biti v notranjosti enakomerno kompaktno in gosto in ne sme imeti ne plinskih mehurjev in por, ne raznih tujih nečistoč, pa tudi ne lunkeja, ki z vsemi ostalimi povzroča dvo ali več plastnost ter listavost.

4. Jeklo mora imeti dobre mehanske lastnosti. Te so trdnost, stezna meja, razteznost, žilavost, vstrajnost, odpornost proti staranju, trdota in odpornost proti mehanski obrabi.

5. Jeklo mora imeti dobre tehnološke lastnosti: kovnost, pregibnost, vlečnost, sposobnost globljenja, varivost ter za orodja jekla tudi kaljivost in prekaljivost.

6. Jeklo mora imeti nekatere specialne fizikalne in kemične lastnosti, kot so magnetičnost, korozijska obstojnost in elektroprovodnost.

7. Jeklo mora biti ne glede na šaržno številko in datum dobave vedno enakomerno ne samo po kemičnem sestavu temveč tudi po vseh zahtevnih notranjih lastnostih in po zunanem in notranjem izgledu.

8. Zahtevane lastnosti jekla morajo biti ugotovljene z meritvami, ki slone na točnosti in poštenosti in ki dokumentarno naznačeno kvaliteto dokazujejo.

V tem času se kvaliteta naših jekel postavlja nova zahteva: žilavost in varivost. Prvič po osvojitvi se ta kvaliteta zahteva pojavlja tudi v kupnih pogodbah. Zaenkrat se je takšna kvaliteta zahtevala le za pločevinske izdelke, domnevali pa so, da se bo razširila tudi na ostale profile pa bo zato problem te kvalitete posebno pomemben za našo železarno.

Tako kot je izvor dvoplastnosti, slabega površinskega izgleda in slabe sposobnosti globljenja v nečistoči naših jekel, tako tiči tudi velik del slabe žilavosti in slabe varivosti kotlovske in ostale konstrukcijske pločevine v nečistoči. Vendar je problem novo zahtevanih kvalitet še bolj zapleten, ker na žilavost in varivost izdatno vplivajo tudi drugi faktorji tehnološkega procesa kot so: pravilna kemična analiza, pravilna struktura in gostota, čistost jeklene mase glede na vključke, plinske mehurje in lunke ter celoten potek šarže od vložka prek žilavljenja v peči, dezoksidacije in pomirjevanja do vlivanja v koke. Poglejmo, kaj bi morali narediti, da bi zadovoljili zahtevam naštetih faktorjev.

1. Jeko se izdeluje po smernih mednarodno priznanih analizah. Naši jeklarji so obvladali kemični sestav jekla, težave so bile le pri vsebnosti žvepla v jeklu. Količina žvepla pa je

odvisna tudi od generatorskega plina, ta pa od kakovosti premoga. Problem žvepla v jeklu ni čisto jeklarski temveč tudi trgovsko nabavni. Oddelek tehnične kontrole je bil tisti, ki je sortiral šarže glede na vsebnost žvepla za nadaljnjo predelavo seveda, če so ustrezale smerni analizi. Če se pri tem napravi napaka, ni več to napaka kvalitete temveč discipline. Iz tega izhaja, da vprašanje kemičnega sestava jekla ne bi smel biti problem in se z njim ni treba kaj več ukvarjati.

2. Pravilna struktura jekla se dobi po naradni zakonitosti med valjanjem, seveda če so temperature in odvzemi pravilni. V izrednih primerih se struktura jekla še lahko popravi z mehkim ali normalizacijskim žarjenjem. Oba procesa sta znanstveno točno določena z višino temperature, s časom trajanja in z načinom hlajenja. Za ta proces ni dovolj, da ga le teoretično poznaš temveč ga moraš tudi praktično izvesti tako kot znanost zahteva.

Ugotovili so, da se proces mehkega žarjenja na Javorniku I. in na progi 2200 pravilno izvaja, na progi 2400 pa se vedno ponesreči. Proces normalizacijskega žarjenja, ki je za vso kotlovske pločevine obvezen in se izvaja zlasti na progi 2400 pa tudi ne poteka vedno v redu. Za to ne gre kriviti izključno delavcev pri progi, kajti velik delež odpadke tudi na neprimerno zgrajeni žarični peči, kjer ni dobrega segrevanja pa tudi hlajenje s pihanjem zraka ni dobro. Ugotovili so tudi, da se jeklo nekaterih šarž boljše normalizacijsko žari kot drugo jeklo. To pa je že problem laboratorijskih raziskav.

Dolžnost delavcev pri progi je bila, da dobesedno upoštevajo vse naše znanstvene izsledke in da se dosledno ravna po izdanih navodilih.

3. Za jeklarstvo predstavlja ideal takšno jeklo, ki v kokilah kristalizira kompaktno in ki nima niti nečistih vključkov, niti plinskih mehurjev niti votlih predelov (lunkeja). Takšnega jekla v industrijski proizvodnji dotle še nihče ni dosegel, pa tudi pri nas ga nismo. Vendar je naša dolžnost, da fizikalno kemične procese med vlivanjem vodimo tako, da je zakonita tvorba plinov in lunkeja v čimmanjši obliki, zlasti moramo paziti, da zakonitih vključkov, ki nastajajo od dezoksidacijskih produktov ne povečujemo z nezakonitimi nečistočami, ki prihajajo od ognjevzdržnega materiala peči, ponvice, likov in cevne opeke.

V vsakem ingotu in v vsaki brami imamo pri nepomirjeni šarži in pri normalnih pogojih dela dva plinska vena, ki se pri valjanju kasneje zavarita, na nogi in v glavi bloka pa imamo nakopičene nečistoče, ki jih valjarne odstranjujejo z odrezovanjem glave in noge.

Pri pomirjenih šaržah, ki jih uporabljamo za valjanje pločevine pa pri normalnih pogojih dela ni plinskih vncev pač pa lunke v tako imenovani jalovi glavi. Tik pod vrhom lunkeja se nahaja tudi glavni del nečistoče, ki se nato odstrani z odrezovanjem jalove glave. Nekaj nečistoče pa ostane tudi na nogi, zato moramo tudi pomirjeno vlitve brame odrezati ne samo pri glavi temveč tudi na nogi.

Odstotek takšnega zakonitega odpadka pri glavi in na nogi je v jeklarski praksi vračunan v izplenu, ki naj bi znašal pri pločevini 65 %, pri sturcih pa 80 %. Pri nas so bili ti izpleni mnogo manjši, zaradi tega, ker zakonite nečistoče niso dovolj skoncentrirane v glavi in na nogi temveč se pri strjevanju izločajo tudi proti sredini, zaradi česa je treba odrezati znatno več. Pri naših pomirjenih braham imamo poleg tega mnogo dodatnih nezakonitih nečistoč od ognjevzdržnega materiala pa tudi nezakonit pojav plinskih mehurjev, ki se tvorijo zaradi vlage v livni malti in slabega ter preobilnega kolilnega laka.

4. Na varivost jekla in še na nekatere druge njegove lastnosti vpliva končno tudi celoten postopek šarže, čemur so takrat strokovnjaki pravili »predgodovinska šarža«. Znanost je namreč prav v zadnjih letih ugotovila, da mehanske in tehnološke lastnosti jekla niso odvisne samo od kemijskega sestava, strukture in čistote, temveč tudi od drugih faktorjev kot so: poreklo surovine, način pretaljevanja, brzina žilavljenja, način dezoksidacije in vrste dezoksidacijskih sredstev, način vlivanja, temperatura, brzina vlivanja ter vsebnost kisika, dušika in vodi-ka.

Pri nas izdelujemo šarže jekla na podlagi splošnega znanja, ki ne obsega še vseh skritih faktorjev prirode, predvsem pa šarže izdelujemo po individualnem občutku. Drugje v tehnično razvitih deželah so talilci le še živi pazniki registriranih instrumentov, ki beležijo praktična odstopanja teoretično postavljenih znanstvenih pogojev dela.

Ta postopek je iz poročila, ki ga je na seji delavskega sveta 1. oktobra 1952 kot uvod v obravnavo problematike kvalitete v Železarni, podal Leon KNEZ, dipl. ing. Sklepe delavskega sveta v zvezi s tem poročilom in razpravo na seji, pa smo objavili v prejšnji številki v »Kroniki za oktobra«.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

PO ČRNOGORSKIH PLANINAH IN VASEH

Namesto mukanja krav, blejanja ovac, meketanja koza — popularna anglosaška glasba iz tranzistorjev in kasetnih magnetofonov. — Toda takrat mene prav gotovo ne bo več sem.

Ves večer sem blodil po planini, iščoč prazno kolibo, v kateri bi prenočil. Potem sem našel na delavce, ki so ob rečici nakladali les in ti so me povabili, naj prespim pri njih v dvoranski baraki. Nasitili so me s pasuljem (ki je bil tako ostro začnjen, da sem pojedel zraven četrt kile kruha in spil dve steklenici piva), po večerji pa so privedli izpod postelj šahovnice in začeli šahirati — za denar. Tudi jaz se nisem mogel upreti tej sladki skušnjavi. ... Šah je kot življenje, pravijo. In pri šahu delamo iste napake, kot jih delamo v življenju: v glavah se nam spletajo sijajne kombinacije, kako bi ujeli nasprotnikovega kralja v matno mrežo, pri tem pa spregledamo kraljico — in vse nam gre po zlu. Izgubil sem prvo partijo, izgubil sem drugo, izgubil bi tudi tretjo, če me ne bi prepričali, naj ne igram več. Že tako sta me tale brezplačna večerja in prenočišče drago stala: dvajset starih jurjev: za vsako izgubljeno partijo deset.

PREPOVEDANA ZEKOVA GLAVA

Zjutraj grem naprej! Na koncu planine Jelovica stoji istoimenski hotel, tam sem zajtrkoval šunko z jajci, potem pa sem se zagrizel v breg. Moj cilj je bila Zekova glava, s svojimi 2137 m najvišji vrh Bjelasice. Ta vzpon so mi priporočili dvorjari, češ: televizijski stolp, čudovit razgled na jezera in na sosednje planine. Še tik pod vrhom, na višini dva tisoč metrov, sem srečeval kosce in njihove osedlane konje in mule: zima bo dolga in huda, nobena travna bilka ne sme v nič. Planina je bila veskrozi prijazno travnata in mehko zaobljena, nobenega skalorja, nobenih prepadnih strmin; le tu in tam so se v senčnih kotanjah belile krpe snega. Paše za oči pa kljub temu ni zmanjkalo. Ko sem prilezel na vrh prvega grebena, sem spodaj pod melišči, sredi gozdov in travnikov ugledal temno zelene vode Pešič jezera. Kar na pete bi sedel in se podrsal po snežišču navzdol, če me ne bi skrbelo, kako potem nazaj. Nič me ni namreč mikalo, da bi še kaj dolgo grizel kolena v hrib.

Nov greben mi je postregel spet z novim razgledom. Pred menoj je zrasel vrh Zekove glave na njem pa velika siva zgradba, iznad katere se je zasajal v nebo visok, vitek, rdeč, belo prebarvan stolp. Kaj je to? Raketna rampa? Astronomska observatorija? — Ne, televizijski oddajnik. Iz stavbe je prihajalo močno brnenje, stometrski stolp se je zazibal v vetru in napejal vrvi, s katerimi je bil pritrjen ob tla. Sem že na vrhu. Ali ni nikogar tu? O, pač. Najprej pride majhna deklica. Potem malo večja deklica. Potem starejša ženska. Potem mlad možič. Potem vojak z rdečimi epoletami na ramenih.

— Kaj počnete tukaj? Kaj niste videli table spodaj ob cesti?
— Nisem prišel po cesti, nobene table nisem videl.
— Kako pa ste potem prišli sem?
— Spodaj od hotela, po stezi.

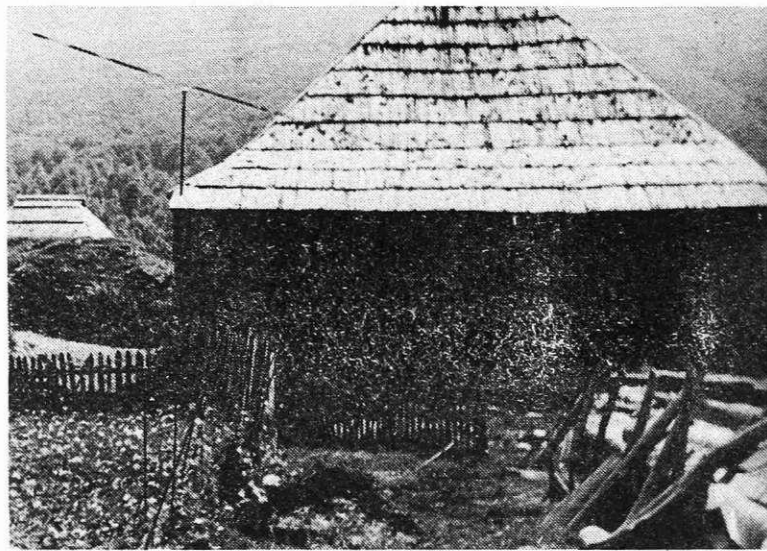
— Ali veste, da je dostop semkaj prepovedan?
— Kako naj vem?
— Tudi fotografirali ste, aparat imate ...
— Sem, ampak od daleč. Iz bližine nisem naredil nobenega posnetka.
— Vseeno, prepovedano je.
— Nisem vedel.
— Pokažite dokumente.
— Aha, Slovenec ... Naj vam boste niste vedeli ... Planinec, pravi planinec. Čudno, vsi Slovenci so trčeni na hribe. Le kaj vidijo na njih? — Jaz pa komaj čakam, da slecem uniformo in da pridem domov v mesto.

— Vojak je celo tako prijazen, da mi naliže vode v čutarico.
— Naprej! Z vrha Zekove glave se vije ozka makadamska cesta, krepkih dvajset kilometrov jo je do Kolašina. Cesta teče najprej po goli travnati planjavi, potem pa skoraj vse do konca po gozdu.

Med potjo so mi prihajali nasproti jezdec na konjih in mulah, tudi kakšen fičko je kdaj pa kdaj zaprašil mimo. In potem v gozdu, na obeh straneh ceste so se rdečile jagode, koliko jagod! Na vse drugo sem pozabil, odložil sem nahrbtnik in se jih do siteda najedel — zdi se mi, da prvič v življenju. — O, pa ne. Se spomniš, fant, pred štirimi leti, nekje v idrijskih hribih. Takrat si mislil, da ti bo od samih jagod počil želodec. No, tudi tod jih je veliko. Sladke, dišče gozdne jagode (z rahlim priokusom cestnega prahu).

Nazadnje se je cesta zravnila, soteska se je odprla, rečica se je razlila po širši strugi. Kako nenavadno lepa je bila ta rečica z grdim imenom Svinjača! Voda je bila kristalno čista in njeno dno je bilo polno pisanih kamnov: belih, modrih, rdečih, zelenih, rumenih.

Potem: vas Selište, nad katero se pne lok železniškega mostu na progi Beograd — Bar (kako trmasto in neprilagodljivo ta proga prebada hribe, namesto da bi jih obšla, kako se pne nad rekami in kanjoni), še kak kilometer makadama in potem — asfalt. V Kolašinu smo, Vjelasica je za nami.

Značilna črnogorska hiša

NI KLASIK VSAK, KDOR NAM KAJ KVASI

Ko mi je hotelski receptor izročal ključ, mi je mimogrede povedal, da v stavbi trenutno žal ni vode. Vprašal sem ga, kdaj bo. Rekel je, da tega žal ne ve, instalaterji že ves dan popravljajo in da še niso nič popravili. Vprašal sem ga, če zmanjšana ponudba pomeni tudi nižjo ceno. Žal ne, se je glasil odgovor.

Za silo sem se očečil pri vodnjaku na dvorišču, potem sem šel v mesto na obveze čevapčice (po črnogorskih restavracijah in gostilnah boste zaman spraševali po čem drugem, kot po jedeh z roštilja in jagenjčku v omaki, še čisto navadnega pasulja ni mogoče nikjer najti), potem sem se šel sprehajati na korzo, potem pa v mestno kavarno poslušat »pjevačico«. Slabo sem našel. Muziki — bobnar, harmonika in seveda pjevačica — so se že kar na začetku sprli glede honorarja. Najprej med seboj, potem z natakarnjem, nazadnje pa še z upravnikom kavarne. Zlasti pjevačica se je izražala z nadvse sočnimi gostilniškimi izrazi. (Urednik bi mi jih gotovo črtal, če bi jih skušal obnoviti.) Ko so se nazadnje le nekako sporazumeli glede denarja in bi v skladu s svojim poklicem morali začeti s programom, so ugotovili, da je mikrofonski zanič in da jim je pregorel ojačevalnik. Debeli harmonikaš se je strokovnjaško lotil aparatur z nekakšnimi izvijači, kleščami in podobnim orodjem, pa je kaj kmalu obupal in rekel: »Tej škafli še Nikola Tesla ne bi znal več pomagati.« In tako je bilo muzike konec, še preden se je pravzaprav začela.

Za glasbene »užitke« pa ta večer kljub temu nisem bil prikrašan. V hotelskem baru so namreč igrali nekaj, kar naj bi se imenovalo »resna glasba«. — nekakšne ruske romance, nekakšnega Gershwin, nekakšne ciganske plesne in celo nekaj, kar je blede spominjalo na Mozarta. Žal pa med violinistom in pianistko ni bilo pravega razumevanja in je bilo v vsem tem razbijanju in žaganju komaj kdaj razpoznavni kakšno melodijo. Pač ni vsakdo virtuozi, ki se s frakom in z metuljčkom pod vratom klanja publiki. — Ali, kot bi rekel naš Prešeren: »Ni vsak klasik, kdor nam kaj kvasi.«

Nadaljevanje

»Si nista podobna?« se je naposled spomnil oče in kazal na Bojana. »Natanko tak sem bil pred petindvajsetimi leti.«

Bile so podobnosti, prav rahle, to je Bojan vedel. Ne pa tako izrazite, da bi bilo to očitno.

»Gospodična, res sem njegov sin. Mama se je omožila z drugim, prepisal me je in šele včeraj sem zvedel, kdo je moj pravi oče. Prišel sem ga obiskat. Prvič se vidiva.«

Natakarica je bila videti začudena. V zadregi je žmirkala z očmi, premišljala, potem pa zbegana vprašala: »S čim vama lahko postrežem? Pijačo vidita, od hrane sendviči, hrenovke, golaž, vampi, kranjska klobasa?«

Bojan je prepustil izbor očetu. Videl je, kako oče počasi našteva, se ozira k njemu, da bi ugotovil, če ne bo predrago. Bojan mu je prikimal.

Potem je spremljal natakarico, ki je natakala pijačo. Ni mogla strpeti, nagnila se je k delavcem in jim nekaj razburjena šepetala. Pogledala so proti njima. Oba z očetom sta uganila, da jim je povedala novico. Kako je starega napenjala od ponosa. Najbrž v vseh petindvajsetih letih ni bil tako ponosen kot ta trenutek.

Natakarica je postavila na mizo dva velika golaža, kruh, pribor zavrt v papirne prtičke. Oče sklonjen nad krožnik, da povonja dobroto, mu je pomežiknil.

Jedla sta molče. Bojanu se je golaž zazdel brezokusna prižiga, z veliko paprike, nekaj trdega mesa, medtem ko je oče presrečen mrmral in hlastno jedel kruh, ki se je območil v omaki. Že med jedjo je Bojan silil v očeta s pijačo. Zbal se je, da bo oče razpredal zgodbo na drug način kot mama. V želji, da bi postal zanimiv, skrivnosten, obtožujoč, si bo izmišljal. Ne bo tajil, prikrival, hotel bo povedati več, kot se je zgodilo. To pa bi bila druga skrajnost. Zaklical je natakarico naj še prinese pijačo, s čemer si je prislužil očetov odobravaljoč nasmehek. Oče ni pil s slastjo, ampak s pohlepom. Kot bi se bal, da mu bo nekdo v zadnjem hipu iztrgal kozarec iz rok.

»Oče, zakaj se z mamo nista poročila?« je vprašal Bojan. Razboljeni pogled, odlašanje z odgovorom so Bojanu razkrili, kako težko mu bo oče to pojasnil.

»Tvoja mama je zvitá ženska. Če samo pomislim, kako je pretentala mene, me zgrabi, da bi se pretepel. Sto smrti bi bilo komaj dovolj za neumnost, ki sem jo napravil.«

VINKO TRINKHAUS

14

»PO PRIZNANJU«

»Nisi imel mame rad? Jo nisi ljubil?«

»Rad?« se je posmešnil oče in zakrilil z rokami. »Všeč mi je bila. Lepo dekle. Prijetna, pametna. Po tistem, ko so jo obsodili na dvajset let strogega zaporja, je še bolj zavzeto trdila, da je nedolžna. In res ima nedolžen obraz. Žal pa je značaj ravno nasproten. Meni je prej hlinila ljubezen, da sem verjel, kako me občuduje kot partizana, komandirja. Tako je znala zaigrati, da sem verjel. Imel sem priložnost, vse sem tako uredil, da sva bila sama. Moram ti pa priznati nekaj, kar se ti bo zdelo grdo: Bila sem ljubimkati, nisem pa želel otroka. Tako pač, s prijeto žensko, ko je priložnost in verjameš, da te ima rada. Računal sem, da se za moje ljubimkanje z zapornico ne bo zvedelo. Tako ljudje krajejo. Računajo, da jih ne bodo odkrili. Ko mi je povedala, da je že v petem mesecu nosečnosti, bi jo najraje ubil. Tako me je sklalo, da nisem vedel, kaj bi v jezi napravil. Zaradi nje, ki se je ponujala, si bom uničil življenje. Ni mi povedala prej, dokler ni vedela, da je za splav prepozno.

Ni me želel, tudi mame ni imel rad. Je izkoristil jo je. Ona pa je bila spretnjša in je znala to obrniti v svoj prid.

»Ti torej mame nisi imel rad. Le ljubimkati si želel,« je razočaran zavzdihnil Bojan.

Oče ni pritrdil. Jezljivo si je obližoval suha usta, potem pa je izpil vinjak do dna. Pomenljivo ga je pogledal in Bojan je zaklical natakarico, naj še prinese pijačo. Tudi sam je želel piti. Predstava, ki si jo je ustvaril o svojem očetu, se je vse bolj podirala.

»Glede ljubezni je težko govoriti. Ni vse tako preprosto, da bi rekel — tako ali tako? Tvoja mama sem imel rad, bila mi je zelo všeč. Tudi ljubil bi jo, če bi bila partizanka, interniranka, dekle, ki je podpirala naš boj. In seveda, če bi me imela tudi ona v resnici rada. Razumeš? Mene je že v začetku motilo, da je zaprta, obtožena izjave. Tudi, ko je trdila, da so to laži, ji nisem povsem verjel. Pa vseeno, tudi če bi ji verjel, ker je bila obsojena od našega sodišča, nisem mogel računati, da bi se poročila. Edino tako, kot si je to predstavljala ona. Z otrokom bi se rešila zaporja, s poroko bi si pridobila nekaj ugleda. Tudi če me razrešijo. Bivši partizan, komandir, hraber borec, to že nekaj odtehta. In še nekaj ti moram povedati: Vojaščino sem imel rad. Suzana pa je vse to podrla. Kako bi jo potlej lahko ljubil?«

»Kot ženo. Odmisli razrešitev. Ti si bil vseeno na boljšem, kot ona. Če bi jo imel rad, bi lahko kar srečno živel. Poleg tega si dobil še sina. Ti je bilo zaradi mene vseeno?« je ostro vprašal Bojan.

»Saj sem poskušal, Bojan,« je zahlipal oče. Očitajoče ga je pogledal. »Ti mama ni povedala, da sem poskušal, ko sva živila skupaj?«

»Povedala. Ampak tudi to, da nisi zdržal, da si odšel in jo pustil samo z dojenčkom.«

Nadaljevanje

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

54

MATEVŽ JEKLER- IZTOK POLITIČNO DELO IN KOMUNISTI V ARTILERIJI

Pisali so namreč članke pod naslovom: Kaj več o artileriji IX. korpusa. Iz naših že tako skromnih sredstev smo krajevni skupnosti dali stari milijon dinarjev za njihove potrebe. Po ljubljanskih šolah smo zbrali 5000 knjig in jih izročili šolam v Trnovem, Čepovanu, Otlici, Predmeji, Vojskem. Zdravko Kotnik, upokojeni delavec železarne Jesenice, je naslikal sliko (gorenjski motiv), katero je izročil v imenu vseh artilercev kot zahvalo in priznanje skupno s pisno zahvalo Sušnik Vladimir-Matičev družbenopolitičnim organizacijam. Zahvala in slika veljata v spomin na hude čase katere smo med vojno skupaj preživeli z ramo ob ramo civilisti in partizani. Odkrili smo spominsko ploščo osmim tovarišem, ki so izgubili življenje v vasi Trnovo pri opravljanju službene dolžnosti.

— odkrili smo spominske plošče v vasi Lokovec, v kateri je bila ustanovljena artilerija IX. korpusa.

To je le nekaj naših večjih akcij, čeprav je bilo storjenega mnogo več. Kdo bi preštel ure in ure predsedate na sestankih ali na terenu pri iskanju podatkov, da bi bila monografija čim bolj popolna, predvsem pa resnična in brez olepšanja, napisana tako kot smo to doživljali.

Odbor artilerije IX. korpusa se zahvaljuje uredništvu Železarja za objavljeno gradivo. Dolžni pa smo povedati vsem bralcem, da so se vsi avtorji člankov odpovedali honorarju v korist odbora artilerije. Odbor pa bo sredstva zbrana od honorarja uporabil za srečanje borcev in prebivalcev krajevnih skupnosti Dolenja Trebuša-Hotenje. Na tem območju je bila edina naša enota ves čas vojne, in v enem primeru celo več kot tri mesece nepretrgoma. Ker se druge enote tam niso zadrževale, smo dolžni mi, da se srečamo s prebivalci, saj se jih do danes še nihče ni spomnil.

Kako radi na vse pozabimo!

KONEC

KANARSKI OTOKI — OTOČJE VEČNE POMLADI

Pogled na zemljevid sveta kaže Kanarsko otočje v Atlantiku kot oddrobljene kamenčke, ki so se odtrgali od zahodnih obrežij saharke Afrike.

Priznam, da nisem imel prave predstave o teh otokih. Kdaj pa kdaj sem po naključju prebral skope časopisne vesti o njih, v zgodnji mladosti pa tudi nekaj čtiva o pustelovskih dogodivščinah morskih roparjev, ki so se zadrževali tam okoli.

Nikoli mi še na misel ni prišlo, da se mi bo kdaj ponudila priložnost, da bom osebno videl in doživel to oddaljeno, romantično in skrivnostno otočje, ki ga povsem upravičeno imenujemo tudi otočje večne pomladi.

Če bi me kdo pred leti vprašal zakaj ime Kanarski otoki, bi brez pomisleka, bržkone kot vsakdo, ki jih ne pozna odgovoril,

da zaradi kanarčkov. Kako pa drugače? Gotovo je tam doli veliko pristrčnih rumenih ptic, bi sklepal. Tudi stari Grki so vsako novoodkrito ozemlje poimenovali po tistem, kar so najprej zagledali. Na Siciliji pri antični Siracusi je še danes otok Ortigia, ki ga je dobil od Grkov ime po pticah — Ptičji otok.

Vendar v primeru sedmih otokov, med katerimi so največje Tenerife, Fuerteventura, Gran Canaria, Gomera, Palma, Hierro in Lanzarote, ki jih je baje že Homer oklical za raj na zemlji, ali otoke sreče, »fortunate« kot pravijo Španci, takšna ugotovitev ne drži.

Razlaga je čisto drugačna. Pravijo, da njihovo ime izvira iz latinske besede »canis«, ali po naše pes. Na otokih se je pred davnimi stoletji bojda podilo nešteto divjih psov, zato so jih prvi evropski raziskovalci takoj krstili za Pasje otoke, po špansko Islas Canarias.

Torej ne gre za nič kaj privlačno in še manj romantično ime, čeprav na Pasjih otokih, razen krotkih in dobrodrušnih »kodrkov« in vseh vrst zvestih kužkov, ni nikjer več nobenih divjih pasjih zverin.

Ta zapis je nastal že 1975. leta, ko popotovanja na te daljne otoke še ni bilo tako vsakdanja stvar kot danes. Letala domala vseh jugoslovanskih turističnih agencij zdaj takorekó tedensko letijo tja doli z množicami naših, sveta željnih ljudi. Tudi navzlic podražitvam in stabilizacijskim primežom, ki nas vse bolj stiska. Prav gotovo je k temu pripomoglo tudi to, da so Španci kmalu po smrti proslulega diktatorja Franka odpravili vize tudi za jugoslovanske turiste.

Let iz Brnika do Tenerife traja dobre štiri ure in pol. Kar dosti za tiste, ki jim značne višave delajo preglatice. Letala DC-9 se obvezno ustavijo na tako imenovanem tehničnem pristanku v Malagi na skrajnem jugu Španije, kjer si dopolnijo zalogo goriva.

Nadaljni polet je precej dolgočasen, razen tistega začnega dela, ko se potnikom takoj po vzletu z Malage nad Gibraltarjem ponudi edinstvena priložnost, da hkrati lahko vidijo dva kontinenta — Evropo in Afriko.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 112. seji, 30. septembra, obravnaval predlog izračuna sredstev za srednjeročni program SIS socialnega skrbstva in predlagal skupnosti, da naj opredeli najnujnejša sredstva za potrebe solidarnosti in skupne slovenske naloge ter da jih zniža na najmanjši možni obseg razen tistih, ki jih določa zakon. Na dnevnem redu je bila obravnavana pravilnika o organizaciji in delu uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko, o sistematizaciji del in nalog in o dogovoru za zagotavljanje materialnih in drugih pogojev za učinkovito strokovno in pravočasno inšpekcijsko nadzorstvo. Komite za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve OS Radovljica je posredoval v obravnavo poročilo o izvajanju programa urbanističnih dokumentov v 1980. letu, predlog odloka o prepovedi prometa z zemljišči na območju zazidalnega načrta Zaloše, za katerega je dala pobudo KS Podnart, in predlog določitve načina gradnje na območju zazidalnega načrta Vrhnje pri Radovljici. Člani izvršnega sveta so bili seznanjeni z informacijo o odločitvi sprejemanja odloka na zadnjih sejah zborov občinske skupščine o prenehanju lastniške pravice na območju, določenem za kompleksno gradnjo v Bohinjski Bistrici. Na seji so zavrnili soglasje k predlogu delovne skupnosti skupnih strokovnih služb Komunalnega gospodarstva Radovljica za povečanje števila zaposlenih.

Komite OK ZK Radovljica je na 3. seji, 30. septembra, najprej pregledal sklepe 1. seje OK ZK in določil nosilce nalog. Osrednjo pozornost so delegati posvetili organizaciji in izvedbi programa idejnopoličnega usposabljanja članov ZK s posebnim poudarkom na program medobčinskega študijskega središča in politične šole CK ZKS za Gorenjsko. Spregovorili so tudi o izhodiščih OK SZDL za akcijo Nič nas ne sme presenetiti 1980-1981 in o uresničevanju ter aktivnosti komunistov pri izvajanju programa urbanističnih dokumentov v letu 1980. Poročilo o tem je posredoval komite za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve pri OS Radovljica.

Na 10. seji občinskega sveta Zveze sindikatov Radovljica, 1. oktobra, so podrobno razpravljali o nalogah sindikatov v pripravi srednjeročnih planov v združenem delu in o osnutku dogovora o temeljih plana občine Radovljica za obdobje 1981 do 1985. Na dnevnem redu je bila tudi obravnavana poročila o delu občinskega sveta in njegovih organov v 1. polletju 1980. Na seji so izvolili Vladimira Siliča in Marico Dvoržak za delegata na 2. konferenci ZSS, ki bo novembra v Ljubljani in sklenili, da imenujejo skupno komisijo za inovacijsko dejavnost pri raziskovalni skupnosti in občinskemu svetu ZSS Radovljica, ki bo štela sedem članov.

Na osnovi sklepov volilne seje republiške konference SZDL Slovenije, so se na posvetu predsednikov krajevnih konferenc SZDL v septembru dogovorili o pripravi za sklic programskih konferenc krajevnih organizacij SZDL. Te naj bi opravili v oktobru. Na konferencah bodo delegati ocenjevali dosedanje delo, predvsem pa učinkovitost SZDL v krajevnih skupnostih. Sprejeli bodo program za prihodnje leto in po potrebi v skladu s kolektivnim vodenjem in odgovornostjo izvedli kadrovske spremembe v vodstvenih KK SZDL.

Informiranje in obveščanje delovnih ljudi in občanov v radovljski občini je po ugotovitvah sveta za informiranje pri OK SZDL razmeroma široko, a še vedno nezadostno učinkovito. Veliko vlogo v tem pogledu pripisujejo lokalni radijski postaji Triglav Jesenice, ki pa še ne doseže vseh poslušalcev v bohinjskem kotu in časopisu Glas, ki ga bere nekaj nad 4900 občanov. Radijskih sprejemnikov ima nad 8500, televizijskih pa okoli 5840 naročnikov. Med najbolj razširjena glasila sodi tudi jeseniški železar, med revijami pa Naša obramba. Svoja glasila občasno izdajajo v KS Podnart, Gorje, Zasip in Ljubno.

medtem ko se v KS Kropa, Lesce in Bohinjska Bistrica poslužujejo glasil tamkajšnjih OZD. Redno izhajajo glasila v desetih OZD, v osmih pa izdajajo le informativne biltene.

Sekretariat akcije NNNP koordinacijskega odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri predsedstvu OK SZDL Radovljica, je prejšnji teden oblikoval program aktivnosti koordinacijskega odbora za izvedbo akcije NNNP, ki je pred nami. Sočasno je sekretariat pripravil tudi izbor tem za obvezno izobraževanje v obliki predavanj za prebivalstvo v občini. Na seji so ugotovili, da večina občinskih zvez, združenj in SIS še ni sprejela programe nalog v akciji NNNP od svojih regionalnih in republiških organov.

V sejni dvorani tovarne Veriga Lesce je bila 2. oktobra seja medobčinskega sveta ZK za Gorenjsko. Razpravljali so o uresničevanju reforme usmerjenega izobraževanja na Gorenjskem. Dogovorili so se tudi o pripravi na problemsko konferenco o preobrazbi bančnega in kreditnega sistema na Gorenjskem.

Na obisku v radovljski občini je bila 1. oktobra delovna skupina CK ZKS, ki se je s predstavniki občinskih družbenopolitičnih organizacij in sekretarji nekaterih osnovnih organizacij ZK pogovarjala o izvajanju programa razvoja posameznih TOZD in o drugi problematiki v zvezi s stabilizacijo, planiranjem, in delitvijo sredstev po delu, na osnovi ugotovitev sprejetih na junjskem obisku te delovne skupine.

Ob vsakoletnem prazniku grozja, ki ga v občini Buje proslavljajo od 25. do 28. septembra, so letos predstavniki občine Radovljica in Buje svečano podpisali listino o trajnem sodelovanju. Na predvečer slavnosti 26. septembra so na veliki kulturno umetniški prireditvi v tamkajšnjem kulturnem domu poleg domačih kulturnih skupin nastopili tudi člani komornega zbora A. T. Linhart iz Radovljice, ki so ga domačini navdušeno sprejeli. Radovljski pevci so nastopili tudi na slavnostni seji predsedstva občinske skupščine Buje ob podpisu listine.

Komisija za družbenopolitične odnose in komunalni sistem pri OK ZK Radovljica je na zadnji septembrski seji proučila ugotovitve o delovanju temeljnih delegacij za občinske zbornice in skupščine SIS. Te ugotovitve so oblikovali na osnovi vprašalnika, ki so ga poslali v izpolnitev vsem OZD in TOZD. Odgovore je poslalo 60 TOZD, ki zaposlujejo nad 7000 delavcev, kar je nad polovico vseh zaposlenih v občini. Iz obsežnega gradiva je razvidno, da so v delovanju delegacij še vedno premalo aktivirane DPO, strokovne službe in poslovodni organi in da je obveščnost delegatov enostranska, predvsem, pa so šibke povratne informacije. Spregovorili so tudi o nalogah komisije na podlagi sklepov volilno programske seje OK ZK Radovljica.

Na Bledu je bil 26. in 27. septembra seminar o družbenopolitičnem usposabljanju, ki ga je organiziral center za družbenopolitično izobraževanje pri fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo univerze Edvarda Kardelja iz Ljubljane. Na seminarju sta med drugim govorila predsednik skupščine SRS Milan Kučan in član predsedstva CK ZKS Boris Majer.

Čeprav se že več let govori o ustanovitvi kluba samoupravljalcev v radovljski občini, tega še vedno nimajo. Zaključena je že razprava o samoupravnem sporazumu, o ustanovitvi kluba, ki pa je navrgla več neresenih vprašanj. Med drugim še ni jasno kako bo s financiranjem kluba in kadrovske zasedbo za vodenje kluba. Spričo nastetih zadreg bodo po sklepu občinskega sveta ZSS ponovno aktivirali iniciativni odbor in skušali spraviti te naloge z mrtve točke.

V dvorani Verige v Lescah je bila 26. septembra slavnostna seja delavskega sveta delovne organizacije ob 30-letnici samoupravljanja. Prvi delavski svet so v Verigi izvolili že 13. avgusta 1950. leta. Na svečanosti sta govorila sedanji predsednik DS Mitja Koman in predsednik občinskega sveta ZSS Radovljica

Janez Smole. Ob tej priložnosti so podelili priznanja in knjižna darila vsem članom prvega delavskega sveta in predsednikom vseh dosedanjih delavskih svetov.

Po podatkih SDK Kranj - enota Radovljica je znašal skupaj izplačani neto osebni dohodek na zaposlenega delavca v radovljski občini v obdobju januar-maj 1980 v povprečju 7.566 din, ali 20,1 % več kot lani v tem času. Primerjalni podatki za gorenjske občine kažejo, da je bila radovljska občina na predzadnjem mestu, za njo je bila le občina Trzin.

Koncem septembra je bila na Bledu letna konferenca evropskega združenja centrov za znanstvene in tehnične informacije. Tega pomembnega srečanja, ki je bilo prvič v Jugoslaviji, se je udeležilo nad 100 delegatov iz 24 držav Evrope, Amerike, Afrike in Azije.

V novem šolskem letu 1980/1981 deluje na Delavski univerzi Radovljica pet večernih šol za odrasle z okoli 150 rednih slušateljev. Letos so odprli oddelke osnovne šole od 5. do 8. razreda, oddelke za 2., 3. in 4. letnik ekonomske srednje šole, drugi letnik poklicne administrativne šole, drugi letnik komercialne srednje šole in delovodske šole za lesarsko, strojno in tekstilno stroko. Razpisali pa so tudi možnost upravnega študija v tretjem letniku administrativne šole.

Komunalna interesna skupnost Radovljica je dala v javno razpravo osnutek plana izgradnje vodovodnega omrežja v naslednjem srednjeročnem obdobju. Po sedanjem izračunu bo naložba veljala 93.100.000 din. Predvidena so dela na vodovodnem omrežju Ribčev Laz-Bohinjska Bistrica III, Kropa-Podnart, Radovna-Bled, Završnica-Lesce ter zajem Radovne in Kroparice ter rekonstrukcije na Bledu.

V osnutku samoupravnega sporazuma o temeljih plana stanovanjske skupnosti Radovljica za obdobje 1981-1985, ki je v javni razpravi v združenem delu in krajevnih skupnostih, načrtujejo v tem obdobju izgradnjo 550 družbenih in 365 zasebnih stanovanj. To je za 85 manj kot je skupnost ponudila v elementih za pripravo plana. Poprečna stanovanjska površina v usmerjeni družbeni gradnji bo 55 kv. metrov, v individualni gradnji pa bo presegala 140 kv. metrov. Prispevna stopnja za stanovanjsko gradnjo bo znašala 6,5 %, kar je v skladu z materialnimi možnostmi radovljskega združenega dela.

Jesensko sezono prireditve v okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive v radovljski občini so odprli igralci gledališča Tone Čufar z Jesenic, v soboto, 4. oktobra z gostovanjem v Ribnem. Tamkajšnjim obiskovalcem, ki so povsem napolnili dvorano združenega doma so se predstavili s komedijo »Gugalnik« sodobnega srbskega avtorja Novaka Novaka.

Na letošnjem občinskem sindikalnem prvenstvu v avtorijeli »Gorenjska 80«, 27. septembra, je sodelovalo 41 dvojic, od teh pet ženskih. Moštveno so bili najuspešnejši tekmovalci iz GG Bled, drugo mesto so dosegli tekmovalci Elana Begunje, tretje Veriga Lesce, četrto Vezemine Bled, peto HTP - Hotel Toplice Bled. Med ženskimi dvojicami je bila prva dvojica Tonejc - Marolt iz Verige, pri moških pa dvojica Kapus - Stroj iz Elana Begunje.

Na občinskem sindikalnem prvenstvu v balinanju se je pomerilo na novih baliniščih v Lescah v nedeljo, 28. septembra 11 ekip iz osmih osnovnih sindikalnih organizacij radovljske občine. Najuspešnejši so bili balinarji Društva upokojencev Radovljica, ki so kolektivni član sindikata ter balinarji konference osnovnih organizacij sindikata Veriga Lesce.

Na blejskem golf igrišču pri Lescah je blejski golf klub organiziral od 24. do 28. septembra IV. mednarodno prvenstvo, ki se ga je udeležilo 78 amaterskih igralcev golfa iz Avstrije, ČSSR, Italije, ZR Nemčije, ZDA in Jugoslavije. Najuspešnejši so bili Avstrijci, domačin Mirko Vovk pa je bil odličen sedmi.

SKALA V REKLNOVI HIŠI - DOPOLNITEV ZAPISA

Na nekoliko zmedene navedbe v tem dopisu, objavljenem v 37. številki železarskega, 18. septembra, in zaradi pravega vrstnega reda poteka dogodkov ob gradnji jeseniškega vodovoda, naj navajam sledeča dejstva:

Prvotna lokacija za vodni zbiralnik je bila določena na terenu, ki leži nad Repetovo (po domače Noškovo) hišo, ki je zadnja v Kosovi ulici na kraku proti Pejcam. Gradbeno podjetje iz Ljubljane, katero je izvajalo gradbeno dela na zbiralniku, je pripravljalo teren za zbiralnik, izkopani material pa je odlagalo v dolinico vzhodno od projektirane zbiralnika. Dokler je bilo vreme suho, ni imelo to nobenih posledic, toda med delom je pričelo deževati in to za daljše obdobje, kar je imelo za posledico, da je po dolinici tekoči studenec narastel v hudoournik, ki je začel odnašati odloženi material v taki množini, da se je na mestu, kjer je ta potekal pod potjo odprtina zamašila in voda pomešana z ilovico in kamenjem se je razlila po sedanji Kosovi ulici proti Smolejevi hiši (nekoč Domenkovi). Tako je nadaljnje odlaganje v to smer postalo problem. Zato so morali odlagati material po nalogu delovodja na zahodno stran odkopanega mesta. Tu pa je prišel studenec, katerega dopisnik sicer naziva za pomanjševalnico s »studenčkom«, ki pa je po deževju, ki je šele prenehalo, po skromni oceni dal sekundni liter vode. Studenec je izviral na zahodni strani kasnejšega plazu, kjer danes stoji zajetje in se steka voda v cevovod, namenjen za nekdanje Šrajevo posestvo (sedaj hotel Pošta) in gornji del hiš v sedanji Kosovi ulici.

Do takrat je voda iz studenca tekla kakih 50 metrov po zgornji strani poti, nato preko poti pod pot, kjer se je izgubila oziroma poniknila med kamenjem oz. gručam. Pojavila pa se je zopet ob omenjeni skali, ki je večinoma ležala zunaj zemlje nad spodnjo potjo, ki še sedaj vodi k hišam pod Pejcam, oz. na Pejcam. Ob skali je stalo leseno korito, v katerega je bil studenec izpe-

ljan, vendar pa teh zadnjih 80 let to korito ni več služilo namenu, ker je bilo razpadeno.

Delovodja pa je sedaj napravil še večjo napako, ker je odredil odlaganje izkopanega materiala ravno na mesto, kjer je poniknila voda iz studenca. Posledica tega odlaganja oz. nasipanja pa je bila, da je odtok studenca ob skali pri spodnji poti usahnil in je vsa njegova voda ostajala na zemlji nad skalo. Ker smo Jeseničani težko čakali na vodovod, nam je bil uspešen potek del zelo važen, smo dela z zanimanjem spremljali. To sem delal tudi jaz. Zelo pogosto, tudi po dvakrat na dan sem hitel na delovišče, ko so se pojavile težave. Ko sem opazil, da je studenec pri spodnjem izviru presahnil, sem takoj razložil delovodju nevarnost, kajti predvideval sem, da bo v dobi treh tednov zastalo v terenu okrog 1000 kub. m vode, katere teža, pomnožena z razmočenim materialom, se mora v strmini s skalo vred odtrgati od terena in pokopati pod seboj spodaj stoječe hiše.

Gradnja prvega vodnega zbiralnika za Jesenice v Mirci 1929-1930

Dobil sem lakoničen odgovor: »Jaz bom odlagal material na najbližje mesto in me vse drugo nič ne briga.«

Ker si je pa na meji tega poznejšega plazu na mestu nekdanje Bonatove hiše gradil svojo hišo moj pokojni svak Blaž Klinar, njegova žena je moja sestra, je postala moja zaskrbljenost še večja. Vodo tega studenca so pozneje sicer skušali po ceveh odvesti drugam, vendar je bilo že prepozno. Četudi je županstvo na opozorila delo na tem mestu ustavilo, je bila usoda teh hiš že zapečateni. Teren je začel počasi drseti po sluzasti podlagi. Z njim se je začela premikati tudi skala. Čeprav je bilo videti, da se le-ta pritiska, ki je iz ozadja deloval na njo s svojo veliko težo razmočenemu pritisku upira, je bila vendarle sila pritiska na njeno odpornost prevelika, da se je v začetku premakala nekaj dni po milimetrih, nato po centimetrih na dan. V razdobju treh tednov se je premaknila do srede poti, to je do mesta, kjer je preje stala. Takrat je že pritiskala mostnice, ki so bile položene čez pot na gornji strani tako v tla, da so na spodnji strani štrlele meter od zemlje. Ko sem usodnega dne zjutraj to

opazil, da se je skala nehala upirati in da sedaj že tudi sama s svojo ogromno težo deluje na premikanje, sem sklepal, da v nekaj urah mora to drseti proti Reklnovi veži. Tisto dopoldne sem hodil na opazovanje vsako drugo uro. Ob 12. uri ni bilo nič več kaj čakati. Skala se je utrgala iz objema razmočene mase in sama zdrslas s pospevanim gibanjem po pobočju. Kot ogromen plug, katerega vleče najmočnejši traktor, je med potjo preorala na globoko ravnicu Novakovega vrta, izpodrinila močno zidano škarko ob poti, dvignila trdo pot in se zarila v Reklново klet. Zaradi silnega udara, katerega je povzročilo pospešeno premikanje ogromne teže, se je hiša v hipu sesula v prah. Ko se je oblak prahu dvignil iznad hišnih razvalin, je streha ležala raztegnjena na tleh, kot bi odprto knjigo položil na mizo s hrbtno navzgor. Sedaj so dobile razmočene mase prosto pot in so se na raznih mestih z različno hitrostjo pomikale v nižino. Tokrat so bile na vrsti še preostale tri hiše, to je Novakova na zahodu in dve manjši na vzhodni strani porušene Reklnovе hiše. Iz teh hiš so lastniki s pomočjo reševalcev poskušali še rešiti, kar se je brez nevarnosti dalo izpeljati.

Množina drseče mase je bila tako velika, da so se tudi po kubični meter velike skale prikazovale, ali povsem izgubile v drsečem blatu. Vendar pa se je plaz natančno držal meje med Novakovo in Klinarjevo hišo. Kljub temu pa je zidarski mojster Jože Novak, ki je imel prevzeta zidarska dela na novogradnji Klinarjeve hiše odpeljal delavce z izjavo »za plaz smo jo dosti naredili«. Klinarjeva žena je jokala, češ, kaj bo če se plaz razširi in bodo vsi napori in prihranki družine in še vse kar sta zakonca prejela vsak od svojega doma oziroma staršev šlo po zlu.

Med tem je prišel mimo železničar, strokovnjak za vzdrževanje strojne parka v kurilnici, ki je novo hišo ocenil takole: »Deset dinarjev pa ne dam zanj!« Težko prizadeti ženi so se solze v hipu posušile. Zabrutila mu je: »Saj vam ni na prodaj, nihče vas ni prosil, da

jo ocenite!« - Vendar pa je Klinarjeva hiša le ostala cela.

Po vsem tem poteku je seveda situacija na tem delu drugačna, ker so tri hiše dobile lokacijo na polju.

Občina pa je poiskala primernejšo lokacijo za zbiralnik in ga zgradila pod Pejcam, ki Jesenicam že vedno služi. Ko se je zemlja za silo umirila, je mojster zopet privedel delavce in dela na Klinarjevi hiši dovršil.

Točnost podatkov o tem poteku pa kljub odmaknjenemu času lahko potrdijo še živeči očitvidci. Napoved teh dogodkov se je sicer glasila: »Šadernikova peč bo prišla v Reklново vežo.« Prerokba se je zmotila samo toliko, da je ta peč (skalja) zarila pod vežo in se umirila s svojim kljunom v kleti.

V kratkem povedano, prva se je sesula Reklnova hiša, zato bi nihče iz nje ne mogel opazovati, kako se ruši sosedova hiša, kar navaja zapisovalec tega dogodka. To med drugimi lahko potrdi tudi Reklnova mama sama.

To sem napisal zato, da se v zgodovino Murove ne bi vnašala skrivljena dejstva.

Jože Markež

V tovarni verig v Lescah (Foto Matjaž Smolej)

JAVNA RAZPRAVA O OSNUTKU DRUŽBENEGA DOGOVORA O URESNIČEVANJU KADROVSKE POLITIKE V OBČINI

Na ločenih sejah zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice v preteklem tednu so med drugim obravnavali tudi osnutek družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini Jesenice, ki ga je predložila komisija za uresničevanje in izvajanje družbenega dogovora o kadrovske politiki. Pri tem naj omenimo, da je dosednji družbeni dogovor prerasel razvoj, kar so ugotovili tudi delegati vseh treh zborov lanskega leta, kajti od njegovega sprejema v letu 1974 smo v naši družbi praktično dobili več novih zakonov in dokumentov, pogojenih z novo ustavo in tudi že enak slovenski družbeni dogovor. Iz tega razloga je komisija pripravila nov osnutek, za katerega so delegati vseh treh zborov smatrali, da je zrel za javno razpravo v združenem delu in v krajevnih skupnostih.

Javna razprava bo po sklepu vseh treh zborov trajala do konca novembra. Nosilec razprave v organizacijah združenega dela je sindikat, v krajevnih skupnostih pa SZDL. Pripombe je treba poslati na skupščino občine Jesenice – komisija za uresničevanje in izvajanje družbenega dogovora o kadrovske politiki do 30. novembra. O poteku javne razprave v Železarni bomo še poročali.

OSNUTEK

Na podlagi določil ustave SR Slovenije, resolucije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji, zakona o združenem delu, zakona o delovnih razmerjih in določil družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v SR Sloveniji sklepajo udeleženci: temeljne in druge organizacije združenega dela ter druge samostojne organizacije in skupnosti s sedežem v občini Jesenice, samoupravne interesne skupnosti občine Jesenice, krajevnih skupnosti v občini Jesenice, skupščina občine Jesenice, občinska konferenca SZDL Jesenice, občinska konferenca ZKS Jesenice, občinski svet Zveze sindikatov Slovenije Jesenice, občinska konferenca ZSMS Jesenice in občinski odbor ZZB NOV Jesenice

DRUŽBENI DOGOVOR O URESNIČEVANJU KADROVSKE POLITIKE V OBČINI JESENICE

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. člen
Udeleženci družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini Jesenice (v nadaljnjem besedilu dogovor) s tem dogovorom določajo smotre, načela in naloge, ki jih bomo uresničevali pri oblikovanju in uresničevanju kadrovske politike v občini.

2. člen
Ob spoznanju, da je kadrovska politika neločljiva sestavina socialističnega samoupravnega družbenega razvoja, bomo udeleženci dogovora upoštevali kadrovske politike kot bistveno sestavino sleherne družbene in politične akcije in ustvarjali takšne družbene razmere, v katerih se bodo uveljavljali delovni ljudje in občani kot temeljni nosilci samoupravno zasnovane kadrovske politike.

Udeleženci dogovora si bomo prizadevali za zagotavljanje pogojev za enotno delovanje vseh nosilcev kadrovske politike, za njeno načrtno vodenje in uresničevanje. Razvijali bomo enotne cilje in celovitost meril kadrovske politike ter demokratično in dosledno izvajali s tem dogovorom opredeljene smotre. Vzgoja in izobraževanje mora težiti k uveljavitvi človeka kot svobodne osebnosti, ki svobodno in skladno z družbenimi potrebami in s svojimi sposobnostmi in znanjem sodeluje pri ustvarjanju, delitvi in porabi dobrin socialistične samoupravne družbe.

Razvijali bomo kolektivno delo, odločanje in odgovornost na vseh ravneh ob upoštevanju individualne odgovornosti vsakega člana kolektivnega organa ali telesa oz. vsakega posameznika nosilca javne funkcije.

Dosledno se bomo zavzemali za demokratičnost in javnost vseh kadrovskih postopkov.

Pri načrtovanju gospodarskega, socialnega, kulturnega in družbenopolitičnega razvoja občine in širše družbene skupnosti bomo upoštevali kadrovske in izobraževalne možnosti in potrebe.

Udeleženci dogovora bomo enotno uresničevali naloge kadrovske politike, ki temeljijo na:

- izdelavi, usklajevanju in dopolnjevanju razvidov del oziroma nalog
- usklajenem načrtovanju kadrovskih potreb
- družbeni preobrazbi vzgoje in izobraževanja
- uveljavitvi kadrovskega štipendiranja
- poklicnem usmerjanju
- enotnem izvajanju načel in meril za kadrovanje poslovnih organov ter delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi
- zaposlovanju, razporejanju in spremljanju razvoja kadrov,
- ustreznem organiziranju izvajanja strokovnih nalog,
- uresničevanju smotrov družbenih priznanj in odlikovanj.

4. člen
Udeleženci dogovora bomo uveljavili sistem stalnega, načrtnega in pravočasnega evidentiranja, kadrovanja in družbenopolitičnega usposabljanja možnih kandidatov za opravljanje družbenopolitičnih funkcij v organih samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacij in družbenopolitičnih in drugih skupnostih na vseh ravneh organiziranja.

Ta načela se uporabljajo tudi za področje splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter oboroženih sil.

II. RAZVID DEL OZIROMA NALOG

5. člen
Udeleženci dogovora bomo v samoupravnih splošnih aktih določili razvid del oziroma nalog.

Udeleženci dogovora se lahko pri določanju razvida del oziroma nalog dogovorijo, da bomo delavci temeljnih organizacij združenega dela istih ali sorodnih organizacij uporabljali enotno metodologijo za opis del oziroma nalog.

6. člen
Opredelitev posameznih del oziroma nalog mora obsegati:

- opis vsebine delovne naloge,
- zahtevano stopnjo in smer strokovne izobrazbe oziroma z delom pridobljene delovne zmožnosti,
- potrebne psihofizične in druge sposobnosti,
- stopnjo in vrsto odgovornosti, ki jo zahteva izvajanje delovne naloge.

- delovne izkušnje, ki so potrebne za uspešno opravljanje delovne naloge,
- delovne pogoje, v katerih se naloga izvaja,
- morebitne posebne pogoje in zahteve.

7. člen
Tako opredeljen razvid del oziroma nalog služi zlasti za:

- racionalno in smotno delitev dela ter razmejitev dolžnosti, pravic in odgovornosti,
- določitev povezav med izvajalci posameznih delovnih nalog,
- opredeljevanje zahtevnosti in pogojev posameznih delovnih nalog,
- kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno planiranje kadrov,
- izbiro, zaposlovanje in razporejanje delavcev,
- načrtovanje pridobivanja, izobraževanja in strokovnega usposabljanja kadrov,
- pripravo programa izobraževanja: funkcionalno usposabljanje, pridobivanje strokovnega znanja ob delu in iz dela,
- ustrezno zaposlovanje invalidov, težje zaposljivih oseb in oseb z zmanjšano delovno zmožnostjo,
- smotno organizacijo in izvajanje varstva pri delu,
- vrednotenje delovnih nalog,
- ureditev organizacijskih in kadrovskih predpisov.

8. člen
Udeleženci dogovora bomo pri izdelavi razvida del oziroma nalog upoštevali tudi planirani perspektivni razvoj temeljne organizacije združenega dela in bomo razvid nenehno dopolnjevali in usklajevali z organizacijskimi, tehnološkimi in kadrovskimi spremembami, ki jih narekuje razvoj.

9. člen
Dela oziroma naloge z vsebinsko in poklicno podobnostjo bomo udeleženci dogovora združevali v skupine del oziroma nalog, ki naj jih opravlja posamezni delavec.

Pri tem bomo upoštevali zlasti naslednja načela:

- združevali takšen obseg vsebinsko zaokroženih del oziroma nalog, da bomo zagotovili najboljšo izrabo delovnega časa, sredstev za delo,
- združevali po zahtevnosti enakovredna dela oziroma naloge in s tem omogočili kar največjo izkoriščenost strokovnega znanja oziroma z delom pridobljene delovne zmožnosti,
- združevali dela oziroma naloge, sorodne z vidika psihofizičnih zahtev.

10. člen
Za posamezna dela oziroma naloge bomo udeleženci dogovora določili minimum delovnih izkušenj, ki tudi za najodgovornejša dela oziroma naloge ne sme presegati dobe pet let. Izjeme so le primeri, določeni z zakonom.

Udeleženci dogovora ne bomo v samoupravnih splošnih aktih ter v razpisnih pogojih pri določanju potrebnih delovnih izkušenj za opravljanje del oziroma nalog poslovnih organov in delavcev s posebnimi pooblastili zahtevali, da so delovne izkušnje pridobljene samo pri opravljanju navedenih del oziroma nalog, razen če zakon ne določa drugače.

III. NAČRTOVANJE KADROV

11. člen
Načrti kadrov so sestavni del letnih, srednjeročnih in dolgoročnih planov družbenopolitičnega razvoja temeljnih organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti.

Udeleženci dogovora bomo pri načrtovanju potreb po kadrih upoštevali:

- planirani vsebinski program (vrsta izdelkov, storitev),
- količinski obseg planirane proizvodnje, opravil in storitev,
- investicijsko vlaganje,
- planirano tehnologijo dela, ki naj obsega nenehno rast produktivnosti,
- inovacijsko dejavnost na področju tehnologije in organizacije dela,
- razvoj in organizacijo družbenih dejavnosti,
- dogovorjeno stopnjo zaposlovanja oziroma razpoložljive kadrovske vire.

12. člen
Plani kadrov morajo vsebovati naslednje elemente:

- potrebno število delavcev po strokovnih in poklicnih zahtevah, za izvrševanje nalog, sprejetih s plani družbeno-ekonomskega razvoja,
- program zagotovitve kadrov po stopnjah strokovne izobrazbe oziroma z delom pridobljene delovne zmožnosti,
- program izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja kadrov,
- način razporejanja, preusmerjanja in zaposlovanja presežka kadra zaradi uveljavljanja nove tehnologije, organizacijskih in tehnoloških izboljšav, eventualnega prenehanja poslovanja temeljne organizacije združenega dela,
- zagotavljanje ustreznih socialnih in kulturnih razmer v skladu z že sprejetim samoupravnim sporazumom o minimalnih življenjskih standardih,
- program in naloge pri evidentiranju in pripravi možnih kandidatov za opravljanje družbenih nalog v občini, republiki, federaciji, temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih.

13. člen
Strokovne službe v organizacijah združenega dela in samoupravnih skupnostih bodo aktivno sodelovale s kadrovsko službo Skupščine občine in z ustreznimi republiškimi organi, organizacijami, zavodi in samoupravnimi interesnimi skupnostmi v pripravi in pri uveljavljanju enotne nomenklature profila poklicev, v spremljanju in dodelavi podatkov s področja kadrovske politike in zaposlenosti, njihovo usklajenost, primerljivost in ažurnost, pri stalnem analiziranju, spremljanju in uvajanju novih strokovnih pristopov k programom razvoja kadrov in kadrovskih potreb ter pri usposabljanju kadrov za načrtovanje kadrovskih potreb.

14. člen
Udeleženci dogovora bomo v skladu z zakoni in drugimi predpisi vodili obvezno kadrovsko evidenco, ki bo omogočala načrtovanje pridobivanja kadrov ter spremljanje in analiziranje pogojev na tem področju delovanja.

15. člen
Udeleženci dogovora bomo stalno vodili evidenco perspektivnih kadrov in kadrov, ki bi bili primerni za dela in naloge na področju mednarodne dejavnosti.

IV. ZAPOSLOVANJE IN RAZPOREJANJE KADROV

16. člen
Udeleženci dogovora bomo izvajali takšno politiko zaposlovanja, ki bo v skladu z vsebino tega družbenega dogovora, kadrovskimi plani ter z razpoložljivimi viri kadrov, ki so:

- naravni prirastek prebivalstva,
- povečanje deleža aktivnega prebivalstva s hitrejšim zaposlovanjem žensk in
- zaposlovanje delavcev, ki so bili na začasnem delu v tujini.

Udeleženci dogovora bomo v svojih samoupravnih splošnih aktih predpisali vsebino in oblike preverjanja oziroma objektivnega ugotavljanja z delom pridobljene delovne zmožnosti delavcev.

Z delom pridobljena delovna zmožnost je pridobljena strokovnost ter razvite spretnosti in psihofizične sposobnosti, ki jih je delavec pridobil oziroma razvil z uspešnim opravljanjem del oziroma nalog in s trajnim izobraževanjem ob delu, ter je z doseženimi delovnimi rezultati dokazal, da je usposobljen za opravljanje določenih del oziroma nalog.

18. člen
Poskusno delo se uvede le takrat, če ni mogoč poprejšnji preizkus strokovnih in delovnih zmožnosti, zato bomo udeleženci dogovora v samoupravnih splošnih aktih določili, za katera dela oziroma naloge se uvede poskusno delo in za katera dela oziroma naloge se uvede preizkus strokovnih in delovnih zmožnosti.

19. člen
Skupnost za zaposlovanje ter udeleženci dogovora bomo vzajemno reševali zaposlovanje delavcev posamezne temeljne organizacije združenega dela v občini, ki bo prenehala poslovati. Ob tem bomo delavce sistematično usposobili in prequalificirali za upravljanje ustreznih del oziroma nalog, ki ustrezajo strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti posameznega delavca.

20. člen
Udeleženci dogovora se zavzemajo, da bomo v samoupravnih splošnih aktih določili dela oziroma naloge, katere bodo opravljali invalidi in osebe z zmanjšano delovno zmožnostjo. Ob tem bomo predpisali tudi način usposabljanja takih delavcev, ter prilagodili delovne naprave za dela tem delavcem.

21. člen
Udeleženci dogovora bomo zaposlovanje upokojujencev uresničevali na podlagi določil novele zakona o delovnih razmerjih samo na tistih delih oziroma nalogah, kjer je to nujno potrebno, ustreznih nezaposlenih delavcev pa ni na razpolago.

22. člen
Pri zaposlovanju in napredovanju bomo udeleženci dogovora enakopravno obravnavali ženske in moške kandidate, razen v primerih nočnega dela.

V. POKLICNO USMERJANJE

23. člen
Udeleženci dogovora bomo razvijali poklicno usmerjanje kot sistematično in stalno družbeno in strokovno pomoč pri usklajevanju poklicnih interesov, želja, znanja in sposobnosti mladine in odraslih s potrebami združenega dela in družbe kot celote, tako da bo poklicno usmerjanje postalo eden od elementov za odpravljanje socialne neenakosti in vsestranski razvoj svobodne človekove osebnosti.

24. člen
Udeleženci dogovora bomo pri uresničevanju poklicnega usmerjanja dodatno organizirali in razvijali naslednje dejavnosti:

- razvijali poklicno usmerjanje kot neločljivo sestavino kadrovske politike pri usmerjanju v izobraževanje za delo, iz dela in ob delu,
- sodelovali pri načrtovanju smotrov in vsebine vzgoje in izobraževanja,
- s tehnično tehnološkimi organizacijskimi rešitvami ter doslednim vrednotenjem po rezultatih dela odpravljali deficitarnost posameznih poklicev,
- povečevali delež kadrov v neposredni proizvodnji ter pri ustvarjalnem delu,
- ustvarjanju pogojev za hitrejšo zaposlovanje žensk,
- spremljali uspešnost zaposlenih delavcev pri delu in samoupravljanju ter preko tega ugotavljali rezultate vzgojno-izobraževalnega procesa in poklicnega usmerjanja.

25. člen
Poklicno usmerjanje bo izvajala strokovna služba skupnosti za zaposlovanje v sodelovanju z organizacijami združenega dela in družbeno politično skupnostjo.

VI. USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

26. člen
Udeleženci dogovora se obvezujemo, da bodo postali vzgojno izobraževalni programi sestavni del kadrovskih načrtov.

27. člen
Udeleženci dogovora bomo razvijali in uresničevali predvsem naslednje oblike izobraževanja:

- uvajanje novospetih delavcev,
- opravljanje praktičnega in proizvodnega dela učencev in študentov,
- usposabljanje pripravnikov,
- izobraževanje delavcev ob delu in iz dela na vseh stopnjah usmerjenega izobraževanja,
- usposabljanje za varno delo,
- dopolnilno in funkcionalno izobraževanje že zaposlenih delavcev,
- družbenopolitično izobraževanje.

28. člen
Udeleženci dogovora bomo pri uresničevanju družbene preobrazbe vzgoje in izobrazbe namenjali ustrezno pozornost naslednjim vprašanjem:

- uveljavljali vzgojo in izobraževanje kot neodtujljivo pravico in dolžnost delovnih ljudi in občanov,
- aktivno in stalno sodelovali pri oblikovanju programov in oblik izobraževanja ter razvijanju mreže vzgojnoizobraževalnih organizacij,
- ustvarjali pogoje in vzpodbujali najuspešnejše delavce za aktivno sodelovanje v vzgojnoizobraževalnih organizacijah,
- aktivno sodelovali s posebnimi izobraževalnimi skupnostmi in izobraževalnimi organizacijami matičnih strok pri oblikovanju in izvajanju vzgoje in izobraževanja ter še posebej izvajanju praktičnega pouka in proizvodnega dela,
- oblikovanje, sprejem in izvajanje samoupravnih splošnih aktov s področja vzgoje in izobraževanja v katerem bodo opredeljene pravice, obveznosti in dolžnosti delavcev, ki jih usmerjamo v izobraževanje.

29. člen
Udeleženci dogovora bomo vzpodbujali in omogočili vsem delavcem, ki nimajo končane osnovne šole, da jo končajo v okviru priprav za strokovno usposabljanje oziroma pred vključitvijo v izobraževanje za doseg kvalifikacije.

30. člen
Udeleženci dogovora bomo uveljavili kadrovsko štipendiranje kot temeljno obliko pridobivanja ustreznih strokovnih kadrov.

Udeleženci dogovora bomo dosledno izvajali sistem štipendiranja, ki je dogovorjen s samoupravnim sporazumom o štipendiranju v občini.

SREČANJE BORCEV, PRIPADNIKOV GORENJSKEGA VOJNEGA PODROČJA

Domicilni odbor Gorenjskega vojnega področja (GVP) s sedežem v Škofji Loki, je za nekdanje borce in svoje padlih borcev enot in služb GVP, organiziral srečanja po posameznih občinah na Gorenjskem. Tako je bilo za jeseniško občino srečanje v petek, dne 3. oktobra, v Kazini na Jesenicah.

Srečanja se je udeležilo več kot trideset preživelih borcev enot GVP. Srečanje je otvoril predsednik domicilnega odbora Janko Urbanc, politični komisar GVP, s partizanskim imenom Olga, ki smo ga poznali vsi, ki smo imeli zvezo z GVP.

Zbrane je pozdravil tudi predsednik občinske skupščine Jesenice Ivo Arzenšek in ob tej priliki poudaril, da so vse enote GVP imele v času svojega delovanja ogromen pomen za uspešnost bojevanja vseh enot IX. korpusa, saj so bile stalni mobilizatorji novih borcev. Poleg tega pa so bili važen dejavnik pri prehranjevanju vojaških enot, tako na Gorenjskem, prav posebno pa še na Primorskem. Te enote pa imajo še posebno zaslug pri organizaciji raznih institucij nove družbene ureditve, začetkov ljudske oblasti. Ob sklepu svojega nagovora je čestital vsem preživelim borcem in jim zaželel še dolgo zdravo in mirno življenje.

Sledilo je podeljevanje zlatih plak in brošure 35 let Porezna.

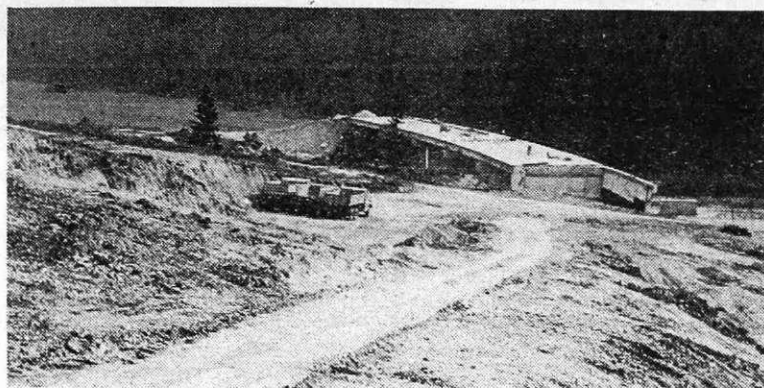
Gorenjsko vojno področje je bilo organizirano v drugi polovici leta 1944. Potrebo po taki organizaciji je narekovala nastala situacija in razvojna stopnja narodnoosvobodilne vojne v letu 1944 v Sloveniji, posebno pa še na Gorenjskem. GVP je sestavljalo več različnih vojaških in političnih enot. Teritorij, oziroma operativno ozemlje komande GVP je zajemalo ozemlje od Medvoda, Kamnika do Rateč. Na tem področju so bile razne komande mest in partizanskih straž. Gorenjsko vojno področje se je s svojimi enotami razvilo v močno vojaško in mobilizacijsko gibanje na Gorenjskem. Poleg mobilizacijske aktivnosti je GVP skrbelo tudi za preskrbovanje vseh enot IX. korpusa. V zimi 1944 do 1945 je komanda GVP izvedla veliko preskrbovalnih akcij in to v krajih kjer so bile večje sovražne formacije.

Kot pripadnik neposredne komande GVP se spominjam velikih akcij na območju Selške in Poljanske doline. Vse akcije so bile povezane z večjo ali manjšo borbo, kajti sovražnik se je zavedal, da je celoten IX. korpus v pogledu hrane odvisen od Gorenjske. Zato so bile te akcije vse bolj tudi vojaške akcije, saj so jih spremljale posamezne vojaške enote iz brigad XXX. in XXXI. divizije. Samo strateško dobro pripravljene akcije so dobro uspele, tako, na primer, akcija v Stražišču in Škofji Loki, kjer smo izpraznili trgovino prav nasproti manjše sovražne postojanke in nedaleč od škofjeloške kasarne. Prav tako je bila uspešna akcija po vaseh v bližini Gorenje vasi, kjer je bila močna belogardistična postojanka. Tu je bil uspeh še toliko večji, ker smo izvedli akcijo pri tistih, ki so imeli sinove pri beli gardi, seveda pa je bila nevarnost toliko večja, ker so imeli dogovorjena znamenja za obveščanje belogardistov v postojankah o prisotnosti partizanov. Da smo uspeli pokrivati vse potrebe po hrani IX. korpusa, smo morali vložiti veliko naporov in se spustiti v marsikatero borbo, čeprav manjšega obsega.

Preveč obširno bi bilo pisanje, če bi hotel opisati vse te akcije, toda na kraju samo še to. V vsaki akciji smo šli z voljo in prepričanjem, da moramo uspeti in tako pomagati borcem IX. korpusa do končne zmage. Borci komande GVP smo šli v akcijo s pesmijo Hruša pri cest stoji, vodili pa so nas komandant Krtina, namestnik komandanta Boris in komisar Olga, od teh živi le še komisar Olga, namestnik komandanta Boris je padel v borbi na Poreznu, komandant pa je umrl po vojni zaradi nesreče pri delu.

Boris je bil po vojni proglašen za narodnega heroja in je bil pred vojno delavec Železarne, doma pa je iz Gorij.

Stane Torkar

Pogled na prostor, kjer bodo v kratkem začeli vrtati karavanski predor (Foto B. Blenkuš)

ŽENE SEKCIJE ZA DRUŽBENOPOLITIČNO AKTIVNOST KS PLAVŽ NA IZLETU

Po poletnem odmoru so se žene, ki delujejo v sekciji za družbenopolitično aktivnost v KS Plavž spet sestale na rednem mesečnem sestanku in sklenile pričeti svojo novo delovno »sezono« s prijetno stranjo njihovega dela, s kratkim izletom. Odločile so se tokrat za obisk bližnjih gorenjskih krajev in znamenitosti.

Vreme jim je bilo tudi tokrat naklonjeno in v lepem jesenskem jutru so se z avtobusom odpeljale izpred zdravstvenega doma in se najprej ustavile v Vrbi. Večina od njih si je že večkrat ogledala rojstno hišo našega velikana — pesnika, dr. Franceta Prešerna, vendar so si jo z velikim zanimanjem in pozornostjo tudi tokrat ogledale.

Naslednji njihov cilj je bila Zatrebnica, kjer so si ogledale obrat tovarne obute Planika. Na predhodno prošnjo tovarišice predsednice sekcije Gizele Velikonja jim je bil ogled tovarne odobren, zato jih je takoj ob prihodu prijazno sprejel in pozdravil njen zastopnik. Po kratkem opisu delovanja in kapacitete obrata jih je nato predsednica delavskega sveta pospremila po tovarni, žene pa so si jo z velikim zanimanjem, ob njeni podrobni razlagi, ogledale.

Nameravale so si ogledati tudi Finžgarjevo hišo v Doslovčah, ki pa je bila, žal, zaprta.

Nadaljevale so nato pot proti Begunjam, kraju neizmernega trpljenja in brezdušnega mučenja naših

domoljubov in borcev osvobodilne vojne. Globoko ganjene so v mislih obnovile prekruto zgodovino tega kraja in marsikatera je podoživljala svoje daljše ali krajše bivanje in trpljenje v tej mučilnici. Z enominutnim molkom in občutno zapeto pesmijo so počastile spomin naših za svobodo padlih trpinov.

Z avtobusom so se za tem odpeljale do Krpina, kjer so se ustavile. Ob krmljanju in prepevanju jim je prijetno potekal čas do malice, ki jim jo je pripravila tovarišica Debečeva. V sezoni gob smo, in odličen gobov golaž jim je izvrstno teknil. Razpoloženje se je stopnjevalo. Tudi mali cicibanki, ki sta bili z njimi, sta prispevali z občutno lepo zapeto pesmijo »Jugoslavija« k letemu.

Svoj izlet so žene zaključile v Dragi, drugem kraju tragičnih spominov, kjer so se poklonile padlim in položile cvetje.

Polne mešanih občutkov, žalostnih in veselih, so se vračale domov. Zadovoljne z uspešnim izletom si takih želijo še.

V. J.

OPRAVILI OBSEŽNA DELA PRI ASFALTIRANJU IN UREJANJU CEST

Prejšnji teden so se sestali člani sveta krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana in gradbenega odbora za asfaltiranje. Najprej so obravnavali poročilo odbora o letošnji obsežni akciji asfaltiranja in urejanja cest na območju celotne krajevne skupnosti.

V obsežnem in skrbno pripravljem poročilu je med drugim zapisano, da so z letošnjo obsežno akcijo asfaltiranja in posodobitve cest realizirali enega največjih programov za razvoj kraja v povojnem obdobju. Veliko truda so poleg najbolj marljivih članov odbora za asfaltiranje za uspešno izvedbo te akcije vložili še člani vaskih odborov, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in drugi, ki so svoje poslanstvo v prid razvoja kraja opravili prostovoljno. Nekateri so ves prosti čas izkoristili za to, nekateri so celo žrtvovali svoj letni dopust. Veliko dela so opravili tudi mladi brigadirji iz Beograda in Valjeva, ki so mesec dni delali na akciji Dovje-Mojstrana '80. Poleg delovnega značaja je ta akcija imela še globlji pomen in namen. Mladi

so na svoje domove odnesli lepe spomine, ob odhodu pa so izrazili vse priznanje in poudarili, da se le na ta način ohranja svetla stran zgodovine pobratena in združevanje naših narodov in narodnosti.

Gradbeni odbor je v poročilu tudi zapisal, da gre pri izvedbi te obsežne akcije vsa zahvala tudi skupščini občine Jesenice za pomoč, nadalje Komunalni skupnosti Jesenice in izvajalcem del Kovinarju Jesenice in Cestnemu podjetju Kranj.

Skupaj je bilo letos položeno 17.000 kvadratnih metrov asfalta na posameznih cestah v naseljih Dovje, Mojstrana in Belca. Poleg tega je bilo 2000 kvadratnih metrov asfalta položeno tudi v zasebnem sektorju. S tem je gradbeni odbor kar za 60 odstotkov prekorachil predvideni plan asfaltiranja za obdobje v letih 1980—1981.

O poročilu gradbenega odbora ter o ostali problematiki in urejanju cest na območju celotne krajevne skupnosti bodo v novembru razpravljali tudi prebivalci na zborih občanov.

J. Rabič

(Nadaljevanje z 12. strani)

VII. KADROVANJE ZA OPRAVLJANJE NAJODGOVORNEJŠIH NALOG IN FUNKCIJ

31. člen
Udeleženci dogovora bomo skrbeli za načrtno, stalno in pravočasno kadrovanje kadrov na najodgovornejše funkcije v družbenopolitičnih organizacijah, skupščini občine, v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih, krajevnih skupnostih, družbenih organizacijah in društvih ter v vseh drugih organizacijah in skupnostih.

32. člen
Udeleženci dogovora se bomo zavzemali, da bomo pri kadrovanju na najodgovornejše naloge in funkcije uveljavili načelo demokratičnosti in javnosti, celovitosti idejnopolitičnih in moralnih kvalitete ter ustreznih znanj in ustrezne zastopnosti neposrednih proizvajalcev, žensk in mladih.

33. člen
Pri izbiri kandidatov za opravljanje del in nalog individualnega poslovnega organa oziroma člana kolegijskega poslovnega organa in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi bomo udeleženci dogovora celovito vrednotili:

- strokovno usposobljenost,
- družbenopolitična merila kot so: odnos do socialistične revolucije, bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, ustvarjalnost in zavzetost za razvijanje socialističnih samoupravnih odnosov, nalog s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite in za dosledno uveljavljanje načela delitve po rezultatih dela,
- moralnoetična merila, kot so: odnos do dela, ljudi in sodelavcev, zavzetost za spoštovanje zakonitosti, moralna odgovornost za gospodarjenje z družbenimi sredstvi ter sposobnost za povezovanje pravic, obveznosti in odgovornosti,
- samostojnost in uspešnost pri opravljanju del in nalog ter družbenopolitična aktivnost.

34. člen
Ob postopku ponovne izvolitve poslovnih organov ter delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi bomo udeleženci dogovora upoštevali določila tega dogovora ter uspešnost poslovanja v pretekli mandati dobi.

Udeleženci dogovora bomo izdelali oceno uspešnosti en mesec pred pričetkom razpisnega postopka.

Uspešnost dela teh delavcev bomo udeleženci dogovora preverjali tudi ob vsakem zaključnem računu. V primeru, da je temeljna organizacija združenega dela slabo poslovala, zbor delovne skupnosti pa oceni, da je to posledica slabega dela teh delavcev, so pristojni samoupravni organi dolžni začeti postopek za predčasno razrešitev odgovornih delavcev.

35. člen
Udeleženci dogovora bomo v samoupravnih splošnih aktih določili dela in naloge, ki jih bodo opravljali delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

Praviloma so to dela in naloge organiziranja in vodenja delovnega procesa v temeljnih in drugih samoupravnih skupnostih kot so: proizvodno tehnični, ekonomski, komercialni, finančni, programski, razvojni, kadrovske, splošno pravni, ljudska obramba, družbena samozaščita ipd.

36. člen
Udeleženci dogovora bomo v sestavljenih organizacijah združenega dela, poslovnih združenjih, poslovnih skupnostih in drugih oblikah združenega dela, ki zajemajo več dejavnosti, formalizirali kolegijske poslovne organe.

37. člen
Udeleženci dogovora bomo pri kadrovanju in izbiri za opravljanje del oziroma nalog individualnega poslovnega organa oziroma člana kolegijskega poslovnega organa in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi zahtevali najmanj višjo šolsko izobrazbo, razen če zakon ne določa drugače.

Izjemoma bomo udeleženci dogovora kadrovali delavce s srednjo strokovno izobrazbo, upoštevajoč predmet poslovanja, število zaposlenih delavcev in število zaposlenih strokovnih oseb.

38. člen
V skladu z ustavno opredeljeno vlogo SZDL bomo udeleženci dogovora obravnavali in usklajevali kadrovanje in izbiro kadrov za najodgovornejše naloge in funkcije v okviru koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice.

Družbena skupnost v okviru koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri predsedstvu OK SZDL Jesenice oblikuje in koordinira mnenje o kandidatih za poslovne organe na podlagi mnenj družbenopolitičnih organizacij v temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih.

Predstavniki družbene skupnosti v razpisnih komisijah sodelujejo pri oblikovanju mnenja iz drugega odstavka tega člena ter ga posredujejo razpisni komisiji v TOZD.

39. člen
Udeleženci dogovora se bomo zavzemali, da bo delavec, ki opravlja dolžnost poslovnega organa ali poklicno javno družbeno funkcijo, ko izpolni pogoje za upokojevitve prenehal opravljati to dolžnost. Lahko pa opravlja to dolžnost še naprej, če to narekuje širši družbeni interes in če se ne upokoji.

Udeleženci dogovora bomo to načelo opredelili v svojih samoupravnih splošnih aktih.

40. člen
Udeleženci dogovora se bomo zavzemali za podeljevanje družbenih priznanj zaslužnim delovnim ljudem in občanom, ter skrbeli, da politika odlikovanj SFRJ in drugih priznanj postane sestavni del kadrovske politike. Udeleženci dogovora bomo v organizacijah združenega dela in drugih organizacijah in skupnostih ustanovili stalna ali občasna telesa, ki bodo skrbela za izvajanje družbeno dogovorjene politike odlikovanj.

VIII. STROKOVNO DELO PRI URESNIČEVANJU KADROVSKE POLITIKE

41. člen
Udeleženci dogovora bomo ob upoštevanju števila zaposlenih, značaja dejavnosti in razvojnih programov organizirali v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela ter samoupravnih skupnostih kadrovske službe, ki naj zagotovijo strokovne pogoje za učinkovito in usklajeno izvajanje kadrovske politike.

42. člen
Za učinkovito izvajanje kadrovske politike bomo udeleženci organizirali kadrovske službe oziroma zagotovili strokovno izpolnjevanje naslednjih nalog:

- načrtovanje letnih, srednjeročnih in dolgoročnih potreb po kadrih in virov kadrov,
- sistematično spremljanje razvoja kadrov in aktivno usmerjanje kadrov glede na potrebe združenega dela in širše družbenopolitične skupnosti,
- programiranje in izvajanje stalnega izobraževanja in usposabljanja kadrov za strokovno samoupravo in družbenopolitično delo ter izpolnjevanje človekove osebnosti,
- urejanje življenjskih, kulturnih, socialnih in delovnih razmer zaposlenih.

- delitev osebnih dohodkov po rezultatih dela,
- varstvo pri delu in zaščiti zdravja zaposlenih,
- v pripravi samoupravnih aktov in informiranju,
- vodenje enotne kadrovske evidence.

43. člen
Za zagotovitev celovite kadrovske dejavnosti se manjše organizacije združenega dela dogovarjajo in sporazumevajo z organiziranimi kadrovskimi službami v okviru občine, ali pa da več istih organizacij združenega dela ustanovi skupno kadrovske službo.

44. člen
Skupščina občine Jesenice bo s svojo kadrovske službo in komisijo za uresničevanje družbenega dogovora o kadrovski politiki koordinirala in povezovala delo kadrovskih služb v občini z namenom, da se te stalno strokovno usposablja.

45. člen
Udeleženci dogovora bomo opravljanje nalog s področja kadrovske dejavnosti poverili strokovno usposobljenim, moralno in politično neoporečnim delavcem, ki bodo najtesneje sodelovali s samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami.

IX. IZVAJANJE DRUŽBENEGA DOGOVORA

46. člen
Udeleženci dogovora pooblašamo Skupščino občine Jesenice, da imenuje komisijo za spremljanje uresničevanja in izvajanja družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini Jesenice. Mandat komisije traja štiri leta.

47. člen
Samoupravni organi udeležencev dogovora so dolžni najmanj enkrat letno obravnavati in oceniti izvajanje dogovora v svoji sredini.

Komisija za spremljanje uresničevanja in izvajanja družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike pri Skupščini občine Jesenice je dolžna enkrat letno poročati o izvajanju dogovora Skupščini občine Jesenice.

48. člen
Če komisija za spremljanje uresničevanja in izvajanje dogovora ugotovi, da posamezen udeleženec ne izpolnjuje obveznosti iz tega dogovora, razpravlja o tem v prisotnosti predstavnika obravnavanega udeleženca. Z ugotovitvami in stališči komisija seznani samoupravni organ udeleženca in organ samoupravne delavske kontrole. Samoupravni organ udeleženca mora v 30 dneh po prejemu ugotovitev in stališč komisije razpravljati o kršitvi in sprejeti ustrezne sklepe.

X. KONČNE DOLOČBE

49. člen
Dogovor je sklenjen, ko ga po javni razpravi podpiše večina udeležencev.

50. člen
Predloge za spremembe in dopolnitve dogovora lahko da vsak udeleženec in komisija za spremljanje uresničevanja in izvajanje dogovora, postopek pa je enak kot pri sprejemu dogovora.

Dogovor začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem vestniku Gorenjske. Z dnem ko začne veljati ta dogovor, preneha veljati Družbeni dogovor o načelih za izvajanje kadrovske politike (Ur. vestnik Gorenjske št. 14/75).
Jesenice, 12/9-1980

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Doris LESSING: Generalka za pekel. Mladinska knjiga 1980 (Zbirka Krog.)

Vsekakor gre za precej nenavadno knjigo angleške pisateljice, ki doslej pri nas ni bila znana. Knjiga v svoji temeljni usmerjenosti tu in tam spominja na Vonneguta, pa tudi neki slovenski roman sloni na malone identični zamisli. (V. Kavčič: *Obleganje neba*) Mislim, da bo *Generalka* zbudila pri naših bralcih več zanimanja od Kavčičevega romana. Zgodba namreč izhaja iz realnosti in se spet vrača vanjo. Sicer pa naj prejem, za kaj gre.

Kakor v Kavčičevem *Obleganju neba* se tudi v pričujočem romanu zgodba prične z nenavdnim dogodkom. Policija pobere na ulici neznanca, ki ne zna povedati, kdo je. Pripeljejo ga ne sprejemni oddelki bolnišnice za duševne bolne. Tu se v pogovorih med pacientom in zdravstvenim osebjem odvija realna plat zgodbe, njena »sedanjost«.

Večji del knjige pa sestavljajo pacientove blodnje. Te blodnje so postavljene v tekst neposredno, brez pojasnil in komentarjev. To so zelo živi in notranje logični »prividi«, opisani na zelo poetičen način. Ta svet je za pacienta edina in prava resničnost. Avtorica nima namena, spodbijati veljavnost tega sveta. Sama pravi na koncu knjige, da po njenem ne gre za duševnega bolnika, ampak za posameznika, ki dojemata svet drugače kot drugi ljudje. Ta drugačnost videnja po njenem ni izkrivljenost, ampak neka druga resnica, morda celo globlja od tiste splošno priznane. Pacientova bolezen je v resnici zdravje. S tem, da pozablja svojo preteklost, da zanika svojo istovetnost, izraža upor proti temu, da bi sprejel svojo vlogo v družbi, ki ga obdaja. Prepričan je namreč, da ta družba pripravlja lastni propad z individualizmom, z vojnami, z uničevanjem okolja.

Avtorica očitno izhaja iz sodobnih teorij, ki jih poznamo pod imenom »antipsihiatrija«, in po katerih je duševna bolezen le odgovor zdravega posameznika na bolezen družbe. To, čemur pravijo psihiatri shizofrenija, naj bi bilo v resnici le oblika protesta, poskus, da posameznik obnovi notranje ravnotežje, ki mu je bilo odvzeto. Blodnje so po teh teorijah »doživljanje«, ki so polnejša in bogatejša od doživljanja normalnih ljudi. Seveda pa to, kar naj bi veljalo za privide bolnikov, enako lahko velja tudi za domišljijske tvorbe umetnikov. In res je v tej knjigi uresničeno zlitje shizoidne in umetniške domišljije.

Vas na kratko bom zdaj pokazal, kakšne so blodnje junaka *Generalke za pekel*. Junak, ki je bil sicer profesor klasične književnosti, se tu kaže samemu sebi kot pomorščak, ki kar naprej blodi naokrog po Atlantiku. Njegove tovariše je odpeljal »kristalni disk«, se pravi vesoljska ladja, sam pa je ostal zapuščen kakor ščene v leglu, iz katerega so pobrali bratce in sestrice.

Tako si v strahu in obupu steče splav, zapusti mrtvo ladjo, pristane na samotni tropski obali. Tu se spoprijatelji s parom divjih zverí in prisostvuje orgijam, v katerih družina ob ognju golta krvavo meso pravkar ubite živali. Kasneje naleti na razvaline starodavnega mesta in vidi, kako se tu naseli pleme podganjih psov, za njimi pride še pleme nekakšnih opic. Z nepopisnim gnusom opazuje sožitje teh dveh plemen (od katerih eden velja za gosposko, drugo za manjvredno), njihovo nebrzdano spolno izživeljanje in končno njihov propad, ko jih neumljiva sla požene v medsebojno klanje. Sam pa ob vsaki polni luni pričakuje »kristalni disk«, ki naj bi ga odpeljal iz te móre.

Kasneje se blodnje stopnjujejo do kozmičnih razsežnosti. Bogovi, ki so

identični s Soncem in planeti, se pogovarjajo pred nami o usodi človeštva — podobno kot Lukianovih satirah. Tu pa se pacient morda že bliža svoji prvotni realnosti, realnosti profesorja klasične (grške in rimske) književnosti.

Vidimo torej, da pacient ni povsem zgrabil stika s svetom ki ga obdaja. Le to je, da ga vidi v drugačni luči: pojavi se mu razodevajo v poetičnem jeziku simbolov. V tem jeziku so nam konec koncev govorili že mnogi starejši pisatelji. V tej točki Levssingova povsem naravno izhaja iz Defoeja in Swifta, iz Melvillea in Kiplinga. Vendar Swiftove ali Melvillove zgodbe danes dojemamo kot izmišljotino, namenjeno zabavi. Pacientove blodnje pa naj bi dojele kot klic v silo, klic na pomoč v stiski, v kateri pa se ni znašel vrli profesor, ampak »ta naša edina Zemlja«. Tudi naslov, mislim, cika na to, namreč, na pekel, v katerem naj bi se znašli mi vsi, ne pa na psihotikov individualni pekel.

Pozorni bralec bo zlahka razumel: ko nam avtorica skozi Pacientove blodnje opisuje pleme podganjih psov, ki so se komaj naučili hoditi po zadnjih nogah, se za tem skriva Swiftovski — ali pa tudi kaskovski — preoblikovanje nam vsem znane sveta. Pacient ta naš svet doživlja kot družbo opice in podganjih psov, ki so se naselili v napoli porušeni mestu pa se tu gonijo, zatirajo in pobijajo.

Kot sem prej povedal, ima tekst svojo realno plast. Pacient je podvržen zdravljenju, v tem procesu se vedno bolj bliža svoji nekdanji resničnosti, sooča se s svojci in prijatelji, s tem pa se tudi bliža svoji prvotni travmi. V zadnji izmed svojih blodnj se vrača v vojni čas. Domišlja si, da je nekaj mesecev preživel med našimi partizani, čeprav je o dogajanju v Jugoslaviji slišal samo iz prijateljevega pripovedovanja. V tej blodnji, zelo različni od prejšnjih, se mu razodene svet prvobitne človečnosti, pristnih človeških odnosov, človeškega notranjega zdravja, po katerem sicer zaman hlepi.

Ta epizoda je fantastična samo v toliko, v kolikor je pacient v njej doživetje svojega prijatelja zamenjal z lastnimi (prijatelj pa se je v tej blodnji ubil ob pristanku s padalom). Tudi tu najdemo stične točke s Kavčičevim romanom — ta namreč prav tako temelji na izbrisu mej med posamezniki.

Knjige te vrste so navadno težko berljive. Pravijo, da so tuje sanje — in kaj so blodnje drugega kot budne sanje — dolgočasna stvar. Nena zadnje zato, ker vanje ne moremo verjeti. Pričujočo knjigo lahko bereš z zavzetostjo od začetka do konca. V teh blodnjah se ne zgubi, prej se v njih najde: razmerja med fantazijo in realnostjo so namreč povsem jasno zapisana.

Marko Hudnik

JUBILEJNA SEZONA AMATERSKEGA GLEDALIŠČA TONE ČUFAR

V amaterskem gledališču Tone Čufar Jesenice pripravljajo 35. gledališko sezono, ki obeta Jesenčanom in okoličanom pester in kvaliteten gledališki program.

Gledališka tradicija na Jesenicah je dokaj stara, pestra in bogata. Nastajala, razvijala in rasla je z razvojem in rastjo jeseniškega železarstva in delavskega gibanja. Jeseniška gledališka dejavnost sega daleč v začetek tega stoletja. V tem času je gledališče postalo ena od oblik prosvetnega življenja in dejavnosti, vedno zavednih in slovensko in jugoslovansko usmerjenih jeseniških železarjev. Že leta 1906 so jeseniški gledališčniki-amaterji-fužinarji uprizorili MIKLOVO ZALO in UPOR BOHINJCEV. Obe prireditvi sta predstavljali pravo manifestacijo slovenstva na Gorenjskem. To je bil klic prebujajočega naroda po svobodi, manifestacija zavedne slovenske kulturne dejavnosti, katere nositelji je bil in na tem delu slovenske zemlje tudi ostal jeseniški fužinar — železar. Gledališka dejavnost na Jesenicah si je s tem pridobila posebno mesto v vsej kulturni ustvarjalnosti in postala sestavni del in odraz političnega, ekonomskega in družbenega življenja in razvoja Jesenic vse do danes — do najnovejših dni slovenske in jugoslovanske socialistične kulturne preobrazbe.

Zelo zanimivo poglavje v razvoju gledališke dejavnosti na Jesenicah pomeni obdobje med obema svetovnimi vojnami. Ta zgodovina je izrazit odraz vseh tistih razmer v monarho-kapitalistični Jugoslaviji, ki jih predstavljajo globoke družbene razlike in idejna nasprotja. Troje odrov na Jesenicah v tem razdobju je verna slika politične situacije takratnih prilik in odnosov na Jesenicah. Poleg kulturne vloge so imeli ti odri tudi propagandno strankarski pomen. Klerikalni oder je vključeval pristaše vladajoče klerikalne stranke, sokolski oder pa liberalno malo-meščanstvo vseh mogočih struj in idej, delavski oder Svobode in pozeje Enakosti pa je kljub najslabšim pogojem in stalnemu preganjanju s strani oblasti, predstavljal ti- sto živo iskro jeseniškega proletariata, ki je v zgodovini slovenskega delavskega gibanja pred, med in po vojni odigral važno vlogo. Ta oder je bil glasnik tistih progresivnih in revolucionarnih sil Jesenic, ki so se na predvečer zloma kraljevske Jugoslavije zavedale svoje zgodovinske naloge, ki jo morajo imeti v odločilni bitki za socialno in nacionalno osvoboditev ter socialistično revolucijo. Skratka že predvojna gledališka dejavnost na Jesenicah je rasla do višine, ki je predstavljala upoštevanje vredne prispevek k slovenski amaterski gledališki dejavnosti. Ta dejavnost je povezana z imeni kot so IVAN ČESAR, dr. BRATKO KREFT in drugi, in zlasti z imenom proletarskega pisatelja, komuniste in revolucionarja TONETA ČUFARJA. Ta gledališka dejavnost je predstavljala tisti temelj iz katerega se je organsko nadaljevala in rasla gledališka dejavnost po osvoboditvi v naši novi socialistični in samoupravni družbi.

V minulih 35 letih je bilo v jeseniškem gledališkem življenju jasno čutiti nenehno dviganje kakovostne ravni gledališke kulture. Gledališče pa je seveda živ organizem, ki živi svoje posebno življenje, odvisno od ekonomskih, političnih in kulturnih pogojev, od ljudi in njihovih sposobnosti, ki v njem delajo in tudi od publike, ki edina lahko izreče oceno vrednosti in veljavnosti gledališkega medija. Zaradi tega je bila prisotna tudi precejšnja neustaljenost in nenakomernost v dejavnosti amaterskega gledališča na Jesenicah. Plodnim in pestrim gledališkim sezonam so sledili tudi padci. Toda vsa krizna obdobja so bila uspešno obvladana. Številni gledališki delavci so z vztrajno voljo in gorečo ljubeznijo, do gledališča premagovali vse težave in uspeli uvrstiti jeseniško amater-

SREČANJE PESNIKOV IN PISATELJEV ZAČETNIKOV NA JAVORNIKU

Republiška zveza kulturnih organizacij vsako leto poleg različnih srečanj kulturnih skupin razpisuje tudi srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov, ki se izvajajo po posameznih regijah. Organizacija letošnjega srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov z Gorenjske je bila zaupana Zvezi kulturnih organizacij Gorenjske.

Na razpis so prispela dela desetih avtorjev. Strokovna žirija je od teh desetih avtorjev predlagala za zaključno srečanje dela osmih avtorjev. ZKO Jesenice je izvedbo tega srečanja prepustila dramski komisiji pri ZKO in DPD Svoboda France Mencinger Javornik Koroška Bela, ki je na dramskem področju med najbolj aktivnimi v občini. Srečanje bo 7. novembra ob 19. uri v dvorani delavskega doma Albina in Julke Pibernik na Javorniku.

Avtorji so prispevali pesmi, prozo in gledališko igro komedijskega žanra, zato bo srečanje prav gotovo zelo zanimivo. Seveda je želja organizatorjev, da bi bilo to srečanje čim bolj obiskano, saj bodo obiskovalci prisostvovali krstni izvedbi del, ki so jih ustvarili sodobni avtorji začetniki. S svojim obiskom bodo občani tudi spodbudno vplivali na nadaljnjo dejavnost avtorjev, s tem pa bodo dobili tudi priznanje za dosedanja ustvarjalnost.

Prireditvev bo brezplačna, zato organizacijski odbor vabi vse ljubitelje literature, da v čim večjem številu obiščejo srečanje gorenjskih pesnikov in pisateljev — začetnikov. Odbor za organizacijo srečanja

sko gledališče Tone Čufar, med najboljšje amaterske gledališke skupine v Sloveniji. Številni nekdanji in sedanji člani jeseniških odrov bi nam lahko veliko povedali o razvojni poti gledališke dejavnosti na Jesenicah. O vsem tem bomo več zvedeli iz ALMANAHA, ki ga bo gledališče izdalo ob 35. letnici poveljnega delovanja.

Slavnostna premiera ob 35. letnici gledališča v svobodi, bo 25. oktobra v dvorani gledališča Tone Čufar. Ta visoki jubilej bodo jeseniški gledališčniki proslavili z uprizoritvijo Linhartove komedije MATICEK

SE ŽENI. V tisku je tudi jubilejni almanah, v načrtu pa imajo razstavo lepakov, slikovnega materiala in priznanj. Na slavnostno premiero bodo vabili vse nekdanje in sedanje sodelavce jeseniškega odra — igralce, režiserje in tehnične delavce, predstavnike družbenopolitičnih in kulturnih organizacij, predstavnike drugih gledališč in druge.

Na slavnostni premieri bodo podeljene tudi letošnje ČUFARJEVE PLAKETE.

(Podatki povzeti iz gledališkega lista 1953).

F. Ropret

V SOBOTO SREČANJE FOLKLORNIH SKUPIN DELOVNIH ORGANIZACIJ SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Letošnje tretje srečanje folklornih skupin delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne bo v soboto, 11. oktobra ob 17. uri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah. Kakor smo že poročali se bo na Jesenicah predstavilo sedem skupin in sicer:

- folklorna skupina Prežihov Voranc Ravne s koroškimi plesi (koreograf Mirko Ramovš),
- folklorna skupina Bratstvo Ravne s spletom plesov iz Šumadije (vodja Ilić Ratomir)
- folklorna skupina iz Štor s kozjanskimi plesi,
- folklorna skupina Verige Lesce z gorenjskimi plesi,
- folklorna skupina KUD Jaka Rabič Dovje-Mojstrana s starimi gorenjskimi plesi iz Gornjesavske doline (vodja Hedvika Jalen)
- folklorna skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela z gorenjskimi plesi (vodja Gabrijel Peternej)
- ansambel narodnih plesov in pesmi DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice s prekmurskimi plesi in šoto (vodja Pavli Dimitrov).

Skupaj bo nastopalo okrog 140 plesalcev in glasbenikov v izvirnih narodnih nošah.

Organizator letošnjega srečanja je komisija za kulturo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne z organizacijsko pomočjo ansambla narodnih plesov in pesmi DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Delavci temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti Železarne lahko dvignejo brezplačne vstopnice pri svojih referentih za kulturo pri osnovnih organizacijah sindikata.

Vsekakor se nam v soboto obeta kvalitetna folklorna prireditvev in organizatorji pričakujejo, da bo temu primeren tudi odziv delavcev Železarne in drugih ljubiteljev narodnih plesov.

GLEDALI SMO »GUGALNIK«

(RAZMIŠLJANJE OB ZAČETKU GLEDALIŠKE SEZONE)

S 1. oktobrom se je začela gledališka sezona na Jesenicah. Gledališčniki so ponovili komedijo Gugalnik, beograjskega književnika Novaka Novaka. Amatersko gledališče Tone Čufar se je tudi tokrat toliko potrudilo, da je poslalo jeseniškim organizacijam združenega dela svoj letni program, s kratko obrazložitvijo. Sindikalne organizacije pa so šle delovnim ljudem in občanom toliko »na roko«, da so odkupile vstopnice, kljub temu pa je bil obisk v gledališču pičel. Kaj to pomeni? Zakaj ljudje ne gredo na predstave, ko imajo vstop prost? Zakaj se ne udeležijo kulturnega dogodka, ki bi jim popestril večer, za katerega se je desetina nesebičnih intuziastov trudila ure in ure, se odrekla prostemu času, da bi razvedrila svoje sosedje, sodelavce, so-meščane ...?

Nemara bi o tem morali spregovoriti strokovnjaki, ampak odgovor si lahko da vsak sam, na različne načine: občanom se preprosto ne da iti ven, doma ima skoraj vsaka družina televizor, to priljubljeno sodobno hišno čudo, ki ponuja množico vsakovrstne zabave — od kriminalk do poceni ljubezenskih zgodb, kjer se na koncu stvari tako zapletejo, da več ne veš kdo koga ljubi ...; občan ima v tem jesenskem času nemalo zadrege v svojem domu (nakup ožimnice, kurjave, urejanje družinskega proračuna po letnem oddihu, nakup šolskih potrebščin in drugih neobhodnih stvari za svojo nadobudno mladež ...), in nenazadnje ima občan kopicico sestankov v družbenopolitičnih organizacijah, po katerih ga zvečer zaboli glava, da se mu ne ljubi na večer več ven ...!

Skratka, rekli bi lahko, da je občan utrujen. Utrujen od vseh mogočih nujnih in malo manj nujnih opravkov. Pa tudi navad ni, da bi ljudje na Jesenicah množično hodili v gledališče. Ja, če bi nastopali Aveniki, če bi se prikazal Mišo Kovač, Srebrna krila ... Na Jesenicah imamo hokej in pokrito halo. Navijačev vedno dovolj! Vse lepo in prav! Samo, če bi le deset odstotkov vseh teh naših zagriženih navijačev prestopilo prag gledališča, bi bila dvorana nabito polna. In ljudem bi prišlo v navado. So to lepe sanje? Ne, že v pretekli sezoni smo imeli kar lep obisk v gledališču, ne samo zaradi zrelih predstav in solidnega strokovnega vodstva, ljudje so počasi začeli doumeti, da jim kultura nekaj nudi! Zakaj ne bi imele železarske Jesenice svoj kulturni nivo! To vendar spada k sodobnemu življenju, sodobno življenje pa zahteva neprestano izobraževanje, vzgajanje, učenje in plemenitenje

duha. To dajejo kulturne ustanove uatunove po vsem svetu, v vseh civiliziranih državah, že od antične Grčije, in še nazaj od kitajske in indijske kulture.

Končno bi se morala ta kultura obrzati tudi v vsakdanjem življenju, na vsakem koraku, v službi, v družbi, na cesti, v restavraciji, v gostilni, na avtobusu, v vlaku ... Vseposod tam, kjer pridemo ljudje skupaj ... Morda, če se bomo navadili kulturno vesti, brez grdi besedi, groženj ali celo fizičnih napadanj, nam bo lažje živeti, morda bomo iz znancev postali celo prijatelji. To je domena vseh zrelih in pametnih ljudi, vseh izobraženih in civiliziranih narodov. To je tudi naloga naše družbe, in vse naše ožje in širše skupnosti.

Žal, posamezniki in celo manjše skupine mislijo drugače. S temi nestrpnimi in nezadovoljnimi so večni problemi: na delovnem mestu, na ulici, v javnih prostorih; med prebivalstvom sejejo nekaj nezdravega, to je neke posebne vrste plevel in dračje, s katerimi se morajo ubadati delavci milice in sodišča. Toda tudi takim ljudem je treba pomagati, najboljši uspeh pa je dosežen šele takrat, če tak človek sam pride do spoznanja, kaj je prav in kaj ni, toda za to je navadno potrebno veliko časa, celo obdobje, prenekaterikrat pa je prepozno.

Vse te stvari v drobcu podaja tudi predstava GUGALNIK, le da jo avtor »obleče« v humoristično suknjo. Dramatik se pri svojem delu poslužuje različnega orodja, kot kovač enkrat vzame v roke klešče, drugič spet kladivo. Enkrat vzame v precep družbeno dogajanje s humoristične in satirične strani, kjer pokaže na napake in se vsi zraven prijetno nasmejemo, drugič to isto družbo udari s kladivom, zavije jo v črn plašč tragedije, ki vrže resnico v obraz, da zareže kot ostra britev.

O GUGALNIKU bi se dalo veliko govoriti, tudi tu veje del resnice neke družine, ki je lahko zdaj naša, zdaj druga, v Beogradu ali na Jesenicah ... Amaterska družina gledališča Tone Čufar je predstavila solidno izvedla, in če bi se tako razigrali v prvem delu, kot so se v drugem, bi dobili oceno prav dobro.

Kljub rahlim »kiksom«, včasih prepatetičnem poudarjanju teksta, so amaterski igralci v drugem delu že složno vzpostavili stik z gledalci. Scena ni bila posrečena. Bela pločevina (štedilnik), pa čez ves oder obešene penice, je delovala prej odbijajoče kot privlačno. Gledalci, bilo jih je pol dvorane, so s prisrčnim aplavzom nagradili izvajalce.

Sicer pa vsi vemo kako je z delom. Predno se kolo zažene, je potrebno največ moči, potem steče. Do konca sezone nas utegnejo jeseniški gledališčniki še večkrat presenetiti.

Tomaž Iskra

7+7 NA JESENICAH

V sredo, 22. oktobra, ob 20. uri gostuje v športno kulturni dvorani športnega parka na Jesenicah eden najbolj popularnih ansamblorov Jugoslavije 7 MLADIH s plesno skupino LOKICE.

Predprodaja vstopnic pri Kompasu, Jesenice, Cesta maršala Tita 18.

Cena vstopnic: sedišča 100,00 din; stojišča 80,00 din.

Ne zamudite enkratne prilike. Iz pisarne SD Jesenice

KDO SE JE TEGA NADEJAL

JESENICE - CELJE 6:6
(0:4, 5:2, 1:0)

Dvorana v Podmežaklju, gledalcev 1000, sodniki J. Petelin (Ljubljana) ter Dremelj in Čemažar (oba Jesenice).

Streliči 0:1 Poljanšek (11), 0:2 Lesjak (17), 0:3 Vertovšek (17), 0:4 Felc (19), 1:4 D. Horvat 21, 2:4 D. Horvat (24), 3:4 S. Ščep (28), 4:4 Pristov (33), 5:4 Hafner (34), 5:5 Jan (35), 5:6 Bratec (38), 6:6 S. Ščep (45).

Ali so si jeseniški hokejisti z neuspehom na tekmi s Celjem zapravili možnosti, da bi resneje ogrozili ljubljansko Olimpijo na poti do naslova državnega prvenstva v letošnjem 34. državnem prvenstvu, bi se lahko vprašali že na začetku po sobotni tekmi na Jesenicah. Najbrž en spodrselj ne more imeti večjih posledic, seveda, če bo ostalo samo pri tem spodrselju, oziroma nepredvidoma izgubljeni točki. Po spremenljivi formi v pokalu Karavank, ko smo upoštevali njihove skromne priprave na ledu in po nekaterih dobrih igrah in zmagah - še posebej po trumfu v Celovcu - smo pričakovali izboljšanje forme v državnem prvenstvu. Toda že prvo srečanje v Beogradu proti Crveni zvezdi je kazalo, da moštvo ne dosega tistega kar pričakujemo. Tudi ob gostovanju v Beogradu smo morali upoštevati, da niso nastopili kompletni, da so igrali takoj po vožnji pa vendarle zanesljivo zmagali.

Toda to kar se je dogajalo v soboto zvečer v dvorani Podmežakli, ko so gostovali Celjani pa je vsm dalo vedeti, da marsikaj škriplice. Že dolgo namreč na Jesenicah ni gostovalo moštvo, ki je že v prvih dvestih minutah povedlo s 4:0. To ni niti uspelo nekaterim znanim evropskim moštvom, uspelo pa je Celjanom, ki so teden dni pred gostovanjem na Jesenicah izgubili na svojem igrišču srečanje s Partizanom iz Beograda.

Res je sicer, da so naši v drugi tretjini povedli s 5:4, vendar je tudi res, da so v celoti povsem razočarali. Celjani so s skromnim tehničnim znanjem, vendar pa z borbeno in srčno igro povsem onemogočili napad domačinov. Ne-le da so iztržili točko, ampak so imeli celo priliko, da bi osvojili tudi obe.

Vsekakor se to marsikomu zdaj čudno, zlasti tistim, ki si sobotnega srečanja niso

ogledali, za tiste pa, ki so bili na igrišču pa je bilo povsem jasno, zakaj je do tega prišlo. Gre namreč za dejstvo, da Jeseničani tokrat niso pokazali niti najmanjše borbenosti. Če izvajamo tistih štirinajst minut v drugi tretjini, ko so vodstvo gostov 0:4 spremenili v svoje vodstvo 5:4, so igrali resnično neborbeno. To se je pokazalo še zlasti v obrambi, ki je igrala kriminalno. Tudi napadalcii niso bili nič boljše, kajti borbeni gostje so jih povsem onemogočili. Ob tem gre še za eno ugotovitev. Sodelovanje med obrambo in napadom, pa tudi uigranost med samimi napadalcii je bila enaka ničli. Že nekaj kombinacij je spominjalo, da Jeseničani igrajo tudi hokej. Drugače pa je bilo vse preveč zadrževanja ploščice, krilni napadalcii so čakali srednjega napadalca ali se bo spomnil vrstati v napadalno tretjino ali pa bo vrnil ploščico nazaj nezanesljivim branilcem. V soboto zvečer smo videli toliko napak, da jih je težko tudi opisati.

Ob tem ostaja precej velik črn madež glede odnosa vseh jeseniških hokejistov do nasprotnika in igre. Tako kot so se obnašali na ledeni ploščici v soboto zvečer, je vsekakor graje vredno, še toliko bolj, ker tega doslej pri tej generaciji nismo bili vajeni.

Lahko razumemo, da jim ne gre, da niso uigrani, da je obramba prepočasna, da vratar prejme tudi nekaj zadetkov, na njegov način, vendar pa ne moremo razumeti, da takšno moštvo kot so Jesenice najprej podcenjuje nasprotnika, in po tem, ko je jasno, da se je vendar potrebno maksimalno zavzeti za zmago, igralci še naprej vztrajajo v dokaj medli, neborbeni in individualni igri.

Ne glede na velik spodrselj, ki so ga napravili jeseniški hokejisti proti Celju smatramo, da še ni vse izgubljeno za osvojitve naslova državnega prvenstva, vendar če večkratni prvaki z Jesenic želijo to loviti, potem bodo morali igrati povsem drugače, izpolnjevati trenerjeve zamisli, predvsem pa se srčno boriti, tako kot smo jih bili v zadnjem času vajeni.

Upajmo le, da jih je neuspeh spustil na tla, kajti najslabše je, če mladi športniki mislijo, da so zvezde. Da se to zna masčevati pa je lep primer sobotno srečanje v dvorani v Podmežakli.

Dolina Završnice pod Karavankami in močnim Stolum je v soboto, 4. oktobra, spet nudila svojo gostoljubnost, tokrat mladim vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. Ta dan sta bili na območju Završnice kar dve veliki manifestaciji mladosti. Prva je bila v obliki splošnega 19. tekmovanja za Milovanovičev memorial ter shod članov Počitniške zveze Jugoslavije z naslovom: »Bratstvo in enotnost '80«.

Ni naključje, da so se udeleženci vsakoletnega tekmovanja v orientaciji za Milovanovičev memorial zbrali prav v Završnici. Nad to dolino se je leta 1922 smrtno ponesrečil sekretar SKOJ Dragoljub Milovanović, ko je ilegalno prešel mejo. V Završnici pa tudi stoji njegovo spominsko obeležje.

Letošnje 19. tekmovanje v orientaciji je bilo poleg počastitve spomina na Dragoljuba Milovanoviča posvečeno tudi 35-letnici osvoboditve in 30-letnici taborniške organizacije, s to akcijo pa se je slovenska mladina tudi vključila v akcijo »nič nas ne sme presenetiti«.

Organizator letošnjega tekmovanja v orientaciji je bila Zveza tabornikov Slovenije ob pomoči Partizana Slovenije, Planinske zveze Slovenije in komande ljubljanske armadne oblasti. Naj ob tem omenimo, da sta se zveza tabornikov in planinska zveza pred devetnajstimi leti odločili, da skupaj organizirata srečanje taborniške in planinske mladine. Srečanje so popestrili z orientacijskim pohodom in ga poimenovali po prvem sekretarju SKOJ Dragoljubu Milovanoviću. V vseh letih so se tabornikom in planincem pridružili še člani Partizana Slovenije, pripadniki

JLA, enot teritorialne obrambe in milice. Organizatorji tekmovanja v orientaciji pa so se letos izmenoma vsako leto zveza tabornikov, planinska zveza in Partizan Slovenije.

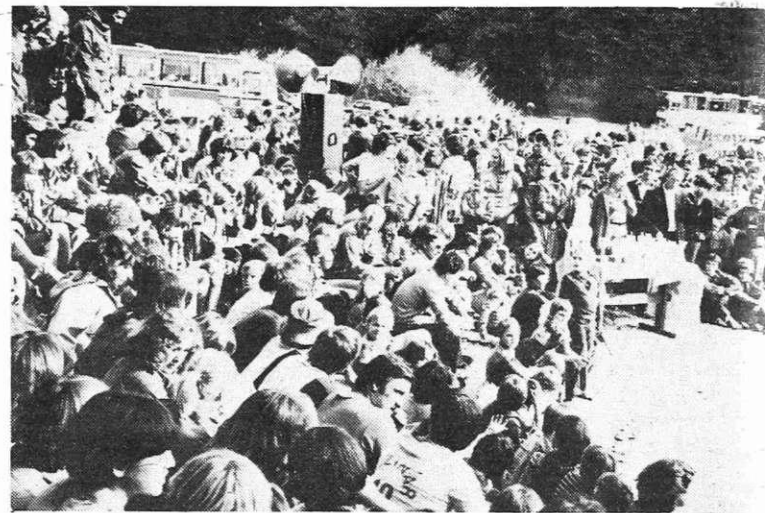
Pisani društveni tabornikov, planincev, pripadnikov JLA in drugim udeležencem pa so se letos pridružili še člani Počitniške zveze Jugoslavije, ki so s tem tudi počastili 60-letnico svoje organizacije.

Letošnje 19. tekmovanje v orientaciji je brez dvoma uspelo, saj je sodelovalo skoraj 200 ekip mladih tabornikov, planincev, pripadnikov JLA, teritorialnih enot in milice. Na poti in na določenih točkah v dolini Završnice in v okolici so reševali različne naloge, pot pa jih je vodila tudi po različnih planinskih terenih, kjer so prav tako morali pokazati različne spretnosti, znanje, iznajdljivost pa tudi telesne sposobnosti.

Po zaključku tekmovanja je bila ob spominskem obeležju Dragoljuba Milovanoviča v Završnici še zaključna svečanost, na kateri so se zbrali udeleženci tega tekmovanja, člani počitniške zveze Jugoslavije in mladi ter drugi občani jeseniške občine. Zbranim je spregovorila podpredsednica republiške konference SZDL Slovenije Tinka Blaha, v kulturnem programu pa so sodelovali recitatorji, še posebej pa je celotni program popestril nastop folklornega ansambla DPD Svoboda Tone Čufar z Jesenic. Ob tej priložnosti so najboljšim udeležencem Milovanovičevega memoriala podelili pokale in priznanja.

Naj še omenimo, da so se v organizaciji vključili tudi člani občinske konference ZSMS Jesenice in člani Turističnega društva Žirovnica, ki so ob tej priložnosti gostom tudi pokazali pot kulturne dediščine slavnih mož s tega območja.

J. Rabič

Del udeležencev nedeljskega srečanja v Završnici (Foto B. Blenkuš)

ŠE EN NASLOV
PRVAKA SRS
NA JESENICE

V Braslovčah je bilo preteklo nedeljo republiško prvenstvo za mlajše in starejše ciciabane. Na desetermetrski skakalnici, pokriti s plastiko, so se pomerili mlajši ciciabani, med katerimi je zanesljivo zmagal Tomaž Knafeč iz Breznice član TVD Partizan Žirovnica. Tako je dopolnil uspešen letošnji nastop jeseniških pionirjev.

Tudi pri starejših ciciabanih je tretje mesto Gasperina iz Begunj dokajšen uspeh, saj je na 25 metrski skakalnici nastopil okoli 40 tekmovalcev. Presenetljivo je zmagal Pušnik iz Velenja. Žirovcian Legat je bil devetindvajseti.

Rezultati:
Mlajši ciciabani: 1. Knafeč (Žirovnica) 183,4, 2. Ankele (Triglav) 171,7, 3. Jagodic (Triglav) 167,4.
Starejši ciciabani: 1. Pušnik (Velenje) 188,2, 2. Batistič (Triglav) 170,3, 3. Gasperin (Žirovnica) 164.

SAM V STENI

Pusta meglena noč se prevesi v hladno jesensko jutro. Ura je pol štirih zjutraj ko zapuščam toplo ležišče. Siva ovinkasta cesta me vodi mimo žuboreče Bistrice po dolini navzgor do pod strmih sten in grebenov. Svetle zvezde na nebu naznajo lepo sončen dan. Hodim počasi, tišina pod Triglavsko steno me uspa. Prebivalci tega močnega sveta so se v trdnem jesenskem spuncu. Majhna pika med vso to razkošnostjo se počasi premika po stezi skozi gozd in naprej po travi in melišču počasi.

Gore okoli mene so zavite v mračni pajčolan. Počasi se vse to prebujajo iz nočnega sna. Narava je zaživela. Stojim pri vstopu v Tržaško smer in se pripravljam za vzpon. Ko nekaj trenutkov za tem prične plezati, mi prsti na rokah postanejo togi. Skala je s hladnimi jesenskimi nočmi postala mrzla, zebe me! Nekaj metrov višje na ugodnem stojišču jih docela ogrejem. Pred menoj je nekaj metrov prečke. In za ta del smeri moram biti ogret. Malo višje naletim na staro preprečo vrvi, ki je lahko bolj past kot pomoč. Zanesem se bolj na kline in s pomočjo varovanja splezam ta prvi del smeri. Naprej gre lažje. Prsti so ogreti in plezanje v kamnu postane užitek. Naprej plezam po razčlenjenem svetu in desno po polici in zopet nazaj v kamn na previsi.

Naprej plezam po desni strani kamina in skozi okno. Tu se smer naglo položi. Udobno sedim nekaj metrov višje na melišču, kjer se podprem z nekaj grizljavi hrane in požirki limonovega soka. Nato plezam še nekaj deset metrov naravnost navzgor po razčlenjeni skali in desno po polici na rob stene. Ura je petnajst minut do devetih. Tržaška smer in ostali del stene je za menoj.

Sonce je ogrelo vrhove gora. Sestopam po poti proti Luknji v dolino. Pusta jesenska megla mi onemogoča predčutitvi razgled nad vso to lepoto. Siva ovinkasta strma pot me postavi nekaj sto metrov nižje na trdna tla vsakdanjega življenja. Srečen sem, da sem zmogel sam.

28. 9. 1980 sem ponavljal TRŽAŠKO SMER v steni Triglava:
Izidor Kofler AO Mojstrana

Pogled na Dolgo špičo, Skrlatico in Rokave (Foto Izidor Kofler)

PROGRAM DRSANJA IN PRIREDITEV
OD 9. DO 15. OKTOBRA

REKREACIJSKO DRSANJE:

petek 10. oktobra od 20. do 22. ure Železnarna Jesenice.
sobota 11. oktobra od 14. do 16. ure splošno
nedelja 12. oktobra od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure splošno.

HOKEJSKE PRIREDITVE:

sobota 11. oktobra ob 18.30 državno prvenstvo, člani HK Jesenice : HK Tivoli
Vstopnina: odrasli 40,00 din; šolarji, dijaki 10,00 din.

TRENINGI GORENJSKE LIGE:

četrtrek 9. oktobra od 22. ure do 23.30 HK Tržič
petek 10. oktobra od 22.15 do 23.30 HK Naklo
sobota 11. oktobra od 21. ure do 23.30 HK Bl. Dobrava
nedelja 12. oktobra od 10.30 do 12.30 HK Triglav Kranj
ponedeljek 13. oktobra od 22. ure do 23.15 KH Borovlje
torek 13. oktobra od 21. ure do 22. ure HK Leše
sreda 15. oktobra od 21. ure do 22.30 HK Bl. Dobrava

TRENINGI DRŠALCEV:

petek 10. okt. od 14.30 do 16.00
sobota 11. okt. od 7. ure do 9.15.
torek 14. okt. od 15. ure do 17. ure
sreda 15. okt. od 16. ure do 17.45

ŠTEVILNE TEKME BLEJSKIH ODBOJKARJEV
IN ODBOJKARIC PRED NOVO SEZONO

Odbojkarji in odbojkarice Bleda se izredno prizadevno pripravljajo na nastope v ligaških tekmovanjih v novi sezoni. Poleg rednih treningov so v zadnjem času odigrali tudi več tekem z različnimi nasprotniki.

Konec septembra so odbojkarji in odbojkarice sodelovali na mednarodnem turnirju v Celovcu. Pri moških so nastopile ekipe Sokol z Dunaja (prvak Avstrije), Stavbar iz Maribora in Bled, pri ženskah pa Sokol z Dunaja (drugouvrščena ekipa prvenstva Avstrije), ATC iz Celovca in Bled. Čeprav so vsa srečanja s kvalitetskimi moštvimi izgubili, so si odbojkarji in odbojkarice Bleda na tem turnirju nabrali dosti izkušenj pred nastopi na domačih ligaških tekmovanjih.

Prejšnji teden so odbojkarice na domačem igrišču na Bledu gostile žensko vrsto odbojkaric s celovške univerze. V prijateljski tekmi so zmagale domačinke z rezultatom 3:0.

BALINARSKO TEKMOVANJE V POČASTITEV
KRAJEVNEGA PRAZNIKA

Balinarska sekcija društva upokojencev Javornik - Koroška Bela že sedem let prireja balinarsko tekmovanje v počastitev krajevnega praznika, 4. septembra. Tekmovanja se udeležujejo balinarji iz društev Radovljica, Žirovnica, Jesenice in Javornik-Koroška Bela. Ekipa tekmujejo za prehodni pokal, drugo uvrščena ekipa pa dobi pokal v trajno last.

V teh letih so osvojili prehodni pokal naslednje ekipe: leta 1974 in 1975 ekipa Radovljice, leta 1976 in 1977 ekipa Jesenic, 1978 in 1979 pa ponovno ekipa iz Radovljice. Ker po pravilih tekmovanja ekipa pridobi prehodni pokal v trajno last po treh zaporednih zmagah, pokala še ni uspelo osvojiti nobeni ekipi. Zato so pričakovali, da bo letošnje tekmovanje odločilno. Toda to pot je pokal prvič osvojila ekipa Javornik - Koroška Bela. Tekmovanja se letos ni udeležila ekipa društva upokojencev Jesenice, tako so tekmovala le tri ekipe. Ekipa Javornika to pot ni priznala poraza in je najprej premagala ekipo Žirovnice z rezultatom 13 : 4, potem pa še Radovljico z rezultatom 13 : 1, Radovljica pa je premagala Žirovnico z rezultatom 13 : 4.

Tekmovanje je otvoril predsednik društva upokojencev Javornik - Koroška Bela in poudaril namen tekmovanja v spomin na pet ustrleženih talcev na Koroški Beli, 4. septembra leta 1941. Tekmovanje je bilo organizirano ravno mesec dni po krajevnem prazniku, vendar s tem ni izgubilo na pomenu. Organizatorji pa so bili zelo razočarani, ker se vabilu ni odzvala ekipa jeseniškega društva upokojencev.

Ekipo Javornika so zastopali: kapetan Daniel Pesjak, člani pa Stane Jerman, Nande Piber, Polde Šmid in Ludvik Mar-

kovič. Za njihovo zmago jim iskreno čestitam.

Balinanje v društvih upokojencev je zelo razširjeno in ima dosti navijačev.

St. T.

TEKMOVANJE
UPOKOJENCEV
V RAZNIH ŠPORTNIH
DISCIPLINAH

Komisija za šport in rekreacijo pri Društvu upokojencev Jesenice je v počastitev praznika občine v avgustu in septembru zelo uspešno izvedla tekmovanje v kegljanju na asfaltu, balinanju, streljanju in šahu. Rezultate tekmovanja so razglasili in podelili priznanja v soboto, 4. oktobra.

PRI KEGLJANJU NA ASFALTU so se med 14. udeleženci na prva tri mesta uvrstili: Tomaž Čufar, Milan Hrast in Anton Grošelj.

V BALINANJU je tekmovalo tudi 14 članov. Prvi je bil Rudi Pančur, drugi Ivan Šorl in tretji Stanko Tusar.

Tekmovanja V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO se je udeležilo tudi 14 članov. Prvo mesto je osvojil Ivan Bucek, drugi je bil Janko Verdnik in tretji Stane Oman.

V ŠAHU se je pomerilo šest članov. Največ točk, dve in pol, je osvojil Milan Vuković, Ciril Čop je bil z dvema točkama drugi, na tretje mesto pa se je z eno točko uvrstil Tomaž Čufar.

Iz zapisa se vidi, da je ta komisija, ki jo vodi Robert Gorše, tudi pri upokojenih zelo delavna, čeprav bi glede na število članstva pričakovali nekoliko večjo udeležbo.

V VELIKO DNINO K ZAVETIŠČU
ŠTEV. 1 (2180 m)

Četrta generacija naših planincev, za Triglavskimi prijatelji (1871), Piparji (1890) in Drenovci (1906) so bili med obema vojnoma Skalasi (1921). Med najbolj podjetnimi in zagretnimi so bile skalaste naveze iz Bohinja, Celja, Ljubljane in Jesenic. Pod vodstvom neumornega Draga Koreninja so Jeseničani takoj po letu 1930 začeli po gorah iskati primerna razgledišča blizu še nepreplezanih sten, kjer bi lahko postavili zavetišča. Zaradi tega so se unificirali plazovi in padajočim kamenjem.

Po dolgem in napornem iskanju so v Veliki Dnini nad čudovito Krnico v prepadnih stenah Velike martuljske Ponce na izpostavljeni polici našli idealen prostor.

kamor so leta 1935 postavili sorlovo gnezdo, zavetišče št. 1 (2180 m) nad Krnico pod močeno 900 metrsko severno steno Skrlatice. Graditelji so ga pozneje imenovali Matevžev (Freljihov) bivak po padlemu partizanu, odličnem plezalci, alpinistu in gorekemu revalcu, Zavetišču št. 1 v Veliki Dnini med Poncami, Oltarji in Rokavi, je skromno zavetišče vpleto v stene Velike martuljske Ponce, primerno za udobno bivanje treh, štirih plezalnih tovarišev.

Veliko Dnino nad Krnico kot idealno izhodišče za edinstvene ture in plezalne vzpone so že mnogo pred Skalasi, po letu 1906, poznali naši prvi pohodniki, ljubitelji in obiskovalci iz Kranjske gore. Leta 1909 se je v severni steni Skrlatice težje ponesrečil sodnik Stojci v navezi z učiteljem Petrovičcem. V času med obema vojnoma so Skalasi v Veliki Dnini veliko smučali. Velika Dnina je bila poleg Za Aka prva visoka šola najboljših alpskih smučarjev pri nas.

Iz Krnice, od planinske postojanke, pridemo do zavetišča št. 1 ob hudourniku Gruntovnica v treh urah. Pot je zložna in primerna za vsakogar, ki je vsaj delno vajen hoje po gorskem svetu. V neposredni bližini Matevževega zavetišča se ponujajo enkratni izleti in čudoviti plezalni vzponi na vrh Spikovega grabna, na Malo martuljsko Ponco (2520 m). Skozi Spikov graben lahko sestopimo v pod Srce ali se vzpnemo na Visoko martuljsko Ponco (2592 m) ali pa skozi Veliko Dnino na skrbno Kacjega jezika, kjer lahko sestopimo v Za Ak k trem macesnom. S skrbine je lahko vzpon na Oltar (2621 m), od koder se lahko preko Grla spustimo v Za Ak ali pa prek Jezov, Gruntov mimo zavetišča št. 2 (2140 m) skozi Rdeči potok na Poldov rovi v Vrata.

Od Matevževega zavetišča so vabeči plezalni vzponi v stene Rokavov, Skrlatice, Rakove špice in Rogljice, ki zadovoljijo in navdušijo še tako zahtevne in razvane plezalce in alpiniste. Mi pa bomo zadovoljni z enkratnimi pogledi na stene Razorja, Zadnjega in samega Prisojnika, ki se ponujajo v vsej svoji močnatosti.

Uroš Zupančič